

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
KAUNO HUMANITARINIS FAKULTETAS**

FINANSŲ IR APSKAITOS KATEDRA

Apskaita, finansai ir bankininkystė
Kodas 0815212

LINA MATUSEVIČIENĖ

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

**BALANSO INFORMACIJOS FORMAVIMAS IR JO TOBULINIMO
GALIMYBĖS**

Kaunas 2010

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
KAUNO HUMANITARINIS FAKULTETAS**

FINANSŲ IR APSKAITOS KATEDRA

LINA MATUSEVIČIENĖ

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

**BALANSO INFORMACIJOS FORMAVIMAS IR JO TOBULINIMO
GALIMYBĖS**

Darbo vadovas _____
(parašas)

doc. dr. Gailutė Gipiienė

(darbo vadovo mokslo laipsnis,
mokslo pedagoginis vardas,
vardas ir pavardė)

Magistrantas _____
(parašas)

Darbo įteikimo data _____

Registracijos Nr. _____

Kaunas 2010

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	4
LENTELIŲ SĄRAŠAS	5
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	5
ĮVADAS	6
1. BALANSO ESMĖ IR JO INFORMACIJOS FORMAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI	8
<i>1.1. Balanso samprata</i>	8
<i>1.2. Balanso reglamentavimas</i>	12
<i>1.2.1. Balanso reglamentavimas tarptautiniu lygmeniu</i>	12
<i>1.2.2. Balanso reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu</i>	16
<i>1.3. Balanso informacijos formavimo teoriniai aspektai</i>	19
<i>1.3.1. Balanso turto dalies informacijos formavimas</i>	19
<i>1.3.2. Balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies informacijos formavimas</i>	22
2. REIKALAVIMŲ BALANSO SUDARYMUI PALYGINIMAS BEI BALANSŲ FORMŲ TYRIMO METODIKA IR PRIELAIDOS	27
<i>2.1. Reikalavimų balanso sudarymui palyginimas</i>	27
<i>2.2. Balanso informacijos palyginamumo poreikis</i>	31
<i>2.3. Tyrimo metodika ir prielaidos</i>	33
BALANSO FORMŲ TYRIMAS IR BALANSO ATASKAITOS TOBULINIMO GALIMYBĖS	36
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	54
SANTRAUKA	56
SUMMARY	58
LITERATŪROS SĄRAŠAS	60
PRIEDAI	66

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

TAS – Tarptautiniai apskaitos standartai

TFAS – Tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai

VAS – Verslo apskaitos standartai

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. ES šalių verslo sektoriuje naudojami apskaitos standartai.....	13
2 lentelė. Tarptautinių apskaitos standartų privalumai ir trūkumai	15
3 lentelė. Tarptautinių ir nacionalinio teisės aktų reikalavimų balanso sudarymui palyginimas	28
4 lentelė. Pavyzdinę balanso formą nustatantys reglamentai	36
5 lentelė. Balanso rodiklių išdėstymo variantai pasirinktų užsienio šalių.....	37
pavyzdinėse balansų formose.....	37
6 lentelė. Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų ilgalaikio turto dalies palyginimas	38
7 lentelė. Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų trumpalaikio turto dalies palyginimas	42
8 lentelė. Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų nuosavo kapitalo dalies palyginimas	45
9 lentelė. Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų įsipareigojimų dalies palyginimas.....	48
10 lentelė. Lietuvoje galiojusių balansų straipsniai, pritaikytini dabartiniu metu	52
galiojančioje balanso formoje	52

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Balanso forma, taikant pirmąją lygybės išraišką	11
2 pav. Balanso formos, taikant antrąją lygybės išraišką	11
3 pav. Finansinės apskaitos reglamentavimas Lietuvoje	17
4 pav. Finansinės apskaitos reglamentavimas Lietuvoje nuo 2008 m.	17
5 pav. Balanso ilgalaikio turto dalies informacija	20
6 pav. Balanso trumpalaikio turto dalies informacija	21
7 pav. Balanso nuosavo kapitalo dalies informacija.....	23
8 pav. Balanso įsipareigojimų dalies informacija.....	24
9 pav. Reikalavimų sutrumpintam balansui sudaryti palyginimas	29

ĮVADAS

Temos aktualumas. Pagrindinis informacijos šaltinis, vertinant įmonių finansinę būklę, yra finansinių ataskaitų rinkinys, o pagrindinė jo ataskaita minėtam tikslui pasiekti – balansas. Tai yra lyg kertinis akmuo, norint įmonei pritraukti naujus investuotojus, partnerius bei klientus. Kadangi balansas yra vienas svarbiausių apskaitos sistemos elementų, jam visais laikais ir visose šalyse skiriama daug dėmesio.

Tuo tikslu, kad būtų galima vertinti įmonių finansinę būklę, remiantis balanso duomenimis, kuriami bei tikslinami standartai tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu, kuriamos įvairios metodikos bei vertinimo kriterijai.

Tačiau tiek ir visas finansinių ataskaitų rinkinys, tiek ir viena jo sudedamųjų dalių, t.y. balansas, kol kas nėra pakankamai informatyvūs. Kadangi rinkos ekonomika sėkmingai funkcionuoja tik tada, kai ji disponuoja išsamia informacija, todėl ataskaitas būtina tobulinti.

Problemos ištyrimo lygis. Balansą nagrinėja daugelis Lietuvos ir užsienio autorių. Kai kurie autoriai (Kostiuk, 1990; Collin, Joliffe, 1998; Pearce, 2006; Bagdžiūnienė, 2006 ir kiti) išsamiai nagrinėja balanso sampratą, jo esmę, kiti autoriai (Levišauskaitė, Legenzova, 2004; Basoglu, Goma, 2003; Chen, Tang, Jiang, 2009; Walton, Aerts, 2006; Klainaitė, 2007 ir kiti) analizuoja reglamentavimą, tretį (Valužis, 2008, 2003, 2002; Šuliauskaitė, Valužis, 2005; Stončiuvienė, 2001; Patašienė, 2000 ir kiti) - pateikia balanso tobulinimo galimybes, kurių pritaikomumas praktikoje, remiantis užsienio šalių ir istorine patirtimi, patikrintas darbe.

Mokslinės problemos esmė – kaip patobulinti balansą, t.y. kokia informacija jį papildyti, kad jis būtų informatyvesnis ir leistų informacijos vartotojams priimti optimalius sprendimus.

Tyrimo **objektas** – balanso ataskaita.

Šio darbo **tikslas** – atskleisti balanso informacijos formavimo aspektus bei jo tobulinimo galimybes.

Šiam tikslui pasiekti iškelti šie svarbiausi **uždaviniai**:

1. Atskleisti balanso esmę bei jo informacijos formavimo teorinius aspektus;
2. Palyginti reikalavimus balanso sudarymui;
3. Palyginti Lietuvos balanso pavyzdinę formą su pasirinktų užsienio šalių balansų pavyzdinėmis formomis;
4. Išnagrinėti Lietuvos įmonių istorinę patirtį sudarant balansus;
5. Pateikti balanso ataskaitos tobulinimo galimybes bei patobulintą balanso modelį.

Tyrimo metodai. Atskleidžiant balanso esmę bei jo informacijos formavimo teorinius aspektus, darbe buvo naudojama norminių aktų, mokymo, mokslinės literatūros bei internetinių šaltinių duomenų loginė analizė ir sintezė, abstrahavimo metodai. Analizuojant Lietuvoje bei

tarptautiniu mastu nustatytus reikalavimus balanso sudarymui, ir Lietuvos pavyzdinės balanso formos tobulinimo galimybes, remiantis pasirinktų užsienio šalių ir istorine patirtimi, buvo naudojamas bendramokslinis tyrimo metodas – lyginamoji analizė, sintezė, abstrahavimas, indukcija, dedukcija, kuriuos panaudojus, buvo sudarytas patobulintas balanso modelis.

Darbo struktūra. Darbą sudaro 3 pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje „BALANSO ESMĖ IR JO INFORMACIJOS FORMAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI“ pateikiama balanso samprata bei apibūdinamas jo reglamentavimas tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygiu. Taip pat šioje dalyje atskleidžiami teoriniai balanso informacijos formavimo aspektai, apžvelgiant ir kai kurias balanso tobulinimo galimybes.

Antroje dalyje „REIKALAVIMŲ BALANSO SUDARYMUI PALYGINIMAS BEI BALANSŲ FORMŲ TYRIMO METODIKA IR PRIELAIDOS“ analizuojama, kaip 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ bei 4-osios Tarybos direktyvos reikalavimus atitinka 2-asis VAS „Balansas“, išskiriant šių reglamentų pagrindinius skirtumus. Taip pat aprašomas balanso informacijos palyginamumo poreikis bei pateikiama tyrimo metodika.

Trečioje dalyje „BALANSO FORMŲ TYRIMAS IR BALANSO ATASKAITOS TOBULINIMO GALIMYBĖS“ palyginta Lietuvos pavyzdinė balanso forma su užsienio šalių pavyzdinėmis balanso formomis, išskiriamos balanso tobulinimo galimybės, remiantis pasirinktų užsienio šalių ir Lietuvos istorine patirtimi ir, apibendrinus tyrimo rezultatus, pateikiamas patobulintas balanso modelis.

Teorinėje darbo dalyje naudotasi Lietuvos ir užsienio autorių moksliniais darbais, analizuoti Lietuvoje galiojantys norminiai dokumentai, o siekiant atlikti darbo tiriamąją dalį – nagrinėti pasirinktų užsienio šalių norminiai aktai.

Darbo teorinė reikšmė:

- Atlikta įvairių autorių balanso sampratos analizė, kuri leido suformuoti apibendrinantį balanso apibrėžimą.
- Išanalizavus tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu nustatytus reikalavimus balanso sudarymui, išskirti pagrindiniai šių reglamentų skirtumai.

Darbo praktinė reikšmė: remiantis autorių pateiktais pasiūlymais, reglamentais, pasirinktų užsienio šalių praktika bei Lietuvos istorine patirtimi, sudarytas patobulintas balanso modelis, kuris gali būti pritaikytas ir šiandieninėje Lietuvos praktikoje.

Kai kurie darbo rezultatai pateikti straipsnyje „Reikalavimai balanso sudarymui ir ataskaitos tobulinimo galimybės“, kuris pristatytas 6-ojoje mokslinėje konferencijoje „Ūkio plėtra: teorija ir praktika“, bei bus publikuojamas tarptautiniame tęstiniame recenzuojamame žurnale IJORTISS.

Pagrindinė darbo medžiaga aprašyta 50 puslapių, įskaitant 10 lentelių, 9 paveikslus. Taip pat pateikiama 23 priedai. Panaudotos literatūros sąrašą sudaro 77 šaltiniai.

1. BALANSO ESMĖ IR JO INFORMACIJOS FORMAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI

Šioje dalyje pateikiami įvairių lietuvių ir užsienio autorių balanso apibūdinimai, aprašomas balanso reglamentavimas, atskirai apibūdinant jo reglamentavimą tarptautiniu ir nacionaliniu lygmenimis, bei nagrinėjami balanso informacijos formavimo teoriniai aspektai, apžvelgiant ir kai kurias balanso tobulinimo galimybes.

1.1. Balanso samprata

Balansas – finansinių ataskaitų rinkinio sudedamoji dalis. Tačiau, kaip teigia D. Mates, E. Hlaciuc, V. Grosu et al. (2009), tai yra pagrindinis ekonominės-finansinės informacijos šaltinis, komunikacijos instrumentas su išorės vartotojais. Todėl ne veltui šiame darbe tyrimo objektu ir pasirinkta minėtoji finansinė ataskaita.

Kaip ir kiekviena sąvoka, taip ir buhalterinis balansas skirtingų autorių traktuojamas skirtingai. Taip pat atskiri autoriai šios finansinės ataskaitos duomenis grupuoja šiek tiek kitaip.

Gana abstraktų balanso apibūdinimą pateikia autorius P. A. Kostiuk (1990, p. 24), kuris teigia, kad balansas – tai sistema rodiklių, charakterizuojančių padėtį tarpusavyje susietų dydžių, kurie pastoviai kinta. Autorius priduria, kad balansas pateikiamas tam tikrai datai lentelės forma, kuri dalijama į dvi dalis ir tarp tų dalių privalo būti išsaugoma nuolatinė pusiausvyra. V. Bagdžiūnienė (2006, p.27) netgi ir nurodo, kad balansas gali būti traktuojamas kaip „tarpusavyje susietų dydžių pusiausvyra“. Tačiau, kaip minėta, tai yra gana abstraktūs balanso apibūdinimai, todėl vertėtų panagrinėti ir kitų autorių pateiktus konkretesnius buhalterinio balanso apibrėžimus.

Pagal Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. IX-574) 3 straipsnio 4 dalį „ribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, savo veikla siekiantys pelno, tvarkydami apskaitą vadovaujasi Verslo apskaitos standartais“. Būtent 2-ajame verslo apskaitos standarte, kurio pavadinimas ir sutampa su minėtosios finansinės ataskaitos pavadinimu, t.y. „Balansas“, yra pateikiamas buhalterinio balanso apibūdinimas. Šiame standarte teigiama, jog „balansas – finansinė ataskaita, kurioje parodomas visas įmonės turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną“. V. Bagdžiūnienė (2006, p. 27) šį balanso apibūdinimą dar papildė tuo, kad duomenys balanse yra sugrupuoti į ilgalaikius ir trumpalaikius (pagal likvidumą), ir kad balansas parodo apskaitos subjekto finansinę būklę, nes jame pateikiami visi naudojami ištekliai ir jų finansavimo šaltiniai. Toks pats balanso apibūdinimas pateikiamas ir Apskaitos anglų-lietuvių kalbų aiškinamajame žodyne (2009, p. 28).

Todėl ne veltui kartais balansas formaliai gali būti vadinamas finansinės būklės ataskaita (Burkšaitienė, 2008, p. 124).

Taip pat reikėtų pažymėti, kad viešajame sektoriuje balansui adekvati ataskaita taipogi vadinama finansinės būklės ataskaita (Viešojo sektoriaus finansinės atskaitomybės įstatymas, 2007).

V. Bagdžiūnienė (2006, p. 27) pateikia tokį balanso apibūdinimą: balansas tai „apskaitos sąskaitos visų debeto ir kredito sumų skirtumas“. Tačiau, autorės nuomone, ši apibrėžimą galima sukritikuoti, kadangi balanse nepateikiami pajamų ir sąnaudų sąskaitų likučiai.

P. H. Collin, A. Joliffe (1998, p. 19), R. Bartaška, E. Zaikauskas (1998, p. 18) bei žodynas „Dictionary of Economics“ balanso sąvoką aiškina taip: balansas – tai kompanijos ar prekybos finansinės padėties ataskaita tam tikram laikui, kaip finansinių metų ar ketvirčio pabaigai, rodanti kompanijos turtą ir įsipareigojimus. P. H. Collin, A. Joliffe (1998, p. 19) priduria, kad turto ir įsipareigojimų pasikeitimas parodo tai, kas įvyko nuo ankstesnio ataskaitinio laikotarpio.

Pažymėtina, kad balansas dažniausiai vis dėl to yra sudaromas paskutinei finansinių metų dienai (Bannok, Baxter, Davis, 1992, p. 26). Šią nuostatą patvirtina ir G. Smalenskas (1997), teigdamas, kad „balansas – tai įmonės finansinis vaizdas tam tikru jos veiklos metu, paprastai fiksuojamas gruodžio 31 dienai“. Balanso data yra svarbi todėl, kadangi ji nurodo momentą, kuriuo įmonės turtas prilyginamas finansiniams interesams į tą turtą (Dauderis, 1993, p. 9).

Žinoma, tvarkant apskaitą kompiuterizuotai, balansą galima sudaryti kad ir kiekvieną dieną, tačiau nereikėtų pamiršti optimalumo principo (Ivanauskienė, 2007, p. 59).

V. Bružauskas (2001, p. 46) pažymi, kad balansas neretai vadinamas balansine ataskaita. Šį teiginį patvirtina C. Pass, B. Lowes L. Davies (1994, p. 22). Minėti autoriai buhalterinį balansą būtent ir vadina balansine ataskaita ir pateikia tokį šios atskaitos apibrėžimą: „Balansinė ataskaita – firmos aktyvų ir pasyvų paskutinę prekybos laikotarpio apskaitos dieną balansinę būklę“. Autoriai nurodo, kad šioje ataskaitoje pateikiamas firmos aktyvų sąrašas, nurodomi balansiniai įsipareigojimai ir patvirtinamos tų žmonių grupės, kurie suteikė fondus aktyvams įsigyti. Autoriai pateikia, kad „aktyvai – tai pagrindinis ir apyvartinis kapitalas, o pasyvai - nuosavas akcininkų kapitalas, ilgalaikės paskolos ir apyvartiniai pasyvai“. Tai pat nurodoma, kad minėtoji ataskaita yra parengiama pagal buhalterijos knygoje esančią informaciją.

D. W. Pearce (2006, p. 52) buhalterinį balansą dar kitaip vadina balansine sąskaita, o H. Dauderis (1993, p. 9) - sąskaitų balansų lentele. Autorius pažymi, kad pastarasis terminas plačiai paplitęs Kanadoje. Tačiau J. Mackevičius (1994) teigia, kad H. Dauderis sąskaitų balansų lentelės sąvoką iš anglų kalbos išverčia netiksliai. Anot J. Mackevičiaus (1994), tiksliau išverstas terminas - sąskaitų likučių lentelė.

Taip pat H. Dauderis (1993, p. 9) nurodo, kad greta sąskaitų balanso lentelės termino gali būti vartojami ir kiti ataskaitos tikslą apibūdinantys pavadinimai, tokie kaip „finansinės būklės ataskaita, finansinių sąlygų ataskaita“.

1-ajame VAS „Finansinė atskaitomybė“ teigiama, kad ūkio subjektai, tvarkydami apskaitą ir sudarydami finansinių atskaitų rinkinį, turi vadovautis bendraisiais apskaitos principais. Vienas iš šių principų – tai piniginio mato, kurį, apibūdinama balanso sąvoką, pažymi autorė A. M. Petračkova (1994, p. 221). Ji būtent ir nurodo, kad balansas – tai įmonės aktyvų ir pasyvų, kurių vertė išreikšta piniginiiais vienetais, ataskaita.

Išsamiau balansas gali būti apibūdinamas kaip įmonės turimų išteklių pateikimas piniginiiais vienetais pagal dvejus duomenis: pagal turto sudėtį ir to turto susidarymo šaltinius. Kaip svarbiausią balanso bruožą galima įvardinti tai, kad jis atskleidžia įmonės turimų išteklių statiką, bet neparodo jų dinamikos, todėl įmonės veikla šioje ataskaitoje yra tarsi sustabdoma (Bružauskas, 2001, p. 46).

D. W. Pearce (2006, p. 52) nurodo, kad „tradiciškai buhalterinis balansas turi dvi puses – turtą dešinėje ir įsipareigojimus kairėje“. Tačiau autoriai F. W. Muelbradt (1989, p. 70) bei R. Vainienė (2005, p. 39) teigia priešingai: kairėje balanso pusėje pateikiamas įmonės turtas, o dešinėje - įsipareigojimai ir akcininkų nuosavybė, t.y. turto šaltiniai. Pirmoji dalis daugelyje šalių vadinama aktyvu, o antroji – pasyvu.

Balanso pasyvo pusė parodo, iš kur lėšos atkeliauja, t.y. lėšų kilmę, o aktyvo pusė – lėšų panaudojimą (Muelbradt, 1989, p. 70).

Vis dėlto dabartiniais laikais yra įprasta pateikti ir kitokią balanso formą, t.y. tik vieną pusę, kurioje nurodoma grynojo turto padėtis, ir tik po to pateikiamas padėties finansavimo metodas (Pearce, 2006, p. 52). Kitaip tariant, balansas gali būti sudarytas horizontalia forma, kur įsipareigojimai ir kapitalas kairėje lapo pusėje (JAV tai yra priešinga) arba vertikalia forma, kur turtas lapo viršuje, o apačioje – įsipareigojimai ir kapitalas (Collin, Joliffe 1998, p. 19). Todėl, galima sakyti, kad balansas gali būti pateikiamas arba kaip lentelė, arba kaip pranešimas (Butkevičius, Žaptorius, 2008, p. 164).

Žinoma, nepaisant, kokia forma buhalterinis balansas bus sudarytas, t.y. horizontalia ar vertikalia, balanse turi būti išlaikyta pagrindinė lygybė: turtas (kas kompanijai priklauso, įskaitant ir paskolintus pinigus kitai kompanijai) turi būti lygu įsipareigojimams (ką kompanija skolinga kreditoriams) plius kapitalui (kas priklauso akcininkams) (Collin, Joliffe 1998, p. 19).

P. Weetman (2006), analizuodamas apskaitos lygybę, taip pat teigia, kad yra daugiau nei vienas būdas sudaryti buhalterinį balansą. Autorius nurodo dvi apskaitos lygybės išraiškas. Pirmoji apskaitos lygybės išraiška pagrindinį dėmesį skiria savininkų nuosavybei, kurios dydis apskaičiuojamas iš turto atėmus įsipareigojimus. Jungtinės Karalystės įmonės, taikydamos šią lygybės išraišką, balansą pateikia 1 pav. nurodyta forma.

Turtas
minus
Įsipareigojimai
lygu
Nuosavybė

Šaltinis: WEETMAN, P. (2006) Financial and management accounting, p. 54.

1 pav. Balanso forma, taikant pirmąją lygybės išraišką

Kita apskaitos lygybės išraiška akcentuoja pusiausvyrą tarp turto ir reikalavimų į tą turta. Jungtinės Karalystės įmonės, taikydamos antrąją lygybės išraišką, balansą pateikia 2 pav. nurodyta vertikalia forma, o kai kuriose šalyse, naudojama ir 2 pav. pateikta horizontali forma.

Turtas		Nuosavybė
lygu		plius
Nuosavybė	Turtas	Įsipareigojimai
plius		
Įsipareigojimai		

Šaltinis: WEETMAN, P. (2006) Financial and management accounting, p. 55.

2 pav. Balanso formos, taikant antrąją lygybės išraišką

Nurodyta lygybė turi būti išlaikoma todėl, kad abi balanso pusės pateikia tuos pačius ekonominius išteklius, tik jie yra skirtingai grupuojami. Turto dalyje grupuojama pagal turto formas, o nuosavybės ir įsipareigojimų – pagal susidarymo šaltinius. Jeigu šios lygybės nėra, tai signalizuoja apie klaidas, esančias balanse arba apskaitoje (Bružauskas, 2001, p. 47-48).

Kadangi žodžio „balansas“ reikšmė, jį išvertus iš prancūzų kalbos (pranc. bilanca), reiškia „svarstyklės“ (Ivanauskienė, 2007), todėl ir minėtoji balansinė lygybė neretai pavaizduojama atsižvelgiant į šią reikšmę.

Taigi, balansas parodo visų suinteresuotųjų turta ir skolas kaip įmonės sėkmę tam tikrais metais, informuoja pinigų davėjus apie ekonominę įmonės padėtį bei signalizuoja valdančiajai vadovybei, kaip sėkmingai buvo dirbama (Muelbradt, 1989, p. 73).

Pagrindinius balanso elementus, t.y. turta, nuosavą kapitalą bei skolas, kurie svarbūs vertinant įmonių finansinę būklę, apibūdina daugelis rodiklių, tačiau smulkiausi rodikliai (elementai), vadinami straipsniais (Bružauskas, 2001, p. 47).

Apskritai visas finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas apibendrinant finansinių metų duomenis, tačiau balansas dar gali būti sudaromas ir tos dienos duomenimis, kai įmonė steigama arba likviduojama (Filipavičienė, p. 213). Todėl priklausomai nuo įmonės veiklos meto, gali būti sudaromas vienas iš trijų rūšių balansų: pradinis, baigiamasis arba likviduojamasis.

Įsteigus naują įmonę arba perėjus prie dvejetainės apskaitos sistemos, sudaromas pradinis balansas (Bružauskas, 2001, p. 52). Tai reglamentuoja ir LR įmonių finansinės atskaitomybės

įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 2008, Nr. X-1633). Šio įstatymo 15 straipsnio 3 dalis skelbia, kad „įregistruotos naujos įmonės sudaro ūkinės veiklos pradžios balansą, kuriame turi būti nurodytas įmonės veiklos pradžioje buvęs turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai“.

Pradinis balansas užpildomas remiantis inventoriumi, t.y. įmonės turto ir skolų aprašu. Nuosavo kapitalo apskaičiavimui pradiniame balanse pasitarnauja pagrindinė apskaitos lygybė:

$$K = T - S, \quad (1)$$

čia K – nuosavas kapitalas;

T – turtas;

S – skolos.

Baigiamasis balansas sudaromas tam tikro ataskaitinio laikotarpio pabaigai. Šis balansas sudaromas pagal duomenis sąskaitų, kuriose užregistruoti turto, nuosavo kapitalo ir skolų pasikeitimai. Minėtų objektų dydis nustatomas laikotarpio pabaigoje (Bružauskas, 2001, p. 52).

Likviduojant įmonę, sudaromas likviduojamasis balansas (Bružauskas, 2001, p. 52).

Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2008, Nr. X-1633) 15 straipsnio 12 dalis numato, kad „jei yra priimtas sprendimas likviduoti ar reorganizuoti įmonę, ta įmonė turi sudaryti balansą ir pagal sprendimo priėmimo dienos duomenis, ir pagal reorganizavimo dienos duomenis“.

Taigi, išanalizavus tiek lietuvių, tiek užsienio autorių pateiktus balanso apibūdinimus, galima teigti, kad buhalterinis balansas iš tiesų yra pagrindinė finansinių ataskaitų rinkinio sudedamoji dalis. Apibendrinant autorių pateiktus balanso sąvokos apibrėžimus, galima būtų pateikti tokį bendrą balanso apibūdinimą: balansas – tai finansinė ataskaita, kuri parodo įmonės turtą, nuosavą kapitalą ir įsipareigojimus, išreikštus piniginiu vienetu tam tikrai datai, ir kurioje tarp turto ir nuosavo kapitalo bei įsipareigojimų privalo būti išlaikyta pagrindinė lygybė.

1.2. Balanso reglamentavimas

1.2.1. Balanso reglamentavimas tarptautiniu lygmeniu

Tiek Lietuvos, tiek ir užsienio apskaitininkai, ekonomistai, finansų analitikai visuomet ieško būdų ir metodų, kaip, remiantis balanso duomenimis, būtų galima vertinti įmonių finansinę būklę. Todėl ne veltui yra kuriami apskaitos standartai tiek tarptautiniu, tiek ir nacionaliniu lygmeniu, kuriamos įvairios metodikos bei nustatinėjami vertinimo kriterijai.

Todėl ir visas finansinių ataskaitų rinkinys yra reglamentuojamas tiek tarptautiniu, tiek ir nacionaliniu lygmeniu.

K. Rudžionienė, G. Gipienė (2008) nurodo, kad apskaitos reglamentavimo pasirinkimą lemia politiniai, socialiniai ir ekonominiai veiksniai bei jis gali būti įtakojamas interesų grupių poveikio (galimas lobizmas).

Kokie apskaitos standartai naudojami verslo sektoriuje ES šalyse, atskleidžia 1 lentelė.

1 lentelė

ES šalių verslo sektoriuje naudojami apskaitos standartai

Standartų pavadinimas	Komentaras
Tarptautiniai apskaitos standartai	ES sprendimu šie standartai nuo 2005 metų tapo privalomi konsoliduotą finansinę atskaitomybę sudarančioms įmonėms, kurių vertybiniais popieriais yra prekiaujama viešai. Kitos įmonės šiuos standartus gali naudoti savanoriškai.
Nacionaliniai apskaitos standartai	Apskaitos taisyklės ir metodai, kurie buvo palaipsniui įtvirtinami atskirose valstybėse. Lietuvoje – tai verslo apskaitos standartai. Kaip taisyklė, nacionaliniai standartai arba supaprastinta tarptautinių apskaitos standartų kopija (pvz., Lietuvoje), arba nuo jų reikšmingai skiriasi (pvz., Prancūzijoje).
Apskaitos standartai smulkiam verslui	Šie standartai yra specifiskai pritaikyti šeimyniniam ir kitam smulkiam verslui. Daugelis šalių turi savo taisykles ir metodus smulkaus verslo apskaitai, tačiau ES valdymo institucijos numato suvienodinti standartus smulkiam verslui visose šalyse.

Šaltinis: LEVIŠAUSKAITĖ, K.; LEGENZOVA, R. (2004) Perėjimas prie tarptautinių apskaitos standartų Lietuvoje: proceso ir poveikio verslui analizė, p. 85

Taigi, kaip matyti iš 1 lentelės duomenų, ES šalys naudoja tarptautinius apskaitos standartus, kiekviena šalis turi savo nacionalinius apskaitos standartus, o daugelyje šalių dar išskiriami ir standartai smulkiam verslui.

Kaip ir pateikta 1 lentelėje, P. Walton, W. Aerts (2006) taip pat nurodo, kad Europos Sąjungos šalyse tarptautiniai apskaitos standartai nuo 2005/2007 metų yra privalomi listinguojamoms kompanijoms, sudarančioms konsoliduotą finansinių ataskaitų rinkinį.

Kad informacijos vartotojai galėtų priimti bei įgyvendinti optimalius sprendimus, turi būti priartinti nacionaliniai apskaitos teisės aktai ir kiti reglamentai prie tarptautinių.

Svarbiausi tarptautiniai apskaitos reglamentai, kurie ypač aktualūs buhalteriam balansui, yra šie:

1. „Tarptautiniai apskaitos standartai (TAS);
2. Tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai (TFAS);
3. Ketvirtoji Tarybos direktyva dėl tam tikrų tipų bendrovių atskaitomybių (78/660/EEB);
4. Septintoji Tarybos direktyva dėl konsoliduotos atskaitomybės (83/349/EEB)“ (Finansinės apskaitos teorija ir praktika, 2009, p. 84).

TAS reikalavimai balanso sudarymui pateikiami 1-ajame TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“. Minėtas standartas nenurodo formato, koku nuoseklumu straipsniai turi būti pateikiami balanse, tačiau minėtoje ataskaitoje pagal šį standartą turi atsispindėti ne mažiau kaip šie straipsniai:

- a) nekilnojamas turtas, įranga ir įrengimai;
- b) investicinis turtas;
- c) nematerialusis turtas;
- d) finansinis turtas;
- e) investicijos, apskaitomos naudojant nuosavybės metodą;
- f) biologinis turtas;
- g) atsargos;
- h) prekybos ir kitos gautinos sumos;
- i) grynieji pinigai ir grynųjų pinigų ekvivalentai;
- j) prekybos ir kitos mokėtinos sumos;
- k) atidėjiniai;
- l) finansiniai įsipareigojimai;
- m) einamojo ataskaitinio laikotarpio mokesčių įsipareigojimai ir turtas;
- n) atidėtųjų mokesčių įsipareigojimai ir atidėtųjų mokesčių turtas;
- o) mažumos dalis, pateikiama nuosavybėje;
- p) išleistas kapitalas ir rezervai, priskirtini patronuojančios įmonės nuosavybės valdytojams

(Komisijos reglamentas, 2008).

Taip pat balanse būtina atskira eilute turi būti pateikiami ir tie straipsniai, kuriuose nurodomos „bendro turto, kuris klasifikuojamas kaip laikomas parduoti, ir turto, įtraukto į perleidimo grupę, klasifikuojamą kaip laikomą parduoti pagal 5-ąjį TFAS „Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, ir nutraukta veikla; ir įsipareigojimų, įtrauktų į perleidimo grupę, klasifikuojamą kaip laikomą parduoti pagal 5-ąjį TFAS“ sumos (Komisijos reglamentas, 2008).

1-asis TAS nurodo ir tai, kad „balanse turi būti pateikiamos papildomos straipsnių eilutės, antraštės ir tarpinės sumos, kai toks pateikimas reikalingas ūkio subjekto finansinės būklės supratimui“ (Komisijos reglamentas, 2008).

TFAS lyginant su TAS, kurie buvo priimti anksčiau, matyti, kad TFAS yra detalesni, t.y. didesnės apimties, bei keletas iš jų turi ir išsamesnius priedėlius (Finansinės apskaitos teorija ir praktika, 2009, p. 97).

Balansui reikšmingas 1-asis TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“. Šis standartas reglamentuoja pradinį balansą, sudarytą pagal TFAS, kai ūkio subjektas tik pradeda taikyti TFAS (Komisijos reglamentas, 2008).

Žinoma, kaip ir visi standartai, taip ir TAS, turi tiek privalumų, tiek ir trūkumų, kurie pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė

Tarptautinių apskaitos standartų privalumai ir trūkumai

Privalumai		Trūkumai	
Autoriai	turinys	autoriai	turinys
M. Pamazanova, E. Salnikova (2003)	tiksli ekonominė logika	B. Basoglu, A. Goma (2003), V. Klanaitė (2007),	lankstumas
	galimybė apskaitos srityje pritaikyti aukščiausią pasaulio šalių praktiką	V. Klanaitė (2007), V. Bružauskas (2001)	metodinių rekomendacijų trūkumas
	finansinės atskaitomybės suvokimas visame pasaulyje	Bružauskas (2001)	sudėtingi reikalavimai mažoms įmonėms

Šaltinis: sudaryta autoriaus.

Kaip matyti iš 2 lentelės, M. Pamazanova, E. Salnikova (2003) kaip tarptautinių apskaitos standartų privalumus įvardija tikslią ekonominę logiką, galimybę apskaitos srityje pritaikyti aukščiausią pasaulio šalių praktiką bei galimybę viso pasaulio vartotojams vienodai suprasti finansinių ataskaitų rinkinio informaciją.

B. Basoglu, A. Goma (2003) bei V. Klanaitė (2007) kaip tarptautinių apskaitos standartų trūkumą įvardija jų lankstumą t.y. alternatyvių variantų galimybę. V. Klanaitė (2007) teigia, kad būtent dėl šios galimybės gali atsirasti dviprasmybių. Todėl, autorės nuomone, įmonės tą pačią informaciją gali skirtingai interpretuoti bei gali atsirasti nesuderinamumas tarp įmonių. V. Klanaitė (2007) taip pat pažymi, kad TAS nėra išsamūs, kadangi autorė pasigenda šių standartų metodinių rekomendacijų.

Metodinių rekomendacijų pasigenda ir V. Bružauskas (2001). Taip pat šis autorius pažymi, kad gana sudėtingi reikalavimai šiuose standartuose keliami mažoms įmonėms.

Tačiau nepaisant visų TAS trūkumų, H. Chen, Q. Tang, Y. Jiang et al. (2009) atliktu tyrimu nustatė, kad apskaitos kokybė, pradėjus taikyti TFAS, ES šalių įmonėse pagerėjo, t.y. šie standartai turi teigiamą poveikį apskaitos kokybei.

Europos Sąjungos reikalavimai finansiniam ataskaitų rinkiniui išdėstyti 4-joje ir 7-joje Tarybos direktyvose.

4-oji Tarybos direktyva skelbia, kad kiekvienais finansiniais metais negali būti keičiama balanso struktūra ir forma, o nukrypimai nuo šios nuostatos leidžiami tik esant išimtiniams atvejams.

Kaip ir 1-asis TAS, taip ir 4-oji Tarybos direktyva leidžia pateikti balanse papildomus straipsnius, jei šių straipsnių turinys neįtrauktas į privalomus straipsnius.

Tačiau, 4-oji Tarybos Direktyva, palyginus su 1-uoju TAS, yra daug griežtesnė dėl pasirinkimo laisvės (Mates, Hlaciuc, Grosu et al., 2009).

Septintoji Tarybos direktyva nurodo sąlygas dėl konsoliduoto finansinių ataskaitų rinkinio parengimo, kurio viena iš sudedamųjų dalių ir yra konsoliduotas balansas. Jame pateikiamas visas konsoliduojamų bendrovių turtas bei visi jų įsipareigojimai (Septintoji Tarybos direktyva, 1983).

Taigi, suvienodinant įvairių šalių apskaitos sistemas, svarbų vaidmenį vaidina tarptautiniai apskaitos standartai bei Tarybos direktyvos, kurie reikšmingi tiek ir tarptautiniu, tiek ir nacionaliniu lygmeniu.

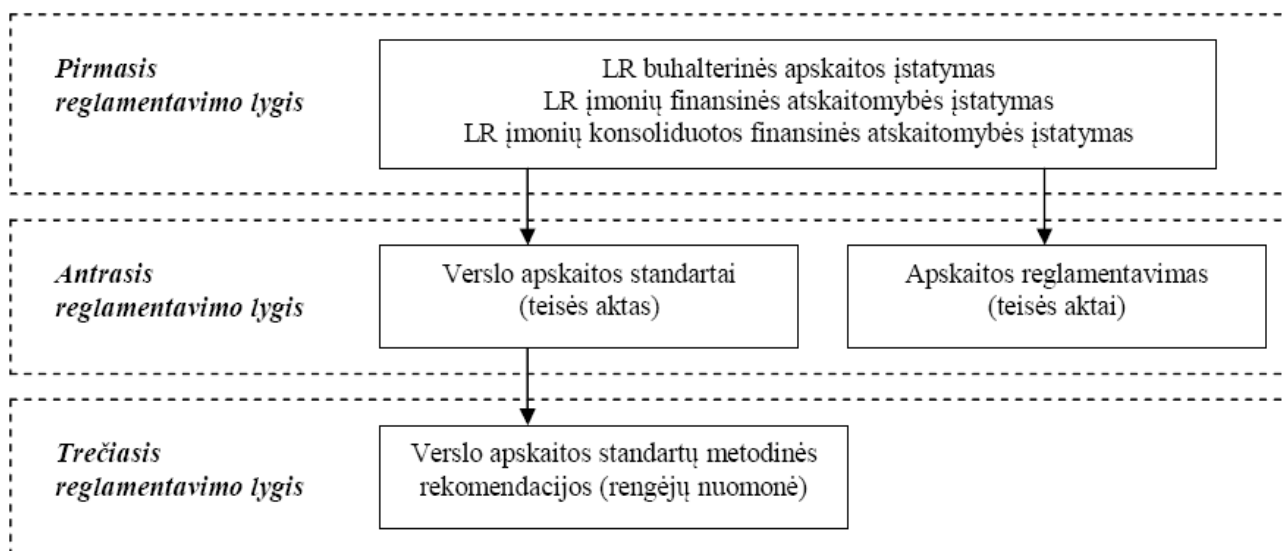
1.2.2. Balanso reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

Finansinė apskaita kiekvienoje šalyje yra reglamentuojama tos šalies vyriausybės išleistais teisės aktais. Šie aktai derinami ne tik su TAS, Europos Tarybos direktyvomis, bet ir su kitų tarptautinių institucijų patvirtintais norminiais dokumentais (Finansinės apskaitos teorija ir praktika, 2009, p. 84-85).

K. Ivanauskienė (2004) nurodo, kad Lietuvoje finansinių ataskaitų rinkinys reglamentuojamas dviejų lygių norminiais dokumentais: pirmasis lygis – įstatymai, antrasis – VAS. Pastarieji konkretizuoja finansinių ataskaitų rinkinio turinį. Taip pat, kaip matyti iš 3 pav., dar gali būti išskirtas ir trečiasis lygmuo – tai VAS metodinės rekomendacijos (konkrečių VAS išsamesnis paaiškinimas).

Tačiau Lietuvoje, kaip minėta ir anksčiau, tiek visam finansinių ataskaitų rinkiniui, tiek ir vienai iš jo sudedamųjų dalių, t.y. balansui, sudarymo reikalavimus nustato ne tik nacionaliniai, bet ir tarptautiniai apskaitos standartai.

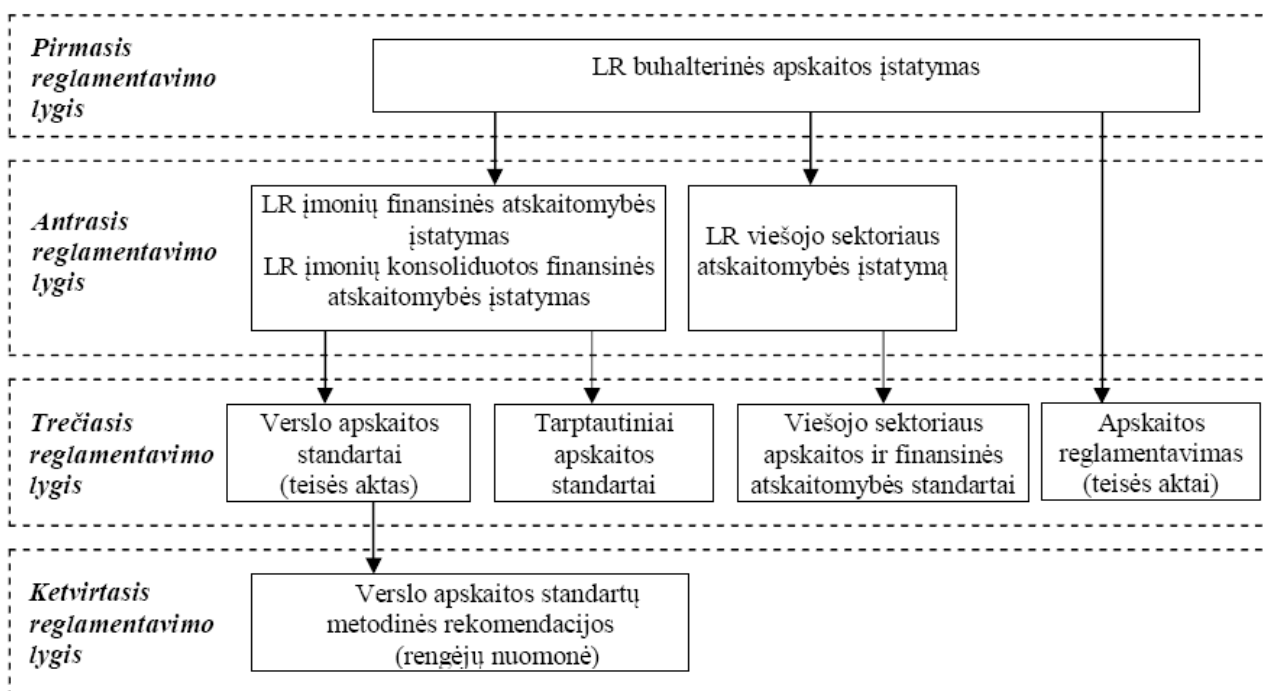
Todėl R. Kanapickienė bei K. Rudžionienė (2007, p. 27) pažymi, kad 2 pav. pavaizduota reglamentavimo schema nėra pilna, kadangi ji neapima įmonių, kurios apskaitą tvarko, vadovaudamosi TAS, taip pat ir biudžetinių įstaigų, kurios vadovaujasi Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais.

Šaltinis: KANAPICKIENĖ, R.; RUDŽIONIENĖ, K. (2007) Finansinės apskaitos reglamentavimo pokyčiai, p. 28.

3 pav. Finansinės apskaitos reglamentavimas Lietuvoje

Todėl tikslesnė finansinės apskaitos reglamentavimo Lietuvoje schema galėtų būti tokia, kokia yra pateikiama 4 pav.

Šaltinis: KANAPICKIENĖ, R.; RUDŽIONIENĖ, K. (2007) Finansinės apskaitos reglamentavimo pokyčiai, p. 28.

4 pav. Finansinės apskaitos reglamentavimas Lietuvoje nuo 2008 m.

Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. IX-574) 17 straipsnyje teigiama, kad įmonės finansinių ataskaitų rinkinį sudaro „pagal sąskaitų duomenis Finansinės atskaitomybės įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka“, o Lietuvos Respublikos

įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatyme (Žin., 2008, Nr. X-1633) nurodyta, kad „finansinės ataskaitos sudaromos vadovaujantis šiuo įstatymu, verslo apskaitos standartais arba tarptautiniais apskaitos standartais <...> ir kitais teisės aktais“. Minėtame įstatyme pateikiama finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis, ir būtent viena iš šio rinkinio sudedamųjų dalių, kaip minėta jau anksčiau, ir yra balansas. Taip pat šiame įstatyme nurodomi kriterijai, kuriais remiantis, įmonės gali sudaryti sutrumpintas finansines ataskaitas, t.y. ir sutrumpintą balansą.

„Sutrumpintų finansinių ataskaitų reikalavimus nustato verslo apskaitos standartai“ (LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymas, Žin., 2008, Nr. Nr. X-1633).

1-ajame VAS „Finansinė atskaitomybė“ nurodyta, kad „nesilaikyti Verslo apskaitos standartų leidžiama tik tuo atveju, jeigu tai būtina, norint teisingai parodyti įmonės finansinę būklę ir jos veiklos rezultatus“. Tačiau jeigu įmonės metinį finansinių ataskaitų rinkinį parengė nesilaikydamos VAS, apie tai būtinai privalo būti pateiktos priežastys aiškinamajame rašte.

Vertėtų pažymėti, kad Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatyme (Žin., 2008, Nr. Nr. X-1633) įteisinta nuostata, kad „įmonės, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, finansines ataskaitas sudaro pagal tarptautinius apskaitos standartus, o kitos įmonės gali pasirinkti finansines ataskaitas sudaryti pagal verslo apskaitos standartus arba tarptautinius apskaitos standartus ir toks pasirinkimas negali būti keičiamas anksčiau negu po 5 metų (išskyrus atvejį, kai įmonė tampa įmonių grupės įmone)“.

Įmonių grupių konsoliduotą finansinių ataskaitų rinkinį, tame tarpe ir konsoliduotą balansą, reglamentuoja Lietuvos Respublikos įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 2008, Nr. X-1634).

Patį buhalterinį balansą bei jo formas reglamentuoja 2-asis VAS „Balansas“, kuriame nurodoma, „kaip turi būti pateikiama, klasifikuojama ir atskleidžiama informacija apie įmonės turtą, nuosavą kapitalą ir išipareigojimus“, o šio standarto metodinės rekomendacijos dar papildo minėtojo standarto nuostatas.

Viešojo sektoriaus finansinę atskaitomybę reglamentuoja 2007 m. patvirtintas Viešojo sektoriaus finansinės atskaitomybės įstatymas (Žin., 2007, Nr. 77-3046) bei Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai. Tačiau viešojo sektoriaus subjektai finansines ataskaitas sudarys už ataskaitinius laikotarpius, prasidedančius 2010 m. sausio mėn. 1 d. ir vėliau (Svorobovičienė, 2009).

Deja, nors Lietuvoje didžioji dalis įmonių yra smulkios ir vidutinės įmonės, atskirų apskaitos standartų smulkiam verslui sukurti nėra. Galiojantys nacionaliniai standartai, t.y. VAS, taip pat nėra visiškai pritaikyti smulkioms įmonėms. Todėl neveltui dabartiniu metu vis dažniau pasigirsta diskusijų (Montvydienė, 2009), jog Lietuvos smulkių įmonių rengiamam finansinių

ataskaitų rinkiniui vis dėlto galėtų būti nustatyti mažesni reikalavimai. Sukūrus minėtus standartus, 4 pav. trečiajame reglamentavimo lygmenyje atsirastų papildoma skiltis.

Taigi, svarbiausi reglamentai buhalteriniui balansui nacionaliniu lygmeniu yra ne tik Lietuvos Respublikos įstatymai bei verslo apskaitos standartai, bet, kaip minėta ir anksčiau, ir tarptautiniai reglamentai.

1.3. Balanso informacijos formavimo teoriniai aspektai

Norint išsiaiškinti, kokia informacija balanse atsispindi ir kaip būtų galima buhalterinį balansą patobulinti, siekiant vartotojams padėti priimti optimalesnius sprendimus, svarbu išanalizuoti, kokia informacija pateikiama tiek vienoje, tiek ir kitoje balanso dalyse, t.y. tiek turto, tiek nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyse.

1.3.1. Balanso turto dalies informacijos formavimas

Balanso dalis, kurioje parodoma turto sudėtis, apibūdina konkrečias įmonės turimas vertybes, veiksmingai panaudotinas ūkinėje veikloje (Bružauskas, 2001, p. 47). Šioje balanso dalyje galima pamatyti, kokių turto įmonė disponuoja.

Turtas yra apibrėžiamas kaip tikėtina nauda ateityje, įgyta ar kontroliuojama subjekto kaip praeities sandorių ar įvykių rezultatas (Gibson, 2009, p. 93). Tačiau, būtina pažymėti tai, jog kam priklauso šis turtas, matosi nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyje.

Įmonės turi labai įvairaus turto. Siekiant visą šį turtą pavaizduoti balanse, jis turi būti grupuojamas, t.y. apjungiamas į tam tikras stambesnes grupes. Juk finansinių ataskaitų rinkinio vartotojui visiškai nėra būtina žinoti, kiek ir kokių konkrečiai staklių įmonė turi, kiek kiekviena iš jų nudėvėta ir pan. (Kalčinskas, 2007, p. 108).

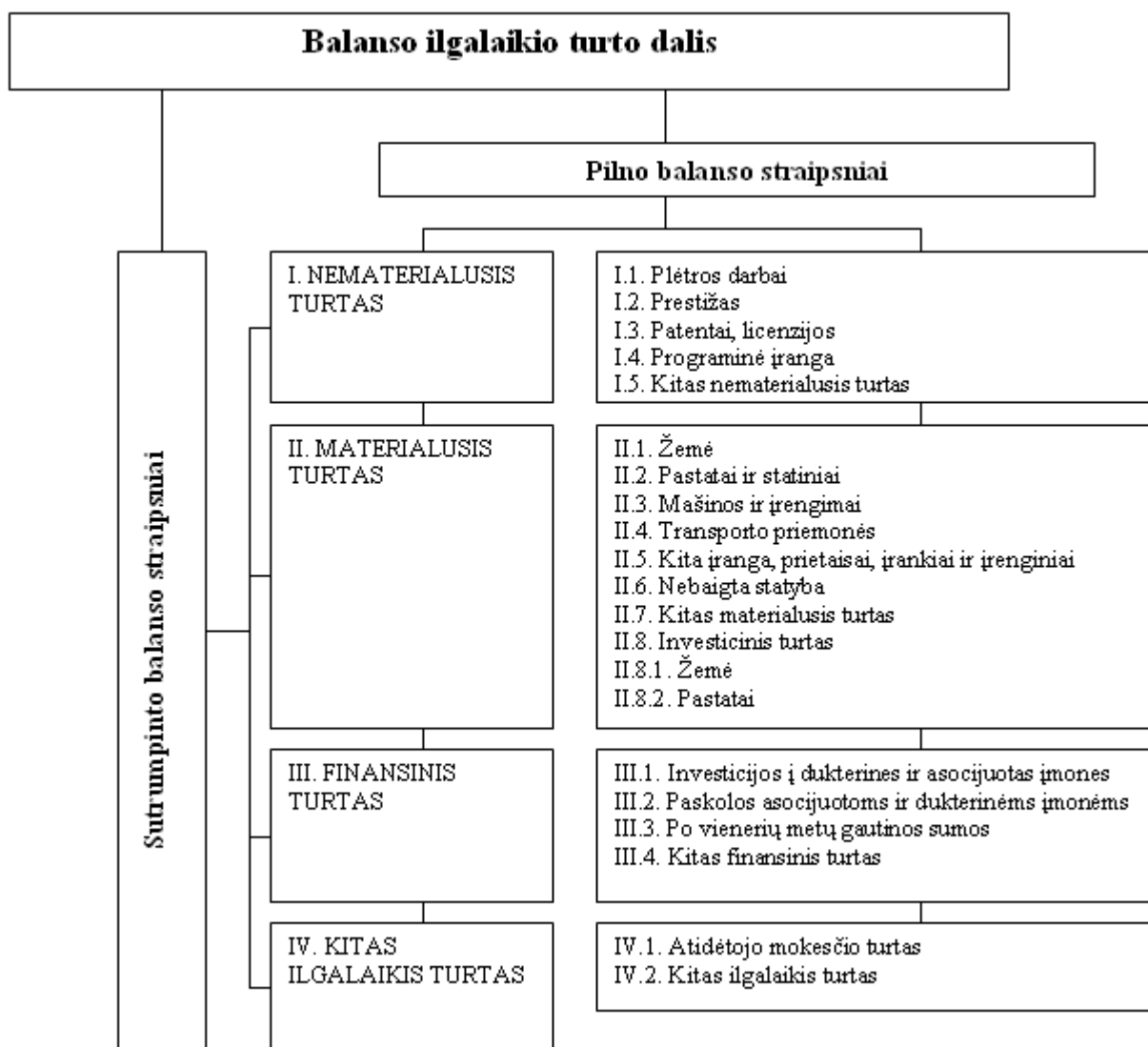
Taigi, visų pirma balanse turtas yra skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį turtą, todėl balanso turto dalį sudaro du skyriai: A Ilgalaikis turtas, B Trumpalaikis turtas (5 ir 6 pav.).

Žinoma, šių skyrių detalizacija, esant pilnai ir sutrumpintai balanso formoms, labai skiriasi. Sutrumpinta balanso forma palyginti su pilna yra visiškai neinformatyvi.

Taip pat vertėtų pažymėti, kad yra išskiriami du balanso rodiklių išdėstymo variantai:

- Pirmas variantas: turto rodikliai išdėstomi likvidumo mažėjimo tvarka, todėl visų pirma pateikiamas trumpalaikis turtas, o tik po to - ilgalaikis. Grupių viduje taip pat išlaikomas minėtas straipsnių išdėstymo principas, pavyzdžiui, pateikiant trumpalaikio turto grupę, pirmiausiai surašomas likvidžiausias turtas (finansinis), o paskui – ne toks likvidus (atsargos).

- Antras variantas: turto rodikliai išdėstomi likvidumo didėjimo tvarka, t.y. visų pirma pateikiamas ilgalaikis turtas, o tik vėliau – trumpalaikis (Bružauskas, 2001, p. 49). Lietuvos balanse, kaip matyti ir iš 5 bei 6 pav., taikomas antrasis variantas.

Šaltinis: sukurta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“*.

5 pav. Balanso ilgalaikio turto dalies informacija

Kaip matyti iš 5 pav., ilgalaikiam turtui priskiriamas nematerialusis, materialusis, finansinis ir kitas turtas, kuris atitinka ilgalaikio turto apibrėžimą. Pilname balanse kiekviena minėta ilgalaikio turto grupė dar skaidoma į smulkesnes dalis, t.y. straipsnius.

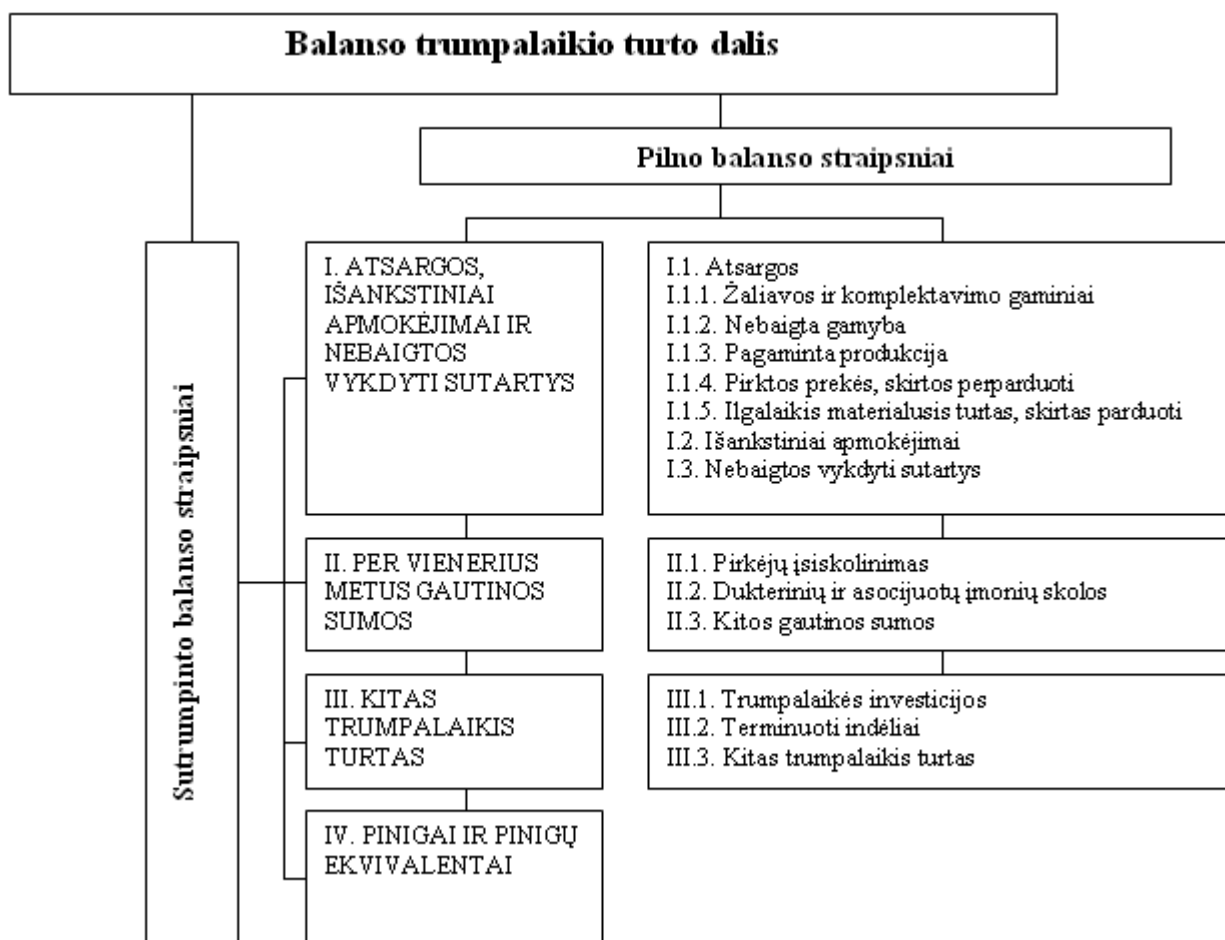
Analizuodamas balanso turto dalį, K. Valužis (2008, p. 7) kaip balanso trūkumą įžvelgia informacijos nebuvimą, už kokią sumą, gaunant paskolą, yra užstatytas turtas bei kokia šio turto balansinė vertė. Autorius taip pat nurodo, kad šios informacijos nereikalaujama net aiškinamajame rašte.

K. Valužis (2002, p. 5) pažymi, kad tikroji įmonės turto vertė, kuria įmonė disponuoja, atsispindėtų tuomet, jei aiškinamajame rašte būtų išskirta ne tik užstatyto turto balansinė vertė, bet ir to turto paskolų draudimo vertė, bendroji balanso turto dalies vertė be užstatyto turto vertės bei bendroji balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies vertė be paskolų, kurios gautos už užstatytą turtą. Tik turint tokius rodiklius, galima apskaičiuoti analizuojamos įmonės finansinius pajėgumus.

Kaip svarbią problemą C. H. Gibson (2009, p. 123) nurodo tai, kad įmonės ne visus elementus pripažįsta kaip turtą, pvz., gerų darbuotojų charakteristikos, neapmokėtas vadovavimas ir tinkamai parinkta buvimo vieta (buveinė) neregistruoja balanse.

Kitame šaltinyje (Information for Better markets, 2003, p. 3) taip pat teigiama, kad balanse neįvertinama naujai sukurta vertė, kaip, pvz., santykiai, reputacija, žinios. Kadangi sukurtas turtas neparodomas, o išlaidos šiam turtui balanse pateikiamos, atsiranda informacijos asimetrija.

Balanso trumpalaikio turto dalies informacija pateikta 6 pav.

Šaltinis: sukurta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2010) 2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“.

6 pav. Balanso trumpalaikio turto dalies informacija

Iš 6 pav. duomenų matyti, kad balanso trumpalaikio turto dalyje parodomos atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys, per vienerius metus gautinos sumos, kitas trumpalaikis turtas bei pinigai ir pinigų ekvivalentai.

Vienas iš balanso trumpalaikio turto straipsnių – pirkėjų išskolinimas. Kadangi vėluojant atsiskaitymams gali sutrikti ne tik normali įmonės veikla, bet ir įmonė gali patirti didelių nuostolių. E. Šuliuskaitė ir K. Valužis (2005) siūlo balanso formoje „Pirkėjų išskolinimo“ poskyrį detalizuoti abejotinių skolų straipsniu, „atskirai išskiriant iki 3 mėnesių ir daugiau nei 3 mėnesius pradelstas skolas“. Autoriai savo nuomonę pateisina tuo, kad 1-ajame VAS „Finansinė atskaitomybė“ yra nurodyta, jog įmonės, pačios spausdindamos metinį finansinių ataskaitų rinkinį, gali praleisti neprivalomus straipsnius, arba, siekiant teisingai atskleisti įmonės finansinę padėtį, privalomus straipsnius papildyti, t.y. įterpti papildomas eilutes.

Todėl K. Valužis (2008) informacijos nebuvimą, kiek įmonės turi neišieškotų abejotinių skolų ir kiek yra skolų praleistais mokėjimų terminais, įvardina vienu iš pagrindinių balanso trūkumų.

Abejotinių debitorių straipsnį balanso formoje siūlo įrašyti ir V. Bružauskas bei A. Navickaitė (2002). Taip pat ir N. Stončiuvienė (2001, p. 261) siūlo detalizuoti duomenis apie debetines skolas.

N. Stončiuvienė (2001, p. 260) taip pat nurodo, kad balanse galėtų būti labiau detalizuojama gatava produkcija, pardavimui skirtos prekės, nebaigta gamyba bei jų pokyčiai per ataskaitinius metus, kadangi, autorės nuomone, tai geriau atspindėtų įmonės ataskaitinių metų veiklą.

Taigi, analizuodami balanso turto dalį, autoriai balanse papildomai siūlo pateikti informaciją apie užstatytą turtą, neišieškotas abejotinas skolas, labiau detalizuoti atsargų straipsnius.

1.3.2. Balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies informacijos formavimas

Balanso dalis, kurioje pateikiama nuosavybės ir skolų sudėtis, vadinama nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalimi.

Nuosavas kapitalas apibrėžiamas kaip likę savininkų interesai į turtą iš jo atėmus įsipareigojimus (Gibson, 2009, p. 114).

Kaip ir balanso turto, taip ir balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyje rodikliai gali būti pateikiami dvejopai, tik šioje dalyje jie išdėstomi pagal turto šaltinių pastovumą, t.y. jų laikinumą. Vienas variantas yra toks, kad pirmiausiai nurodomi laikini turto šaltiniai (trumpalaikės ir ilgalaikės skolos), o po jų – pastovūs (nominalusis (įstatinis) bei papildomas kapitalas (rezervai, nepaskirstytas pelnas ir kt.). Antruoju variantu visų pirma pateikiami nuosavo kapitalo, ir tik po to – ilgalaikių ir trumpalaikių skolų elementai (Bružauskas, 2001, p. 49).

Kadangi Lietuvos balanso formoje yra įsitvirtinęs antrasis variantas, tai ir balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyje pateikiamą informaciją logiška pradėti aptarti nuo nuosavo kapitalo dalies informacijos, kuri pateikta 7 pav.

Šaltinis: sukurta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2010) 2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“.

7 pav. Balanso nuosavo kapitalo dalies informacija

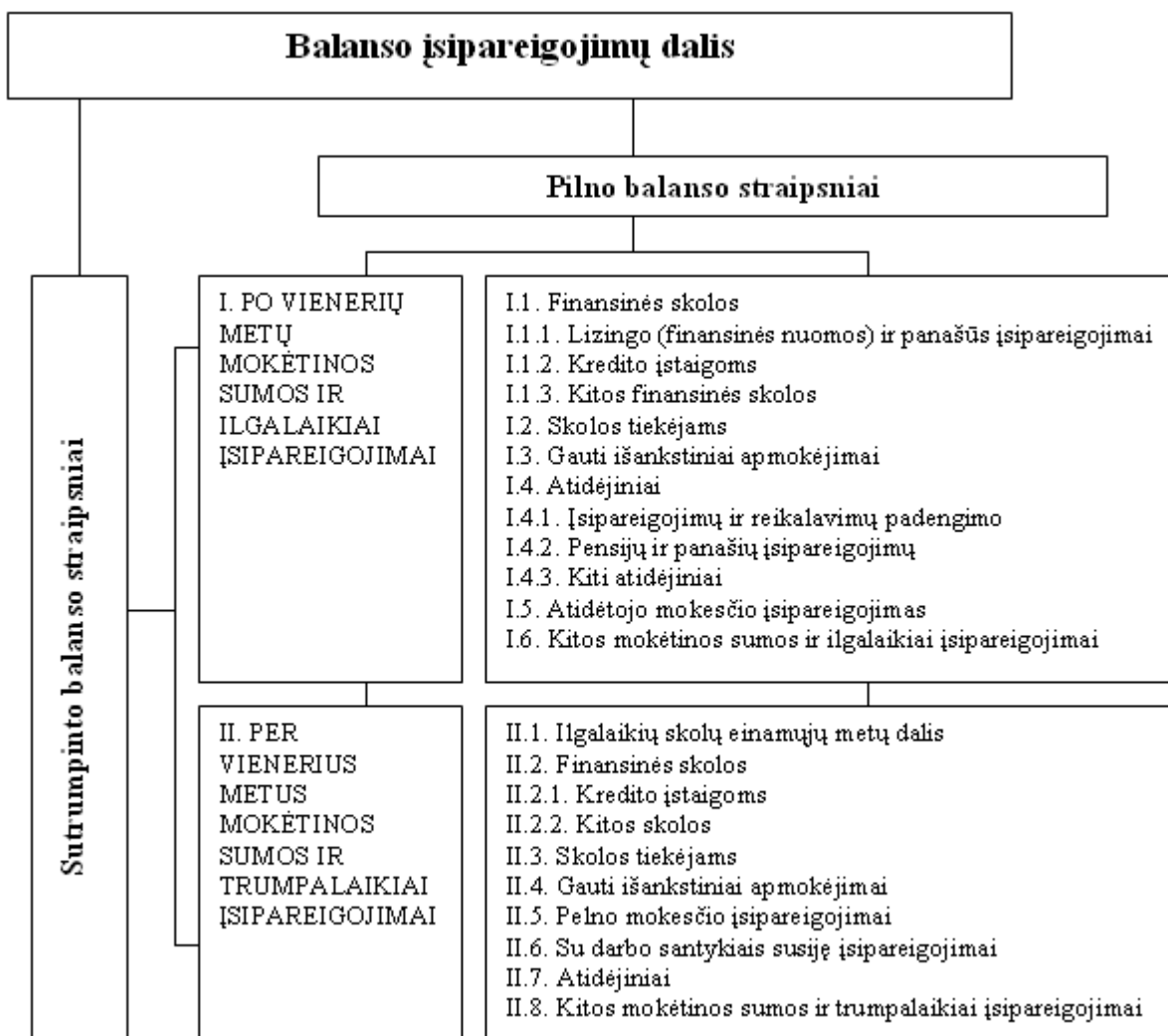
Iš 7 pav. duomenų matyti, kad nuosavo kapitalo dalyje parodomas kapitalas, perkainojimo rezervas, rezervai bei nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai). Šios balanso dalies apskaitos reikalavimus atskleidžia 8-asis VAS „Nuosavas kapitalas“.

Būtina pažymėti, kad tarp nuosavo kapitalo bei mokėtinų sumų ir įsipareigojimų yra pateikiamas Dotacijų ir subsidijų straipsnis.

Balanso įsipareigojimų dalies informacija pateikta 8 pav.

Įsipareigojimai yra apibrėžiami kaip ateityje tikėtinas ekonominės naudos sumažėjimas, atsirandantis dėl tam tikro subjekto dabartinių įsipareigojimų asmenims, perleidusiems turtą, suteikusiems paslaugas ar kitiems subjektams kaip praeities sandorių ar įvykių rezultatas. Dažniausiai įsipareigojimai klasifikuojami į ilgalaikius ir trumpalaikius (Gibson, 2009, p. 107).

Tai atsispindi ir 8 pav., kuriame pateikiama ilgalaikių (Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai) bei trumpalaikių (Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai) įmonės įsipareigojimų vertė.

Šaltinis: sukurta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2010) 2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“.

8 pav. Balanso įsipareigojimų dalies informacija

G. Kalčinskas (2007) teigia, kad įmonės įsipareigojimai gali būti nevienareikšmiai, t.y. ir geri, ir blogi. Viena vertus, jei įmonės skolos didelės, tuomet jai sudėtingiau gauti kreditus, įmonė nėra patraukli investuotojams, ja gali mažiau pasitikėti ir verslo partneriai. Kita vertus, turėdamos prekybos skolų, už kurias dažniausiai nereikia mokėti palūkanų, įmonės patiria naudą, kadangi joms tokiu būdu suteikiamas beprocentinis kreditas, t.y. savo pajamoms uždirbti įmonės pritraukia turta, priklausantį tretiesiems asmenims.

Vertinant įmonės finansinę būklę, jos nemokumą gali atskleisti pradelstos kreditinės skolos. Todėl, siekiant teisingai parodyti įmonės finansinę padėtį, balanso formoje „Skolos tiekėjams“ poskyrį E. Šuliuskaitė bei K. Valužis (2005) siūlo detalizuoti pradelstų skolų straipsniu, „atskirai išskiriant iki 3 mėnesių ir daugiau nei 3 mėnesius pradelstas skolas“.

Nors teigiama, kad balanse atskleidus tokius įmonių rodiklius, kaip skolos kreditoriams pagal mokėjimo terminus, numatytus sutartyse, nukentės įmonių prestižas bei gali būti atskleistos ir

tų įmonių komercinės paslaptys, tačiau tam galima ir prieštarauti. K. Valužis (2002) teigia, kad komercinės paslaptys atskleistos nebus, kadangi nepateikiami nei konkretūs tiekėjai, nei pinigai, nei gaminamos produkcijos asortimentas bei jos savikaina ir t.t.

Taip pat K. Valužis (2003, p. 15) siūlo balanse arba bent jau aiškinamajame rašte išskirti dar tokius papildomus duomenis kaip atlyginimas ir su juo susiję mokesčiai pradelstais terminais.

G. Kalčinskas (2007) pažymi, kad įsiskolinimai privalo būti stebimi dėl dviejų priežasčių. Visų pirma juos reikia stebėti dėl to, kad pradelsus apmokėti įmonei gali tekti susimokėti delspinigių arba baudas, o antroji priežastis būtų ta, kad šie įsiskolinimai visiškai netikėtai gali virsti pajamomis. Autorius nurodo, kad tokia situacija gali susidaryti tuomet, kai kreditorius patiria bankrotą ir jo sąskaitos bankuose uždaromos arba kai kreditorius pakeičia kitą banką, namų adresą ir šią informaciją savo skolininkams pranešti pamiršta. Skolininkai, įsitikinę, kad įsipareigojimų padengti nereikės, juos gali pripažinti kaip kitos veiklos pajamas.

K. Senkus (2000) nurodo, kad balanso įsipareigojimų dalyje vertėtų atsisakyti Pensijų ir panašių įsipareigojimų straipsnio, kadangi minėtas straipsnis neturi praktinės reikšmės.

K. Valužis (2000) pažymi, jog viena iš atsiskaitymų su tiekėjais ir pirkėjais apskaitos charakteristikų yra ta, jog šios apskaitos sąskaitos yra skirstomos į aktyvines ir pasyvines.

Sąskaitos, kuriose apskaitomi atsiskaitymai su pirkėjais – griežtai aktyvinės, o su tiekėjais – pasyvinės. Kadangi dauguma asmenų, su kuriais vykdomi atsiskaitymai, gali būti ir debitoriais, ir kreditoriais, todėl R. Patašienė (2000) nurodo, kad taip griežtai skirstant atsiskaitymų apskaitos sąskaitas į aktyvines ir pasyvines, įmonės turi naudoti kone dvigubai daugiau sąskaitų. D. Zinkevičienė (2001), nagrinėdama šią problemą, taip pat pažymi, kad tas pats ūkio subjektas gali būti ir debitoriumi, ir kreditoriumi, kadangi taip gali atsitikti ir dėl išankstinių apmokėjimų. Todėl, norint nustatyti skolos sumą tam tikrai įmonei ar kitos įmonės skolą savo įmonei pasirinktai datai, būtina lyginti bent dviejų sąskaitų duomenis. Todėl nors ir aktyvinių-pasyvinių sąskaitų principą „naujosios apskaitos“ šalininkai kritikuoja, tačiau, minėtos autorės nuomone, atsiskaitymų apskaitai šis principas yra gana patogus.

R. Patašienė (2000) sutinka su ta nuomone, kad aktyvinių-pasyvinių sąskaitų principo naudojimas atsiskaitymų apskaitoje sudaro galimybes registruose daryti mažiau įrašų bei atsiskaitymų su pirkėjais ir tiekėjais apskaitos duomenys pateikiami vaizdžiau.

R. Patašienė (2000) taip pat teigia, kad minėto principo nebuvimas, t.y. atskirų sąskaitų naudojimas debitoriams ir kreditoriams apskaityti, nepriimtinas technologiniu požiūriu. Tuomet didėja darbo sąnaudos, apsunkinamas duomenų panaudojimas. Juo labiau, kad K. Valužis pastebi tai, jog atsiskaitymų sąskaitų „pagal tokią griežtą paskirtį naudojimas ar nenaudojimas neturi įtakos nei finansiniams rezultatams, nei mokesčių valstybei dydžiui“.

K. Valužis (2000, p. 175) pažymi, kad išvedamas kreditinis likutis (saldo) aktyvinėje sąskaitoje, o debetinis – pasyvinėje sąskaitoje, yra tik metodinis pažeidimas. Kadangi tai nėra susiję su mokesčių apskaičiavimu, įmonė už tai baudžiama tikrai nebus.

R Patašienė (2000) apibendrina, kad, atsiskaitymų apskaitos sąskaitų skirstymas į aktyvines ir pasyvines yra dirbtinis, kurio atsisakius, sumažėtų apskaitos darbuotojų darbo sąnaudos, vartotojas informaciją gautų operatyviau bei akivaizdžiau pateiktą. Šios nuomonės laikosi ir D. Zinkevičienė (2001).

Taigi, analizuodami balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalį, autoriai siūlo detalizuoti Skolų tiekėjams straipsnį pagal mokėjimo terminus bei taip griežtai neskirstyti atsiskaitymų su pirkėjais ir tiekėjais sąskaitų į aktyvines ir pasyvines, kadangi tai reikalauja naudoti kone dvigubai daugiau sąskaitų.

Apibendrinant galima teigti, kad balansas iš tiesų yra svarbiausias finansinės informacijos šaltinis informacijos vartotojams, siekiantiems įvertinti įmonių finansinę būklę. Pagrindiniai finansinės būklės vertinimo elementai yra turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai, kurie balanse detalizuojami. Svarbiausi tarptautiniai reglamentai minėti ataskaitai yra TAS ir ES direktyvos, o nacionaliniai – LR įstatymai ir VAS Nors balansas reglamentuojamas tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu, tačiau nagrinėti autoriai teigia, kad jis nėra pakankamai informatyvus, ir pateikia jo tobulinimo galimybes. Vienu pagrindinių balanso trūkumu įvardijamas informacijos nebuvimas apie abejotinas skolas ir įmonės pradelstus apmokėjimus.

2. REIKALAVIMŲ BALANSO SUDARYMUI PALYGINIMAS BEI BALANSŲ FORMŲ TYRIMO METODIKA IR PRIELAIDOS

Šioje dalyje analizuojama, kaip 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ bei 4-osios Tarybos direktyvos reikalavimus atitinka 2-asis VAS „Balansas“, išskiriant šių reglamentų pagrindinius skirtumus.

Kad informacijos vartotojai galėtų priimti optimalius sprendimus, svarbu, kad balanso informacija būtų palyginama ne tik šalies viduje, bet ir įvairiose užsienio šalyse, todėl aptariamas balanso informacijos palyginamumo poreikis.

Taip pat aprašoma tyrimo metodika ir prielaidos.

2. 1. Reikalavimų balanso sudarymui palyginimas

Kaip jau minėta anksčiau, svarbiausi tarptautiniai finansinės apskaitos reglamentai, aktualūs buhalteriniam balansui yra TAS bei Ketvirtoji Tarybos direktyva dėl tam tikrų tipų bendrovių atskaitomybių (78/660/EEB), o svarbiausias nacionalinis reglamentas – 2-asis VAS „Balansas“.

Nors Lietuvoje galiojantys VAS ir parengti atsižvelgiant į TAS bei ES teisę, tačiau, palyginus šiuos reglamentus tarpusavyje, galima pastebėti ne tik panašumų, bet ir skirtumų. Pagrindiniai balansą reglamentuojančių tarptautinių ir šiai ataskaitai svarbiausio nacionalinio teisės akto reikalavimų skirtumai balanso formai ir turiniui pateikti 3 lentelėje.

Visų pirma, lyginant minėtus reglamentus, pastebimi skirtingi reikalavimai balanso formai. 1-asis TAS balanso formos nenurodo. Priešingai nei šis reglamentas, 4-oji Tarybos direktyva bei 2-asis VAS balanso formas pateikia.

Minėtoji direktyva valstybėms narėms pateikia alternatyvą pasirinkti vieną iš dviejų arba abi iš 9-ame ir 10-ame direktyvos straipsniuose pateiktų balanso schemų (1-2 priedai).

Tuo atveju, jei valstybė narė pasirenka abi schemas, teisė pasirinkti vieną iš dviejų schemų gali būti perleidžiama įmonėms (Ketvirtoji tarybos direktyva, 1978).

Pagrindinis skirtumas tarp direktyvoje pateiktų balanso schemų yra tas, kad šiose schemose skiriasi straipsnių išdėstymas. Pirmojoje balanso schemoje straipsniai apjungti į turto ir įsipareigojimų skyrius, ko nėra antrojoje. Antrojoje direktyvos schemoje iš pradžių pateikiama informacija apie visą turtą, po to atimant įmonės trumpalaikius įsipareigojimus.

Tarptautinių ir nacionalinio teisės aktų reikalavimų balanso sudarymui palyginimas

Kriterijai	1-asis TAS "Finansinių ataskaitų pateikimas"	4-oji Tarybos direktyva	2-asis VAS "Balansas"
<i>Balanso formos</i>	nenumatyta	pilna ir trumpa	pilna ir trumpa
<i>Pasirašytas neapmokėtas kapitalas</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	alternatyva rodyti arba turto, arba išsipareigojimų dalyje	pateikiamas nuosavo kapitalo ir išsipareigojimų dalyje
<i>Formavimo savikaina</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	pateikiama, jei nacionaliniuose teisės aktuose leidžiama rodyti kaip turtą	nepripažįstama kaip turtas
<i>Tyrimų darbų savikaina</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	gali būti nurodyta nematerialiojo turto dalyje, jei nacionaliniai teisės aktai leidžia naudoti kaip turtą	balanse nepateikiama
<i>Investicinis turtas</i>	reikalaujama pateikti	nerikalaujama pateikti	reikalaujama pateikti
<i>Po vienerių metų gautinos sumos</i>	reikalaujama pateikti gautinas sumas	pateikiamos po trumpalaikio turto	pateikiamos ilgalaikio finansinio turto sudėtyje
<i>Išankstiniai apmokėjimai ir sukauptos pajamos</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	ši suma pateikiama turto dalyje	sukauptos pajamos parodomos gautinų sumų, o ateinančio laikotarpio sąnaudos - išankstinių apmokėjimų straipsniuose
<i>Nuosavos akcijos</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	pateikiama finansinio turto poskyryje, jei nacionaliniai teisės aktai jas leidžia rodyti balanse	pateikiama nuosavo kapitalo dalyje
<i>Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	parodoma ataskaitinių ir ankstesnių metų	parodoma ataskaitinių ir ankstesnių metų
<i>Dotacijų, subsidijų straipsnis</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	neiškirtas	iškirtas
<i>Sukauptos sąnaudos ir ateinančio laikotarpio pajamos</i>	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	pateikiama išsipareigojimų dalyje	sukauptos sąnaudos parodomos kitų išsipareigojimų, o ateinančio laikotarpio pajamos – gautų išankstinių apmokėjimų straipsniuose
<i>Išsipareigojimai dukterinėms įmonėms</i>	neiškiriami	iškiriami	neiškiriami

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 1274/2008 (2008), Ketvirtoji Tarybos direktyva. (1978), VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“*.

Taip pat yra numatytos sąlygos, kurioms esant įmonės gali sudarinėti sutrumpintus balansus. ES mastu tai reglamentuoja 4-oji Tarybos direktyva, Lietuvoje – Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 2008, Nr. X-1633). Šios sąlygos pateiktos 9 pav. (sumas, pateiktas Europos apskaitos vienetais, perskaičiuojant nacionaline valiuta, galima padidinti tik iki 10 proc.). Lietuvos įmonių rengiamos sutrumpinto balanso formos pateikiamos 2-ajame VAS „Balansas“.

Šaltinis: sukurta autoriaus pagal Ketvirtoji Tarybos direktyva. (1978), LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymas (2008).

9 pav. Reikalavimų sutrumpintam balansui sudaryti palyginimas

Kaip matyti iš 9 pav., pirmos dvi pateiktos sąlygos sutrumpintam balansui rengti yra žymiai griežtesnės 4-oje Tarybos direktyvoje nei nurodyta Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatyme (Žin., 2008, Nr. X-1633), o trečioji sąlyga, priešingai, griežtesnė Lietuvoje. Taigi, Lietuvoje reikalavimai sutrumpintam balansui sudaryti yra lankstesni. Kadangi 1-asis TAS reikalavimų sutrumpintam balansui nenumato, todėl 2-asis VAS, lyginant minėtus reglamentus, užima tarpinę poziciją, kadangi didžioji dalis ES reikalavimų yra griežtesni.

Lyginant 1-ojo TAS, 4-osios Tarybos direktyvos bei 2-ojo VAS reikalavimus ne tik balanso formai, bet ir turiniui, taip pat galima rasti keletą skirtumų. Kaip matyti iš 3 lentelės duomenų, 1-asis TAS dauguma straipsnių, kurių reikalauja 4-oji Tarybos direktyva ir 2-asis VAS nepateikia tarp privalomų straipsnių, tačiau kaip ir visi minimi apskaitos standartai, reglamentuojantys balanso sudarymą, leidžia į balansą įtraukti papildomus straipsnius, jei jų turinys neįeina į privalomų

straipsnių turinį, „kai toks pateikimas reikalingas ūkio subjekto finansinės būklės supratimui“ (Komisijos reglamentas, 2008).

4-oji Tarybos direktyva pateikia kai kuriems balanso straipsniams alternatyvas, t.y. juos rodyti vienoje ar kitoje balanso dalyje, arba visiškai jų balanse nerodyti, kaip, pavyzdžiui, pasirašytas neapmokėtas kapitalas pagal 4-ąją Tarybos direktyvą gali būti rodomas arba turto, arba išpareigojimų dalyje. Todėl pasirinktinai 2-ajame VAS šis straipsnis pateikiamas nuosavo kapitalo ir išpareigojimų dalyje. Kadangi šioje dalyje jis rodomas su minuso ženklu, ir, kaip teigia E. Bertašiūtė ir K. Valužis (2005), šis straipsnis reiškia debetinę skolą, todėl jį reikėtų pateikti debetinių skolų poskyryje.

Savos akcijos lietuviškame balanse taip pat pateikiamos nuosavo kapitalo poskyryje su minuso ženklu. Kadangi jos reiškia finansinio turto dalį, todėl 4-ojoje Tarybos direktyvoje jos visiškai pagrįstai ir parodomos finansinio turto poskyryje.

Formavimo savikainą bei tyrimo darbų savikainą pagal 4-ąją Tarybos direktyvą galima pateikti balanse, jei nacionaliniuose teisės aktuose leidžiama rodyti kaip turta, tačiau 2-ajame VAS minėti straipsniai balanse nepateikiami. Jie parodomo pelno (nuostolių) ataskaitos sąnaudų straipsniuose.

4-ojoje Tarybos direktyvoje turto dalyje išskiriamas išankstinių apmokėjimų ir sukauptų pajamų straipsnis. 2-ajame VAS sukauptos pajamos parodomos gautinų sumų, o ateinančio laikotarpio sąnaudos – išankstinių apmokėjimų straipsniuose. Taip pat 4-ojoje Tarybos direktyvoje išpareigojimų dalyje parodomas sukauptų sąnaudų ir ateinančio laikotarpio pajamų straipsnis, o lietuviškame balanse sukauptos sąnaudos parodomos kitų išpareigojimų, o ateinančio laikotarpio pajamos – gautų išankstinių apmokėjimų straipsniuose.

Taip pat lyginant minėtų reglamentų reikalavimus balanso sudarymui, galima išvelgti ir tą skirtumą, kad 4-ojoje Tarybos direktyvoje visos gautinos sumos, t.y. tiek ir iki vienerių metų, tiek ir po vienerių metų gautinos sumos, pateikiamos po trumpalaikio turto, o lietuviškame balanse - po vienerių metų gautinos sumos parodomos kaip ilgalaikio finansinio turto sudėtinė dalis. N. Stončiuvienės (2001) nuomone, dėl to 4-ojoje Tarybos direktyvoje nesilaikoma turto pateikimo nuoseklumo, kadangi kaip ir materialusis turtas, taip ir debetinės skolos turi būti pateikiami likvidumo didėjimo tvarka. Todėl autorės nuomonei vertėtų pritarti, kad lietuviškame balanse šis pateikimas yra logiškesnis.

Kai kuri informacija lietuviškame balanse yra pateikiama detaliau, t.y. labiau išskleista, nei reikalaujama 4-oje Tarybos direktyvoje, pvz.: lietuviškoje balanso formoje išskirtas investicinis turtas, taip pat dotacijų ir subsidijų straipsnis, ko nėra 4-ojoje Tarybos direktyvoje. Tiesa, investicinis turtas reikalaujamas 1-ajame TAS, o dotacijų ir subsidijų straipsnis čia taipogi neišskiriamas.

4-ojoje Tarybos direktyvoje įsipareigojimų poskyryje papildomai išskiriami dar ir įsipareigojimai dukterinėms įmonėms, ko lietuviškame balanse nėra.

Palyginus 1-ąjį TAS, 4-ąją Tarybos direktyvą ir 2-ąjį VAS, matyti, kad griežtesnius balanso sudarymo reikalavimus numato 4-oji Tarybos direktyva ir 2-asis VAS nei 1-asis TAS, kuris yra gana lankstus.

Taigi, išanalizavus pagrindinius teisės aktus, nustatančius reikalavimus balanso sudarymui, galima daryti išvadą, kad 2-asis VAS „Balansas“ iš esmės atitinka 4-osios Tarybos direktyvos ir 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ reikalavimus balanso sudarymui. Jame pateikiama informacija yra detalesnė nei 1-ajame TAS, kuris pateikia įmonėms didesnę pasirinkimo teisę.

2.2. Balanso informacijos palyginamumo poreikis

Viena svarbiausių balanso informacijos charakteristikų – šios informacijos palyginamumo galimybė.

Lietuvos įmonės, tvarkydamos apskaitą ir sudarydamos finansinių ataskaitų rinkinį, privalo vadovautis ne tik anksčiau minėtais tarptautiniais bei nacionaliniais reglamentais, bet ir patvirtintais bendraisiais apskaitos principais. Vienas iš šių principų būtent ir yra palyginimo principas. Aiškinant šį principą, 1-ajame VAS „Finansinė atskaitomybė“ teigiama, kad „finansinės atskaitos turi būti parengtos taip, kad finansinės informacijos vartotojai galėtų palyginti jas su kitų ataskaitinių laikotarpių ir kitų įmonių pateikiama informacija ir teisingai įvertinti įmonės finansinės būklės pokyčius“.

Todėl informacijos vartotojai optimalius sprendimus gali priimti tik tuomet, kai yra sąlygos finansinių ataskaitų rinkinio informaciją palyginti įvairiais pjūviais, t.y. gali būti lyginama pasirinktų ataskaitinių laikotarpių, tam tikrų įmonių, veiklos sričių bei, esant poreikiui, palyginama su pageidaujamų užsienio šalių pateikta finansinių ataskaitų rinkinių informacija. Tik tuomet gali būti numatomos tendencijos bei perspektyvos.

Tačiau apskaitos praktika skirtingose šalyse skiriasi. Nobes (2004) nurodo, kad pagrindinės priežastys, lemiančios šiuos skirtumus, yra išorinė aplinka ir kultūra, teisinė sistema, apmokestinimas, atsitiktinumai ir išorinė įtaka bei kt.

B. Basoglu ir A. Goma (2003) pažymi, kad kiekvienos šalies apskaitos standartuose atsispindi tos šalies kultūra, istorija ir apskaitos problemos bei charakteristikos, su kuriomis susiduria ta šalis.

Todėl, siekdamas pritraukti kuo daugiau užsienio investuotojų, šalių vyriausybės stengiasi, jog finansinių ataskaitų rinkiniai būtų palyginami įvairiose šalyse, o tai sudarytų sąlygas ir atitinkamų rodiklių palyginamumui.

Nors dabartiniu metu yra suvienodintas, t.y. rengiamas pagal TAS, tik tų bendrovių, kurių akcijomis prekiaujama viešai, konsoliduotas finansinių ataskaitų rinkinys, tačiau, autorės nuomone, šis rinkinys turėtų būti suvienodintas ir tų bendrovių, kurių akcijomis viešai neprekiuojama, kadangi ši informacija reikalinga ne tik investuotojams, bet ir kitiems informacijos vartotojams, kaip, pavyzdžiui, įmonės finansinę būklę vertina tiekėjai, parduodami kitos šalies pirkėjui dideles prekių partijas į kreditą, arba kitų šalių pirkėjai, pirkdami prabangias prekes, siekiantys įsitikinti, kad garantinio remonto atlikimo garantijas siūlo nebankrutuojanti įmonė ir pan.

Finansinių ataskaitų rinkinys privalo tenkinti visų informacijos vartotojų poreikius. Jame turi būti pateikiama informacija, leidžianti informacijos vartotojams priimti optimalius sprendimus, vertinant įvairių ataskaitinių laikotarpių įvykius. Tačiau dabartiniu metu, nuolat besikeičiant konkurencinėms rinkos sąlygoms, įmonių naudojamos finansinių ataskaitų rinkinio formos pateikia nepakankamą informaciją, kuri patenkintų tiek vidaus, tiek ir išorės vartotojų poreikius (Mackevičius, 2006).

Žinoma, finansinių ataskaitų rinkinys negali suteikti visos įvairioms vartotojų grupėms reikalingos informacijos. Todėl svarbu rengti tokį finansinių ataskaitų rinkinį, kuris tenkintų bendrus vartotojų poreikius. Taip pat turėtų būti galimybė šio finansinių ataskaitų rinkinio duomenis palyginti su įvairiose pasaulio šalyse rengiamų finansinių ataskaitų rinkinių duomenimis (Mackevičius, 2006).

Dėl skirtingo apskaitos reglamentavimo įvairiose šalyse labiausiai nukenčia stambios privačios įmonės, kurios atidarydamos savo padalinius užsienio šalyse, turi atsižvelgti ne tik į tarptautinius reikalavimus apskaitai, bet ir į tų šalių reikalavimus, kuriose veikia jų padaliniai (Stončiuvienė, 2001).

D. Street (2002) atliko tyrimus, kuriais atskleidė, kad, dukterinėms ir patronuojančioms įmonėms veikiant skirtingose šalyse, kur skiriasi ir pats apskaitos reglamentavimas, atsiranda nesutapimų, sudarant finansinių ataskaitų rinkinį, kai įmonės nėra listinguojamos. Esant šiai problemai, kai finansinių ataskaitų rinkinių informacija negali būti palyginama, siūlomas sprendimo būdas – TAS taikymas. D. Burkšaitienė (2002) taip pat nurodo, kad skiriantis valstybių reikalavimams apskaitai, įmonėms naudinga taikytas TAS.

Taigi, apibendrinant galima teigti, kad tik vienoda finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo metodika sudaro sąlygas įvairiems informacijos vartotojams pateiktą informaciją suprasti vienodai.

2.3. Tyrimo metodika ir prielaidos

Kiekvienai įmonei visų pirma svarbu tinkamai registruoti ūkinės veiklos įvykius, o vėliau tinkamai pateikti juos informacijos vartotojams. Kadangi priklausomai nuo to, kaip bus pateikta informacija vartotojui, gali kisti informacijos vartotojų priimami sprendimai, todėl tinkamas informacijos pateikimas yra labai svarbus.

Tyrimo tikslas – išanalizavus pavyzdines pasirinktų užsienio šalių bei nuo XX a. pradžios Lietuvoje galiojusias balansų formas, jas palyginti su dabartiniu metu Lietuvoje patvirtinta pavyzdine balanso forma, pateikiant pagrindinius balansų formavimo skirtumus, ir, jei įmanoma, išskiriant Lietuvos pavyzdinės balanso formos tobulinimo galimybes.

Siekiant užsibrėžto tikslo, yra sprendžiami tokie uždaviniai:

1. pateikti pagrindinius dabartiniu metu Lietuvoje galiojančios pavyzdinės balanso formos ir pasirinktų užsienio šalių pavyzdinių balansų formų skirtumus;
2. remiantis analizuojamų šalių bei Lietuvos istorine ir praktine patirtimi, pateikti Lietuvos pavyzdinės balanso formos tobulinimo galimybes.

Tyrimo objektas – buhalteriniai balansai.

Tyrimo metodai. Taikant loginės analizės, sintezės, abstrahavimo, indukcijos bei dedukcijos metodus atlikta pasirinktų užsienio šalių bei Lietuvoje nuo XX a. pradžios galiojusių balansų formų analizė.

Kadangi lyginimo metodu galima siekti vieno iš metodologinių uždavinių sprendimo būdų, t.y. aprašomojo, kuriuo siekiama nustatyti panašumą ar skirtumą tarp tyrimo objektų (Tidikis, 2003), todėl, pasinaudojant šiuo metodu, pateikiami pagrindiniai Lietuvos ir pasirinktų užsienio šalių pavyzdinių balansų formų skirtumai.

Tyrimo imtis pasirinkta pasitelkiant įvertinimo (intuicijos) atranką, t.y. tyrimo elementai parenkami subjektyviai, tikint, kad jie yra reprezentatyvūs.

Nors visose šalyse balanse atsispindi ta pati lygybė tarp jo dalių, t.y. tarp turto bei nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų, tačiau lyginant įvairių užsienio šalių balansus, pagrindiniais skirtumais įvardijama skirtingas straipsnių išdėstymas ir jų detalizavimas.

Pirmoji tyrimo dalis – tai Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų straipsnių palyginamoji analizė. Tyrimui pasirinktos dešimties atsitiktinai atrinktų šalių pavyzdinės balanso formos. Pasirinktų šalių pavyzdines balansų formas sąlyginai galima suskirstyti į dvi stambias grupes, priklausomai nuo šalies geografinės padėties:

- Latvijos, Estijos, Lenkijos, Rusijos, Vokietijos, Danijos, Švedijos (3-9 priedai) bei
- Jungtinių Amerikos Valstijų, Ekvadoro ir Urugvajaus pavyzdinės balansų formos (10-12 priedai).

Kadangi Lietuva yra Europos šalis, todėl didžiausia dalis pavyzdinių balanso formų ir yra tų šalių, kurios atstovauja minėtą žemyną. Jungtinių Amerikos Valstijų pavyzdinė balanso forma pasirinkta dėl ilgalaikės valstybės įtakos apskaitai, o Ekvadoro ir Urugvajaus, atstovaujančių Pietų Ameriką, pavyzdinės balanso formos atskleidžia tolimesnių kraštų finansinės atskaitomybės padėtį.

Iškeliami hipotezė: kadangi palyginus 1-ąjį TAS, 4-ąją Tarybos direktyvą ir 2-ąjį VAS matyti, kad Lietuvos pavyzdinio balanso forma iš esmės atitinka minėtų reglamentų nuostatas, todėl galima teigti, kad išanalizavus pasirinktų užsienio šalių pavyzdives balansų formas, tobulinimo galimybių, pasitelkus kitų šalių patirtį, Lietuvos pavyzdinei balanso formai nėra, t.y. minėtoji ataskaita yra netobulintina.

Antroji tyrimo dalis - nuo XX a. pradžios Lietuvoje galiojusių balansų formų analizė. Kadangi A. Ivanauskienė (2004) teigia, kad tobulinant apskaitos sistemą būtina vadovautis ne tik TAS, Europos Sąjungos direktyvomis ir VAS, bet ir remtis Lietuvos įmonių istorine ir praktine patirtimi, analizuojamos šios Lietuvos teritorijoje galiojusios balanso formos:

- XX a. pradžios balanso forma (Aliejaus gamybos akcinės bendrovės balansas 1909 m.) (13 priedas);
- balanso forma, galiojusi ikikarinėje Lietuvoje (1925 m. pramonės įmonės balansas) (14 priedas);
- balanso forma, taikyta tarybiniu laikotarpiu (Pramonės įmonės pagrindinės veiklos balansas) (15 priedas);
- balanso forma, galiojusi Lietuvoje po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo (patvirtinta 1991 m.) (16 priedas);
- 1994 m. įsigaliojusi balanso forma (17 priedas).

Minėtų Lietuvoje galiojusių balanso formų analizė atliekama, siekiant pateikti dabartiniu metu patvirtintos Lietuvos pavyzdivės balanso formos tobulinimo galimybes, remiantis istorine patirtimi.

Iškeliami tokia hipotezė: dabartinė Lietuvoje galiojanti pavyzdinė balanso forma yra netobulintina, atsižvelgiant į istorinę patirtį.

Analizuojant balanso tobulinimo galimybes, reikėtų žinoti, kad straipsniai balanse turi būti pateikiami atsižvelgiant į tam tikras taisykles. Kad finansinių ataskaitų rinkinyje galėtų būti pateikti elementai ir jų straipsniai, visų pirma jie privalo būti pripažinti. Straipsniai pripažinti, jei atitinka nurodytas sąlygas:

- a) tikėtina, kad straipsnis susijęs su būsimąja ekonomine nauda, kuri bus gaunama arba atiduodama;
- b) turi būti galimybė patikimai įvertinti straipsnio kainą arba vertę (Mackevičius, 2006).

Taip pat siekiant nustatyti, ar straipsnis gali būti atskleidžiamas finansinių ataskaitų rinkinyje, turi būti nustatytas jo reikšmingumas, kuris apibūdinamas tokiais kriterijais: ar straipsnio nepateikus arba klaidingai jį pateikus, tai daro įtaką informacijos vartotojų priimamiems sprendimams, ir ar neiškreipia ataskaitos turinio, t.y. ji rodo tikrą ir teisingą vaizdą (Mackevičius, 2006).

Taigi, atlikus tyrimą bus galima patvirtinti arba paneigti hipotezes, kad dabartinė Lietuvoje galiojanti pavyzdinė balanso forma yra netobulintina, atsižvelgiant tiek į kitų šalių, tiek ir į Lietuvos istorinę patirtį.

3. BALANSO FORMŲ TYRIMAS IR BALANSO ATASKAITOS TOBULINIMO GALIMYBĖS

Nors tarptautiniai apskaitos standartai yra žinomi bei naudojami daugelyje pasaulio valstybių, tačiau šalia jų dauguma valstybių turi ir nacionalinius apskaitos reglamentus, kurie dėl socialinių, ekonominių, teisinių ar kitų aplinkybių bent minimaliai skiriasi nuo tarptautinių reglamentų.

Daugelyje pasaulio šalių tarptautiniai apskaitos standartai yra privalomi listinguojamoms įmonėms, o kitos įmonės juos gali taikyti pasirinktinai. Tai atskleidžia ir analizuojamų valstybių praktika.

Kadangi įvairių šalių nacionaliniai apskaitos reglamentai skiriasi, todėl galima atrasti skirtumų ir analizuojant atitinkamų šalių vieną iš finansinio ataskaitų rinkinio sudedamųjų dalių, t.y. buhalterinį balansą. Reglamentai, nustatantys pavyzdinę balanso formą analizuojamose šalyse, pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė

Pavyzdinę balanso formą nustatantys reglamentai

Šalis	Reglamentas
Latvija	Metinės atskaitomybės teisė, 2007
Estija	Apskaitos įstatymas, 2002 (su pakeitimais 2008)
Lenkija	Apskaitos įstatymas, 1994 (su pakeitimais 2009)
Rusija	Reglamentas dėl "Buhalterinės atskaitomybės struktūros", 1999 (su pakeitimais, padarytais 2006)
Švedija	Švedijos metinės atskaitomybės įstatymas Nr. 1554, 1995 (su vėlesniais pakeitimais)
Danija	Danijos finansinės atskaitomybės įstatymas, Nr. 448, 2001
Vokietija	Vokietijos prekybos kodeksas, 1897 (su pakeitimais 2009)
JAV	Jungtinių Amerikos Valstijų apskaitos standartai
Ekvadoras	Pirmasis Ekvadoro apskaitos standartas "Finansinės atskaitomybės pateikimas", 1997 (pakeistas 2007)
Urugvajus	Vienodos finansinės atskaitomybės parengimo įstatymas, Nr. 103, 1991; Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų priėmimo patvirtinimo įstatymas, Nr. 266/07, 2007

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal Translation and Terminology Centre (2007) *Annual Accounts Law*; Elektroonline Riigi teataja (2002) *Raamatupidamise seadus*; *Ustawa o rachunkowości*. (1994); Министерсва финансов Российской Федерации (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“*; *Årsredovisningslagen No. 1554*. (1995); *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001); Bundesministeriums der Justiz (1897) *Handelsgesetzbuch*; *Elektronic Code of Federal Regulation* (2010); Federación Nacional de Contadores del Ecuador (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 “Presentación de estados financieros“*; Ministerio de Economía y Finanzas (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103*; Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07*.

Kaip matyti iš 4 lentelės duomenų, didžiojoje dalyje analizuojamų šalių pavyzdinę balanso formą reglamentuoja finansinės atskaitomybės įstatymai, o kai kuriose, kaip ir Lietuvoje, ją galima rasti nacionaliniuose apskaitos standartuose.

Kokia tvarka pavyzdinėse balanso formose pateikiami rodikliai, atskleidžia 5 lentelė.

5 lentelė

**Balanso rodiklių išdėstymo variantai pasirinktų užsienio šalių
pavyzdinėse balansų formose**

Rodiklių išdėstymas	Užsienio šalys
Rodikliai pateikiami likvidumo mažėjimo tvarka	Estija, Ekvadoras, Urugvajus, JAV
Rodikliai pateikiami likvidumo didėjimo tvarka	Rusija, Latvija, Lenkija, Vokietija, Danija, Švedija

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal Translation and Terminology Centre (2007) *Annual Accounts Law*; Elektrooniline Riigi teataja (2002) *Raamatupidamise seadus*; *Ustawa o rachunkowości*. (1994); Министерства финансов Российской Федерации (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“*; *Årsredovisningslagen No. 1554*. (1995); *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001); Bundesministeriums der Justiz (1897) *Handelsgesetzbuch*; *Elektronic Code of Federal Regulation* (2010); Federación Nacional de Contadores del Ecuador (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 “Presentación de estados financieros”*; Ministerio de Economía y Finanzas (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103*; Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07*.

Kaip matyti iš 5 lentelės, visos analizuojamos Europos šalys, išskyrus vieną Pabaltijo šalį, Estiją, balanse rodiklius pateikia likvidumo didėjimo tvarka, kaip ir pateikiama Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje, o analizuojamose Amerikos valstybių bei Estijos pavyzdinėse balanso formose, priešingai, rodikliai pateikiami likvidumo mažėjimo tvarka.

Siekiant išsiaiškinti, kokie detalūs skirtumai tarp Lietuvos ir pasirinktų užsienio šalių balansų pavyzdinių formų, buvo atliktas šių finansinių ataskaitų palyginamasis tyrimas.

Kaip matyti iš 6 lentelės duomenų, pagrindinės Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje pateikiamos ilgalaikio turto dalies grupės, t.y. sutrumpinto balanso straipsniai, nurodomi ne visų analizuojamų šalių pavyzdinėse formose: Ekvadoro pavyzdinėje balanso formoje ilgalaikis turtas apskritai neskirstomas į didesnes grupes, Finansinio turto grupė neišskiriama dar ir Urugvajaus balanse, o Kitas ilgalaikis turtas išskiriamas tik Lenkijos ir JAV balansų formose.

Apskritai mažiausiai Lietuvos pavyzdinės balanso formos ilgalaikio turto dalies straipsnius atitinka Ekvadoro balanso pavyzdinė forma, o labiausiai – Lenkijos.

Nors Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje Nematerialaus turto grupėje pateikiamas Programinės įrangos straipsnis, tačiau jis nesutinkamas jokios kitos analizuojamos šalies pavyzdinėje balanso formoje, o Materialaus turto grupės straipsnis Transporto priemonės pateikiamas tik vienos šalies, t.y. Lenkijos. Atsižvelgiant į tai, kad minėtų straipsnių balanse nereikalauja pateikti nei 4-oji Tarybos direktyva, nei 1-asis TAS, ir kad šie straipsniai nenurodomi analizuojamų šalių balansuose, siūloma minėtų straipsnių atsisakyti ir Lietuvos balanse.

Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų ilgalaikio turto dalies palyginimas

Lietuvos pavyzdinės balanso formos ilgalaikio turto dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
NEMATERIALUSIS TURTAS	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Plėtros darbai	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+
Prestižas	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-
Patentai, licencijos	ir koncesija, prekybos ženklai	-	-	ir prekių, paslaugų ženklai	ir koncesija, prekių ženklai	ir koncesija, prekių ženklai	+	-	-	ir prekių ženklai
Programinė įranga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kitas nematerialusis turtas	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
MATERIALUSIS TURTAS	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Žemė	sujungta	+	+	+	sujungta	sujungta	sujungta	sujungta	sujungta	-
Pastatai ir statiniai		+	+	sujungta						-
Mašinos ir įrengimai		+	+	+						+
Transporto priemonės	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	+	-	-	+	+	+	+	+	-	-
Nebaigta statyba	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
Kitas materialusis turtas	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Investicinis turtas</i>	+	+	+	pagal lizingo ir nuomos sutartis	-	-	-	-	-	-
Žemė	-	-	sujungta	-	-	-	-	-	-	-
Pastatai	-	-		-	-	-	-	-	-	+
FINANSINIS TURTAS	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	+	+	-

6 lentelės tęsinys

Lietuvos pavyzdinės balanso formos ilgalaikio turto dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms	išskaidyta	-	išskaidyta	-	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	+	-	+
Po vienerių metų gautinos sumos	-	+	išskaidyta	+	išskaidyta	+	+	-	-	išskaidyta
Kitas finansinis turtas	išskaidyta	+	+	+	-	+	+	+	-	išskaidyta
KITAS ILGALAIKIS TURTAS	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-
Atidėtojo mokesčio turtas	-	-	+	-	-	-	išskiriama po trumpalaikio turto	-	-	-
Kitas ilgalaikis turtas	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
STRAIPSANIAI UŽSIENIO ŠALIŲ PAVYZDINĖSE BALANSO FORMOSE ILGALAIKIO TURTO DALYSE, KURIŲ NĖRA LIETUVOS PAVYZDINĖJE BALANSO FORMOJE	Išankstiniai apmok. už turtą; ilgalaikės investicijos į nuomojamą turtą; biologinis turtas; nuosavos akcijos.	Išankstiniai apmok. už nemater. turtą.	Išankstiniai apmok. už nemater. turtą, nebaigtą statybą; ilgalaikės investicijos į nemater. turtą.	Teisė į intelektualinės nuosavybės objektus; investicijos į kitas įmones.	Pasirašytas neapmok. kapitalas; nuomos ir kt. pan. teisės; išankstiniai apmok. už nemater. turtą; įkeistas turtas.	Nebaigti plėtros projektai ir išankstiniai apmok. už nemater. turtą; nuosavos akcijos; gautinos sumos iš savininkų.	Paties sukurtos komercinės apsaugos teisės; išankstiniai apmok. už nemater. turtą.	Nekilnojamo turto, įrangos ir įrengimų sukaupimas, nuvertėjimas; nemater. turto amortizacija.	-	Abejotinos skolos; atidėjiniai devalvacijai; iš anksto gautos palūkanos; atdėjiniai gražinimams; sukauptos pajamos; sukauptas nusidėvėjimas; neapibrėžtasis turtas.

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“*; Translation and Terminology Centre (2007) *Annual Accounts Law*; Elektrooniline Riigi teataja (2002) *Raamatupidamise seadus; Ustawa o rachunkowości*. (1994); Министерства финансов Российской Федерации (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“*; Årsredovisningslagen No. 1554. (1995); *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001); Bundesministeriums der Justiz (1897) *Handelsgesetzbuch; Elektronik Code of Federal Regulation* (2010); Federación Nacional de Contadores del Ecuador (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 “Presentación de estados financieros“*; Ministerio de Economía y Finanzas (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103*; Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07*.

Keturių šalių, t.y. Latvijos, Švedijos, Danijos bei Vokietijos, balanso formose Materialaus turto straipsniai Žemė bei Pastatai ir statiniai apjungti į vieną straipsnį, JAV ir Ekvadoro balansuose dar prijungta ir Mašinos ir įrengimai, o Rusijos balanso formoje vieną straipsnį sudaro Pastatai ir statiniai bei mašinos ir įrengimai. Nors ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje taipogi apjunginama Žemė ir pastatai, tačiau, autorės nuomone, tai nėra visiškai teisinga, nes žemės vertė nekinta, t.y. jos nusidėvėjimas neskaičiuojamas, o kalbant apie pastatus – priešingai, jie nudėvimi, todėl Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje, autorės nuomone, pateikiama teisingiau.

Investicinio turto straipsnis išskiriamas ne visose analizuojamose šalyse, tik Pabaltijo valstybėse, Rusijoje bei Lenkijoje, nors pagal TAS reikalavimus jis yra vienas iš privalomų straipsnių. Taip pat pagal minėtą reglamentą privalomas straipsnis yra ir atidėtojo mokesčio turtas, kuris Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje sutinkamas, tačiau iš analizuojamų užsienio šalių randamas tik Lenkijos bei Vokietijos pavyzdinėse balansų formose.

Didžiojoje dalyje analizuojamų šalių, t.y. visose analizuojamose Europos šalyse, dukterinės ir asocijuotos įmonės yra parodomos atskiruose straipsniuose. Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje šios įmonės apjungiamos į bendrą straipsnį, kaip ir Amerikos valstybėse. Remiantis analizuojamų Europos šalių patirtimi bei atsižvelgiant į tai, kad ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje atskyrimas taip pat yra, siūloma tiek investicijas į minėtas įmones, tiek ir paskolas šioms įmonėms pateikti atskiruose straipsniuose, t.y. Investicijos į dukterines įmones, Investicijos į asocijuotas įmones ir analogiškai su paskolomis šioms įmonėms.

Žinoma, kitų šalių pavyzdinėse balanso formose, galima surasti ir papildomų straipsnių, kurių nėra Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje.

Daugiausiai šalių, kaip papildomą straipsnį, kurio nėra lietuviškame balanse, pateikia išankstinius apmokėjimus už nematerialųjį turtą. Tai atsispindi Latvijos, Estijos, Lenkijos, Švedijos, Danijos bei Vokietijos balansuose. Šis straipsnis Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje patenka į Kitą nematerialųjį turtą. Autorės nuomone, papildomas šio straipsnio išskyrimas Lietuvos balanse nėra būtinas.

Atsižvelgiant į tai, kad K. Valužis (2008) balanse siūlo pateikti užstatyto turto vertę, ir į tai, kad Švedijos balanso pavyzdinėje formoje sutinkamas įkeisto turto straipsnis, autorė Lietuvos balanso pavyzdinės formos ilgalaikio materialaus turto dalyje taip pat siūlo pateikti užstatyto turto už gautus kreditus balansinę vertę. Autorės nuomone, tai yra labai svarbi informacija balanso informacijos vartotojams, kadangi įmonei neįvykdžius skolinių įsipareigojimų, šis turtas gali atitekti kreditoriui. Kadangi užstatu gali būti tiek kilnojamasis, tiek ir nekilnojamasis turtas, balanse turėtų būti atskleista užstatyto turto rūšis.

Nors Savos akcijos Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje pateikiamos Nuosavo kapitalo dalyje, tačiau atsižvelgiant į 4-osios Tarybos direktyvos reikalavimus ir į tai, kad Latvijos ir Danijos

pavyzdinių balansų formose šis straipsnis pateikiamas Finansinio turto sudėtyje, autorės nuomone, Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje Savos akcijos taip pat turėtų būti pateikiamos kaip finansinis turtas, kadangi tai ir yra įmonės finansinio turto dalis.

Dauguma autorių pasisako už abejotinių skolų pateikimą balanse, kad būtų galima matyti, kokios skolų dalies įmonė nesitiki atgauti, t.y. kad būtų galima įvertinti realią įmonės gautinų skolų sumą. Tai yra ypač svarbu šiandieninėmis sąlygomis. Minėtas straipsnis ilgalaikio turto sudėtyje sutinkamas Urugvajaus pavyzdinėje balanso formoje. Autorės nuomone, Lietuvos balanse Po vienerių metų gautinos sumos taip pat turėtų būti detalizuojamos abejotinių skolų straipsniu.

Išskirtinis straipsnis Urugvajaus balanse yra neapibrėžtasis turtas. Lietuvoje pagal 19-ąją VAS, šis straipsnis balanse pateikiamas, t.y. parodomas turto sudėtyje, tik tuo atveju, „kai įsitikinama, kad neapibrėžtasis turtas tikrai duos ekonominės naudos“, tačiau kol nauda tik tikėtina, pateikiama aiškinamajame rašte. Remiantis 2-uoju VAS, kuriame teigiama, kad „Balansas – finansinė ataskaita, kurioje parodomas visas įmonės turtas“, galima teigti, kad visiškai teisinga šio straipsnio nerodyti balanse tol, kol visiškai neįsitikinama jo nauda, t.y. kol jis netampa įmonės turtu.

Nors Latvijos balanso formoje yra išskiriamas biologinio turto straipsnis, kuris pateikiamas prieš ilgalaikes finansines investicijas, t.y. ilgalaikio turto sudėtyje, tačiau Lietuvos balanse, jei šio turto suma yra reikšminga, pagal 2-ąją VAS įterpiama tarp ilgalaikio ir trumpalaikio turto straipsnių, „nes dėl specialių šio turto savybių jis nepriskiriamas nei ilgalaikiam, nei trumpalaikiam turtui“.

Trumpalaikio turto straipsnių palyginamoji analizė pateikta 7 lentelėje.

Iš 7 lentelės duomenų matyti, kad pagrindinės Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje pateikiamos trumpalaikio turto dalies grupės nurodomos ne visų analizuojamų šalių pavyzdinėse balansų formose. Kaip ir ilgalaikio, taip ir trumpalaikio turto dalis mažiausiai detalizuojama Ekvadoro balanse.

Pirmoji trumpalaikio turto grupė lietuviškame balanse yra Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys, kuri neišskiriama nei vienos analizuojamos šalies balanse. Šalių balansuose tiesiog užrašoma Atsargos. Ta pati praktika pateikiama ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje. Autorės nuomone, šis pavadinimas turėtų būti sutrumpintas ir lietuviškame balanse.

Latvijos, Rusijos, Švedijos, Danijos bei Vokietijos balansų formose sujungiama į vieną straipsnį Pagaminta produkcija ir Prekės, skirtos perparduoti. Kadangi tai rekomenduojama ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje, autorė Lietuvos balanso pavyzdinėje formoje taip pat siūlo apjungti minėtus straipsnius, tačiau į šį straipsnį, autorės nuomone, galėtų būti įtrauktas ir ilgalaikis materialusis turtas, skirtas parduoti, kadangi jis, kaip ir prekės, skirtos parduoti, tikėtina, kad bus realizuotas per vienerius metus. Taip pat šio straipsnio nereikalauja nei 4-oji direktyva, nei 1-asis TAS, o iš analizuojamų šalių šis straipsnis sutinkamas tik Latvijos pavyzdinėje balanso formoje.

Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų trumpalaikio turto dalies palyginimas

Lietuvos pavyzdinės balanso formos trumpalaikio turto dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Atsargos</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Nebaigta gamyba	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Pagaminta produkcija	sujungta	+	+	sujungta	sujungta	sujungta	sujungta	+	-	+
Pirktos prekės, skirtos perparduoti		+	+					-	-	+
Ilgalaikis materialusis turtas, skirtas parduoti	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Išankstiniai apmokėjimai	+	+	+	+	tiekėjams	+	+	+	+	+
Nebaigtos vykdyti sutartys	+	-	-	-	+	išskiriama gautinose sumose	-	+	-	-
PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Pirkėjų įsiskolinimas	+	+	išskaidyta	+	+	+	+	+	+	išskaidyta
Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos	išskaidyta	-	išskaidyta	+	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	+	-	+
Kitos gautinos sumos	+	+	+	-	+	+	+	+	+	išskaidyta
KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	+	-	-	Finansinės investicijos	-	-	Vertybiniai popieriai	-	-	-
Trumpalaikės investicijos	išskaidyta	+	išskaidyta	+	išskaidyta	išskaidyta	išskaidyta	+	+	išskaidyta
Terminuoti indėliai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kitas trumpalaikis turtas	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-

7 lentelės tęsinys

Lietuvos pavyzdinės balanso formos trumpalaikio turto dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	+	+	+	išskaidyta	+	+	+	+	+	+
STRAIPSNIAI UŽSIENIO ŠALIŲ PAVYZDINĖSE BALANSO FORMOSE TRUMPALAIKIO TURTO DALYSE, KURIŲ NĖRA LIETUVOS PAVYZDINĖJE BALANSO FORMOJE	Nuosavos akcijos; darbiniai gyvuliai; pasirašytasis neapmokėtas kapitalas; paskolos savininkams ar valdybai; ateinančių laikotarpių sąnaudos; sukauptos pajamos.	Iš anksto sumokėti mokesčiai; išankstiniai apmok. už paslaugas.	Gautinos skolos iš biudžeto; abejotinos skolos; būsimųjų laikotarpių sąnaudos.	Skolos pagal vekselius; savininkų įsiskolinimai; išduoti avansai; nuosavos akcijos.	Išankstiniai mokėjimai ir sukauptos pajamos.	Įnešto kapitalo įsiskolinimai; gautinos sumos iš savininkų; išankstiniai apmokėjimai.	Būsimųjų laikotarpių sąnaudos; skirtumo suma dėl turto apmokėjimo.	Draudėjų, steigėjų ir darbuotojų skolos; abejotinos skolos; sukauptos pajamos.	-	Abejotinos skolos; atidėjiniai devalvacijai; iš anksto gautos palūkanos; atdėjiniai gražinimams; sukauptos pajamos; importuojamos prekės.

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“*; Translation and Terminology Centre (2007) *Annual Accounts Law*; Elektroonline Riigi teataja (2002) *Raamatupidamise seadus; Ustawa o rachunkowości*. (1994); Министерства финансов Российской Федерации (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“*; Årsredovisningslagen No. 1554. (1995); *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001); Bundesministeriums der Justiz (1897) *Handelsgesetzbuch; Electronic Code of Federal Regulation* (2010); Federación Nacional de Contadores del Ecuador (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 “Presentación de estados financieros”*; Ministerio de Economía y Finanzas (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103*; Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07*.

Kaip ir ilgalaikio, taip ir trumpalaikio turto dalyje, siūloma išskirti į atskirus straipsnius dukterinių ir asocijuotų įmonių skolas.

Kadangi, kaip minėta anksčiau, jog nuosavos akcijos balanse turėtų būti pateikiamos ilgalaikio finansinio turto dalyje, tai natūralu, kad jos gali būti pateikiamos balanse ir kaip trumpalaikės finansinės investicijos. Tai vaizdžiai iliustruoja Latvijos bei Rusijos pavyzdinės balansų formos, bei nurodoma 4-ojoje Tarybos direktyvoje.

Nors pasirašytasis neapmokėtas kapitalas dabartiniu metu Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje yra pateikiamas Nuosavo kapitalo dalyje, tačiau Latvijos, Rusijos bei Danijos balansuose, kaip ir leidžiama 4-ojoje Tarybos direktyvoje, šis straipsnis parodomas kaip gautina suma, netgi Rusijos ir Danijos balansuose ir nurodoma, kad tai yra savininkų išskolinimas. E. Bertašiūtė ir K. Valužis (2005) taip pat teigia, kad šis straipsnis reiškia debetinę skolą. Todėl, autorės nuomone, pasirašytas neapmokėtas kapitalas Lietuvos pavyzdinėje formoje taip pat turėtų būti pateikiamas kaip gautina skola.

Kaip ir ilgalaikio, taip ir trumpalaikio turto dalyse, svarbu išskirti abejotinas skolas. Jos trumpalaikio turto sudėtyje pateikiamos Lenkijos, JAV ir Urugvajaus pavyzdinėse balanso formose. Tačiau nei vienos šalies balanse abejotinos skolos nėra detalizuojamos, atsižvelgiant į neapmokėtą laikotarpį. Tai siūlo padaryti E. Šuliauskaitė ir K. Valužis (2005).

Remiantis LR įmonių bankroto įstatymu (Žin., 2001, Nr. 31-1010), kad kreditorius dėl bankroto bylos iškėlimo kreiptis į teismą gali tuomet, kai įsipareigojimai neįvykdomi per pranešime numatytą laiką, kuris negali būti trumpesnis nei 30 dienų, autorė siūlo balanse detalizuoti pirkėjų išskolinimus taip: išskolinimai, kurių apmokėjimo terminas dar nesuėjo bei iki vieno mėnesio, iki trijų mėnesių ir virš trijų mėnesių pradelsti apmokėjimai po apmokėjimo termino. Tokio pobūdžio informacija būtų naudinga tuo, kad signalizuotų apie uždelstus apmokėjimus, kurie gali turėti įtakos dabartinei įmonės veiklai, t.y. gali būti nesugeneruojami įmonei reikalingi pinigų srautai. Taip pat iš balanso duomenų, palyginus dviejų ataskaitinių laikotarpių pirkėjų išskolinimo straipsnius, būtų galima matyti, ar pradelsti išskolinimai trumpėja, ar, atvirkščiai, didina įmonės riziką ilgėdami. Turint šią informaciją, iš balanso duomenų apskaičiuoti mokumo rodikliai teisingiau atspindėtų esamą padėtį. Ši informacija naudinga įvairiems vartotojams, o ypač kreditoriams.

Nors Latvijos, Lenkijos, bei Vokietijos balansuose išskiriamas ateinančio laikotarpio sąnaudų straipsnis, tačiau ši suma Lietuvos balanse pagrįstai pateikiama Išankstinių apmokėjimų straipsnyje, kaip ir Latvijos, Švedijos, JAV ir Urugvajaus balansuose išskiriamas Sukauptų pajamų straipsnis, kuris yra ne kas kitas, kaip skola įmonei, todėl Lietuvos balanso pavyzdinėje formoje tai ir parodoma Kitose gautinose sumose.

Detalus Lietuvos ir analizuojamų valstybių Nuosavo kapitalo dalies palyginimas pateikiamas 8 lentelėje.

Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų nuosavo kapitalo dalies palyginimas

Lietuvos pavyzdinės balanso formos nuosavo kapitalo dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
KAPITALAS	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Išstatinis (pasirašytasis)	+	+	+	+	-	+	+	išskaidyta	+	+
Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Akcijų priedai	+	+	-	-	+	+	+	-	-	-
Savos akcijos (-)	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-
PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)	išskaidyta	-	+	-	+	+	-	-	-	-
REZERVAI	+	-	-	+	+	+	+	-	+	+
Privalomasis	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Savoms akcijoms įsigyti	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-
Kiti rezervai	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-
NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	+	-	-	+	-	+	-	+	+	+
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+
Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+

8 lentelės tęsinys

Lietuvos pavyzdinės balanso formos nuosavo kapitalo dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
STRAIPSNIAI UŽSIENIO ŠALIŲ PAVYZDINĖSE BALANSO FORMOSE NUOSAVO KAPITALO DALYSE, KURIŲ NĖRA LIETUVOS PAVYZDINĖJE BALANSO FORMOJE	Rezervai, suformuoti pagal įstatymus, pagal vidaus reglamentus.	-	Papildomas kapitalas; per finansinius metus iš grynojo pelno nurašytos sumos.	Papildomas kapitalas; rezervai, atitinkantys įstatymus; rezervai pagal steigiamuosius dokumentus.	Nustatyti įstatymo rezervai; neapmok. rezervai.	Rezervas grynajam perkainojimui pagal nuosavybės metodą; investicinio turto tikrosios vertės rezervas; biologinio turto tikrosios vertės rezervas; rezervai pagal bendrijos įstatus.	Numatyti įstatymo rezervai; rezervai, sudaryti pagal statutą	Papildomai apmokėtas kapitalas; kitas papildomas kapitalas; nekontrolinis akcijų paketas.	-	Papildomas kapitalas.

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“*; Translation and Terminology Centre (2007) *Annual Accounts Law*; Elektroonline Riigi teataja (2002) *Raamatupidamise seadus; Ustawa o rachunkowości*. (1994); Министерсва финансов Российской Федерации (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“*; Årsredovisningslagen No. 1554. (1995); *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001); Bundesministeriums der Justiz (1897) *Handelsgesetzbuch; Elektronik Code of Federal Regulation* (2010); Federación Nacional de Contadores del Ecuador (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 “Presentación de estados financieros“*; Ministerio de Economía y Finanzas (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103*; Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07*.

Iš 8 lentelės duomenų matyti, kad mažiausiai detali Nuosavo kapitalo dalis yra Amerikos žemyno pavyzdinėse balanso formose, kuriose, galima sakyti, pateikiamas tik Įstatinis kapitalas, Rezervai (JAV neišskiriama) ir Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai), kuris detalizuojamas JAV ir Urugvajaus balansuose.

Nuosavo kapitalo dalyje Pasirašyto neapmokėto kapitalo straipsnis randamas tik vienos valstybės balanse, t.y. Lenkijos. Kaip autorės minėta ir anksčiau, šis straipsnis siūlomas pateikti Trumpalaikio turto sudėtyje kaip gautina skola. Taip pat ir Savų akcijų straipsnis, kuris Nuosavo kapitalo dalyje aptinkamas tik Latvijos ir Estijos balansuose, Lietuvos balanse siūlomas parodyti Turto dalyse.

Nors Latvijos pavyzdinėje balanso formoje Perkainojimo rezervas parodomas atskirais straipsniais, t.y. Ilgalaikio turto perkainojimo rezervas ir Finansinio turto perkainojimo rezervas, tačiau, autorės nuomone, tai daryti nėra tikslinga.

Didžiojoje dalyje analizuojamų šalių Rezervai visų pirma detalizuojami išskiriant rezervus, numatytus įstatymuose, o po to pateikiami kiti rezervai. Ši praktika taikoma ir Lietuvoje, t.y. Lietuvos balanse įstatymo nustatyti rezervai yra Privalomasis rezervas ir Rezervas savoms akcijoms įsigyti.

Labiausiai įstatymo nustatyti rezervai detalizuojami Danijos pavyzdinėje balanso formoje. Latvijos balanso formoje dar yra numatyti ir rezervai, kurie gali būti formuojami pagal vidaus reglamentus. Tačiau, autorės nuomone, toks išskyrimas Lietuvos įmonių balanso formoje nėra būtinas. Jei šie rezervai sudaro reikšmingą dalį ir turi būti parodyti balanse atskiru straipsniu, jie gali būti išskirti, arba gali būti tiesiog įtraukti į kitų rezervų straipsnį.

Pažymėtina, kad nei vienos analizuojamos valstybės balanse nėra išskiriamas Dotacijų ir subsidijų straipsnis. Nors minėto straipsnio ir nereikalauja Tarptautiniai reglamentai, autorės nuomone, jis svarbus šiandieninėmis sąlygomis jau vien dėl to, kad įmonės Lietuvoje finansuoja įvairius projektus Europos Sąjungos lėšomis ir tai turi atsispindėti balanse.

Įsipareigojimų dalies palyginamosios analizės rezultatai pateikti 9 lentelėje.

Analizuojant pasirinktų užsienio šalių pavyzdinių balansų įsipareigojimų dalis, pastebėtina, kad kai kurios šalys, t.y. Švedija, Danija, Vokietija bei Urugvajus tiek ilgalaikių, tiek ir trumpalaikių įsipareigojimų straipsnius pateikia tuos pačius. Lietuvoje šie straipsniai šiek tiek skiriasi.

Tos Europos šalys, kurios išskiria balanso formose Atidėjinių straipsnį, (Latvija, Lenkija, Švedija, Danija bei Vokietija), jų neištraukia į ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų sudėtį, kaip daroma Lietuvoje, o atidėjiniai balansuose pateikiami prieš ilgalaikius įsipareigojimus, kaip tai ir nurodoma 4-osios Tarybos direktyvos pirmojoje formoje.

Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balanso formų įsipareigojimų dalies palyginimas

Lietuvos pavyzdinės balanso formos įsipareigojimų dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+
<i>Finansinės skolos</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	-	sujungta	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredito įstaigoms	+		+	+	+	+	+	-	-	detalizuojama
Kitos finansinės skolos	+		+	-	-	-	-	-	-	+
Skolos tiekėjams	+		-	-	-	+	+	+	-	-
Gauti išankstiniai apmokėjimai	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-
<i>Atidėjiniai</i>	prieš ilgalaikius įsipareig.	-	prieš ilgalaikius įsipareig.	-	prieš ilgalaikius įsipareig.	prieš ilgalaikius įsipareig.	prieš ilgalaikius įsipareig.	-	-	-
Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-
Pensijų ir panašių įsipareigojimų	+	-	+	-	+	+	+	-	+	-
Kiti atidėjiniai	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	-	-	-	-	-	-	+	išskaidoma	+	-
Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+

9 lentelės tęsinys

Lietuvos pavyzdinės balanso formos įsipareigojimų dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-
<i>Finansinės skolos</i>	-	-		-	-	-	-	-	-	+
Kredito įstaigoms	+	ir obligacijos	+	+	+	+	+	detalizuojama	+	detalizuojama
Kitos skolos	+		+	-	-	-	-	-	-	+
Skolos tiekėjams	+	+	detalizuojama	+	+	+	+	+	+	detalizuojama
Gauti išankstiniai apmokėjimai	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
Pelno mokesčio įsipareigojimai	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	-	+	+	+	-	-	-	ir garantams, steigėjams	-	+
Atidėjiniai	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+

9 lentelės tęsinys

Lietuvos pavyzdinės balanso formos išsipareigojimų dalies straipsniai	Užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateikiami straipsniai									
	Latvijos	Estijos	Lenkijos	Rusijos	Švedijos	Danijos	Vokietijos	JAV	Ekvadoro	Urugvajaus
STRAIPSNIAI UŽSIENIO ŠALIŲ PAVYZDINĖSE BALANSO FORMOSE ĮSIPAREIGOJIMŲ DALYSE, KURIŲ NĖRA LIETUVOS PAVYZDINĖJE BALANSO FORMOJE	Skolinimasis obligacijomis; paskolos, konvertuojamos į akcijas; vekselių skolos; skolos giminingoms ir asocijuotoms įmonėms; mokesčiai; ateinančio laikotarpio pajamos; neišmokėti dividendai; priaugusios obligacijos; išvestiniai finansiniai instrumentai.	Konvertuoj. obligacijos; mokesčių skolos.	Skolos filialams; išleistos obligacijos; skolos pagal vekselius; mokesčiai; specialūs fondai; koregavimai per periodą.	Skolos pagal vekselius; dukterinėms ir priklausomoms įmonėms; į valstybės biudžetą; akcininkams; ateinančių laikotarpių pajamos.	Obligacijos; skolos pagal vekselius; skolos dukterinėms, asocijuotoms įmonėms, mokesčiams; ateinančių laikotarpių pajamos; neapibrėž. išsipareig.	Hipotekos skola; obligacijos; konvertuoj. skolos instrumentai; skolos dukterinėms, asocijuotoms įmonėms; ateinančių laikotarpių pajamos; išmokėtini dividendai.	Kovertuoj. obligacijos; skolos pagal vekselius, skolos dukterinėms, susijusioms įmonėms; mokesčiams; būsimųjų laikotarpių pajamos.	Obligacijos; hipotekos; skolos susijusioms įmonėms; neapibrėžtieji išsipareigojimai; būsimųjų laikotarpių pajamos; skolos pagal vekselius.	Ilgalaikės skolos; mokėtini mokesčiai; sukauptos sąnaudos.	Paimti indėliai; mokėtini dividendai; skolos patron./dukt. įmonėms; darbo užmokestis; socialiniai mokesčiai; kiti mokesčiai; skolos auditoriams.

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal VSI Audito ir apskaitos tarnyba (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“*; Translation and Terminology Centre (2007) *Annual Accounts Law*; Elektrooniline Riigi teataja (2002) *Raamatupidamise seadus; Ustawa o rachunkowości*. (1994); Министерство финансов Российской Федерации (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“*; Årsredovisningslagen No. 1554. (1995); *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001); Bundesministeriums der Justiz (1897) *Handelsgesetzbuch; Elektronik Code of Federal Regulation* (2010); Federación Nacional de Contadores del Ecuador (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 “Presentación de estados financieros“*; Ministerio de Economía y Finanzas (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103*; Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07*.

Iš analizuojamų Amerikos valstybių, Atidėjinių straipsnis aptinkamas tik Ekvadoro balanse. Čia pateikiami Atidėjiniai pensijoms tarp ilgalaikių įsipareigojimų.

Nors Atidėjinių pensijoms ir panašioms įsipareigojimams straipsnis pateikiamas ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje, ir nurodomas minėtose valstybėse, tačiau kyla klausimas dėl šio straipsnio praktinio pritaikymo. Šį klausimą kelia K. Senkus (2000). Autorė, pritardama K. Senkui (2000), taip pat mano, kad minėto straipsnio būtų galima ir atsisakyti.

Trumpalaikių įsipareigojimų dalis vėlgi mažiausiai detalizuojama Amerikos valstybių pavyzdinėse balansų formose.

Nors ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje tiek ilgalaikių, tiek trumpalaikių įsipareigojimų dalyse išskiriamas straipsnis Išleistos obligacijos ir šis straipsnis sutinkamas abiejose įsipareigojimų dalyse Latvijos, Estijos, Lenkijos, Švedijos, Danijos, Vokietijos, o trumpalaikių įsipareigojimų dalyje dar ir JAV balanse, autorės nuomone, Lietuvos pavyzdinėje balanso formoje įsipareigojimų dalyse šio straipsnio pateikimas neduotų naudos vien dėlto, kad Lietuvos įmonių obligacijų rinka yra apmirusi dėl ekonominės situacijos Lietuvoje.

Populiarėjanti atsiskaitymo priemonė Lietuvoje – vekseliai. Tačiau Lietuvos balanso pavyzdinėje formoje Apmokėtinų vekselių straipsnio nerandame. Kadangi minėtas straipsnis sutinkamas tiek ilgalaikių, tiek ir trumpalaikių įsipareigojimų dalyse Latvijos, Švedijos ir Vokietijos, o Lenkijoje, Rusijoje ir JAV - trumpalaikiuose įsipareigojimuose, bei nurodomas ir 4-ojoje Tarybos direktyvoje, autorė siūlo jį pateikti ir Lietuvos balanse.

Minėtas straipsnis balanse turėtų būti išskiriamas todėl, kad vekseliai nėra paprasti skolos dokumentai, t.y. neįvykdžius įsipareigojimų pagal šiuos dokumentus, be teismo sprendimo gali būti surašomas vykdomasis raštas, pagal kurį pradedama išieškojimo procedūra (Lietuvos Respublikos įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatymas, Žin., 1999, Nr. 30-851).

Kadangi Lietuvos balanso tiek ilgalaikio, tiek ir trumpalaikio turto dalyse yra išskiriamos dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos, todėl, autorės nuomone, adekvatu būtų išskirti ir įmonės skolas minėtoms įmonėms, juolab, kad to reikalauja ir 4-oji Tarybos direktyva ir pateikiama kai kurių šalių, t.y. Latvijos, Lenkijos, Švedijos, Danijos, Vokietijos, JAV ir Urugvajaus, pavyzdinėse balanso formose.

Kaip ir turto dalyje svarbus rodiklis abejotinos pirkėjų skolos, taip ir įsipareigojimų dalyje ne mažiau svarbios pradelstos kreditinės skolos. Atsižvelgiant į LR įmonių bankroto įstatymą (Žin., 2001, Nr. 31-1010), autorė, pritardama E. Šuliaukaitės ir K. Valužio (2005) nuomonei detalizuoti šias skolas, siūlo skolų tiekėjams straipsnį detalizuoti taip: įsiskolinimai, kurių apmokėjimo terminas dar nesuėję bei iki vieno mėnesio, iki trijų mėnesių ir virš trijų mėnesių pradelstos skolos. Taip pat naudinga išskirti ir pradelstus mokėjimus, susijusius su darbo užmokesčiu. Nors to

nerikalauja nei vienas tarptautinis reglamentas, tačiau ši informacija signalizuotų apie galimus piniginius sutrikimus įmonėje.

Lyginant dviejų ataskaitinių laikotarpių duomenis, būtų galima stebėti kreditinių skolų pradelsimo tendenciją. O tai yra labai informatyvu analizuojant įmonės veiklą.

Taigi, atlikus Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdinių balansų formų tyrimą, hipotezė, kad balanso forma negali būti tobulintina, atsižvelgiant į užsienio šalių patirtį, paneigiama.

Kadangi, tobulinant apskaitos sistemą, patartina remtis ir istorine patirtimi, buvo išanalizuotos Lietuvoje galiojusios balanso formos nuo XX a. pradžios. Buvo siekiama išsiaiškinti, ar tobulinant šių dienų Lietuvoje galiojančią balanso formą, galima pasinaudoti Lietuvos įmonių praktine patirtimi, sudarinėjant balansus. Tyrimo rezultatai pateikti 10 lentelėje.

10 lentelė

**Lietuvoje galiojusių balansų straipsniai, pritaikytini dabartiniu metu
galiojančioje balanso formoje**

Lietuvoje galiojęs balansas	Pritaikytini straipsniai dabartiniame balanse	
	turto dalyje	nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyje
1909 m. aliejaus gamybos akcinės bendrovės balansas	Prekiniai vekseliai	-
	Užstatai	
1925 m. pramonės įmonių balansas	Nesumokėtas kapitalas	Išduoti vekseliai
	Vekseliai	
	Protestuoti vekseliai	
	Abejotini debitoriai	
Balansas, galiojęs vokiečių okupacijos metais	Abejotini skolininkai ir protestuoti vekseliai	Išduoti vekseliai
	Gauti vekseliai	
Pramonės įmonės pagrindinės veiklos balansas (tarybinė balanso forma)	Išsiųstos prekės ir atlikti darbai pagal perduotus bankui inkasuoti atsiskaitomuosius dokumentus, kurių apmokėjimo terminas dar nepasibaigė	Tiekėjai pagal akceptuotus ir kitus atsiskaitomuosius dokumentus, kurių apmokėjimo terminas dar nepasibaigė
	Išsiųstos prekės ir atlikti darbai pagal atsiskaitomuosius dokumentus, pirkėjų laiku neapmokėtus	Tiekėjai pagal laiku neapmokėtus atsiskaitomuosius dokumentus
Balanso forma, patvirtinta 1991 m.	-	-
Balanso forma, galiojanti nuo 1994 m.	Savos akcijos	Apmokėtini vekseliai
	Pareikalautas, bet neįmokėtas kapitalas	

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal MACKEVIČIUS, J. (1991) Buhalterinės apskaitos raida Lietuvoje, p. 66; MACKEVIČIUS, J.; POŠKAITĖ, D. (1997) Finansinės ataskaitos, p. 49, 54-57, 61-62, 65-68.

Iš 10 lentelės duomenų matyti, kad, išanalizavus Lietuvoje galiojusias balanso formas, istorinė ir praktinė patirtis gali būti pritaikyta tobulinant šių dienų Lietuvos balanso formą, todėl hipotezė, kad balanso forma yra netobulintina atsižvelgiant į istorinę patirtį, paneigiama.

Visi 10 lentelėje pateikiami straipsniai daugiau ar mažiau buvo analizuoti, kai buvo aptariamoms užsienio šalių patirties panaudojimo galimybės balanso tobulinimui.

Analizuojant ankstesnes Lietuvoje galiojusias balanso formas, matyti, kad gana populiarius straipsnis, kuris gali būti pritaikytas ir šiandieniam balanse, tai vekseliai. Nors 1909 m. balanse vekselių straipsnis sutinkamas tik turto, o 1994 m. – tik nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyse, tačiau šis straipsnis dabartiniu metu patvirtintoje balanso formoje turėtų būti pateikiamas ir turto, ir nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyse, t.y. ir kaip gautina, ir kaip mokėtina suma, kaip atsispindi 1925 m. ir vokiečių okupacijos metais galiojusiuose balansuose.

Kaip minėta ir ankščiau, dabartinėje balanso formoje pasigendama abejotinių skolų straipsnio, nors toks straipsnis buvo išskiriamas jau 1925 m. pramonės įstaigų balanse. Taip pat jis sutinkamas ir vokiečių okupacijos metais galiojusiame balanse. Na o tarybinėje balanso formoje pateikiami ne tik abejotini skolininkai ir pradelstos įmonės skolas, bet jos dar ir detalizuojamos, kaip siūloma daryti ir dabartinėje balanso formoje.

Remiantis 1909 m. aliejaus gamybos akcinės bendrovės balansu, dabartinė Lietuvoje patvirtinta pavyzdinė balanso forma gali būti papildyta užstato straipsniu, o pasirašytasis neapmokėtas kapitalas ir savos akcijos, kaip nurodoma 1925 m. ir 1994 m. balansuose, turėtų būti perkeliamos iš nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies į turto dalį.

Apibendrinus tyrimo rezultatus, sudarytas patobulintas balanso modelis, kuris pateikiamas 18 priede.

Taigi, apibendrinant autorių pateiktas idėjas, remiantis tarptautiniais reglamentais, analizuotų užsienio šalių pavyzdinėmis balansų formomis ir Lietuvos istorine patirtimi, patobulintame balanso modelyje reikšmingiausia papildoma informacija, leidžianti informacijos vartotojams priimti optimalius sprendimus sprendžiant iš balanso duomenų, kurios nėra dabartinėje pavyzdinėje balanso formoje, yra informacija apie užstatytą turtą, pradelstas pirkėjų skolas ir skolas tiekėjams pagal apmokėjimo terminus bei kitas abejotinas skolas, taip pat informacija apie gautus bei apmokėtinus vekselius. Kadangi tokią informaciją balanse siūlo pateikti analizuoti autoriai, patikrinus jos pritaikomumą praktikoje, t.y. išanalizavus pasirinktų šalių pavyzdines balansų formas bei pasitelkus Lietuvos įmonių istorinę patirtį, daroma išvada, kad ši informacija gali būti pritaikyta ir dabartiniu metu Lietuvoje patvirtintoje pavyzdinėje balanso formoje.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Išanalizavus tiek lietuvių, tiek užsienio autorių pateiktus balanso apibūdinimus, galima teigti, kad buhalterinis balansas iš tiesų yra pagrindinis finansinės-ekonominės informacijos šaltinis, vertinant įmonių finansinę būklę. Apibendrinant autorių pateiktus balanso sąvokos apibrėžimus, galima būtų pateikti tokį bendrą balanso apibūdinimą: balansas – tai finansinė ataskaita, kuri parodo įmonės turtą, nuosavą kapitalą ir įsipareigojimus, išreikštus piniginiu vienetu tam tikrai datai, ir kurioje tarp turto ir nuosavo kapitalo bei įsipareigojimų privalo būti išlaikyta pagrindinė lygybė.
2. Formuojant balanso informaciją, svarbų vaidmenį vaidina tiek tarptautiniai reglamentai, t.y. TAS bei Tarybos direktyvos, kurie reikšmingi ir tarptautiniu, ir nacionaliniu lygmeniu, tiek nacionaliniai reglamentai – tai Lietuvos Respublikos įstatymai ir VAS.
3. Analizuodami balanse atskleidžiamą informaciją, nagrinėti autoriai šioje ataskaitoje papildomai siūlo pateikti informaciją apie užstatytą turtą, neišieškotas abejotinas skolas, labiau detalizuoti atsargų straipsnius, o nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyje - detalizuoti Skolų tiekėjams straipsnį pagal mokėjimo terminus.
4. Palyginus 2-ojo VAS reikalavimus balanso sudarymui su 1-ojo TAS ir 4-osios Tarybos direktyvos reikalavimais, nustatyta, kad tarptautinių reglamentų reikalavimai iš esmės atsispindi nacionaliniame reglamente, t.y. nacionalinis reglamentas iš esmės atitinka tarptautinių reglamentų nuostatas. Įvertinta, kad griežtesnius reikalavimus balanso sudarymui nustato 4-oji Tarybos direktyva ir 2-asis VAS, o 1-asis TAS yra gana lankstus.
5. Lyginant tarptautinius ir nacionalinius reikalavimus sutrumpintam balansui sudaryti, nustatyta, kad Lietuvoje šie reikalavimai užima tarpinę poziciją tarp 1-ojo TAS ir 4-osios Tarybos direktyvos, kadangi 1-asis TAS to visai nereglamentuoja, o 4-osios Tarybos direktyvos didžioji reikalavimų dalis sutrumpintam balansui sudaryti yra griežtesnė nei to reikalaujama Lietuvos norminiuose dokumentuose.
6. Atlikus Lietuvos balanso pavyzdinės formos palyginamąjį tyrimą su pasirinktų užsienio šalių balansų pavyzdinėmis formomis, nustatyti minėtų ataskaitų panašumai ir skirtumai, pateikiant straipsnius bei juos detalizuojant. Nustatyta, kad analizuotų Europos žemyno šalių balansų pavyzdinėse formose, išskyrus Estijos, rodikliai pateikiami likvidumo didėjimo, o Amerikos žemyno – likvidumo mažėjimo tvarka.
7. Ištirta, kad analizei pasirinktų Europos žemyno valstybių balansų pavyzdinės formos yra kur kas labiau detalizuojamos nei analizuotų Amerikos valstybių.

8. Nors ir įvertinta, kad Lietuvos pavyzdinė balanso forma iš esmės atitinka tarptautinių reglamentų nuostatas dėl balanso sudarymo, tačiau, atliekant Lietuvos ir pasirinktų užsienio šalių pavyzdinių balansų formų tyrimą, buvo pateiktos balanso tobulinimo galimybės, remiantis užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose pateiktais straipsniais, kas parodo, kad hipotezė, jog balanso forma negali būti tobulintina, atsižvelgiant į užsienio šalių patirtį, paneigiama.
9. Išanalizavus Lietuvoje galiojusias balanso formas nuo XX a. pradžios, ištirta, kad tobulinant šiuo metu Lietuvoje galiojančią balanso formą, galima pasinaudoti Lietuvos įmonių praktine patirtimi, sudarinėjant balansus, kadangi analizuotose balansų formose pateikiami tokie straipsniai, kurie randami ir dabartiniu metu galiojančiose užsienio šalių pavyzdinėse balanso formose bei nurodomi ir tarptautiniuose reglamentuose.
10. Remiantis autorių pateiktais pasiūlymais, reglamentais, pasirinktų užsienio šalių praktika bei Lietuvos istorine patirtimi, sudarytas patobulintas balanso modelis. Nustatyta, kad reikšmingiausia papildoma informacija, kurios nėra dabartinėje pavyzdinėje balanso formoje, yra informacija apie užstatytą turtą, pradelstas pirkėjų skolas ir skolas tiekėjams pagal apmokėjimo terminus bei kitas abejotinas skolas, taip pat informacija apie gautus bei apmokėtinus vekselius. Patikrinus šios informacijos pritaikomumą praktikoje, t.y. išanalizavus pasirinktų užsienio šalių pavyzdines balansų formas bei pasitelkus Lietuvos įmonių istorinę patirtį, daroma išvada, kad minėta informacija gali būti pritaikyta ir dabartiniu metu Lietuvoje patvirtintoje pavyzdinėje balanso formoje.

MATUSEVIČIENĖ, Lina. (2010) *Balanso informacijos formavimas ir jo tobulinimo galimybės*. Magistro baigiamasis darbas. Kaunas: Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas. 50 p.

SANTRAUKA

RAKTINIAI ŽODŽIAI: balansas, turtas, nuosavas kapitalas, įsipareigojimai, balanso tobulinimas.

Temos aktualumas. Pagrindinis informacijos šaltinis, vertinant įmonių finansinę būklę, yra finansinių ataskaitų rinkinys, o pagrindinė jo ataskaita minėtam tikslui pasiekti – balansas. Tai yra lyg kertinis akmuo, norint įmonei pritraukti naujus investuotojus, partnerius bei klientus. Kadangi balansas yra vienas svarbiausių apskaitos sistemos elementų, jam visais laikais ir visose šalyse skiriama daug dėmesio.

Tuo tikslu, kad būtų galima vertinti įmonių finansinę būklę, remiantis balanso duomenimis, kuriami bei tikslinami standartai tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu, kuriamos įvairios metodikos bei vertinimo kriterijai.

Tačiau tiek ir visas finansinių ataskaitų rinkinys, tiek ir viena jo sudedamųjų dalių, t.y. balansas, kol kas nėra pakankamai informatyvūs. Kadangi rinkos ekonomika sėkmingai funkcionuoja tik tada, kai ji disponuoja išsamia informacija, todėl ataskaitas būtina tobulinti.

Tyrimo *objektas* – balanso ataskaita.

Šio darbo *tikslas* – atskleisti balanso informacijos formavimo aspektus bei jo tobulinimo galimybes.

Šiam tikslui pasiekti išskelti šie svarbiausi *uždaviniai*:

1. Atskleisti balanso esmę bei jo informacijos formavimo teorinius aspektus;
2. Palyginti reikalavimus balanso sudarymui;
3. Palyginti Lietuvos balanso pavyzdinę formą su pasirinktų užsienio šalių balansų pavyzdinėmis formomis;
4. Išnagrinėti Lietuvos įmonių istorinę patirtį sudarant balansus;
5. Pateikti balanso ataskaitos tobulinimo galimybes bei patobulintą balanso modelį.

Darbo struktūra. Darbą sudaro 3 pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje pateikiama balanso samprata bei apibūdinamas jo reglamentavimas tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygiu. Taip pat šioje dalyje atskleidžiami teoriniai balanso informacijos formavimo aspektai, apžvelgiant ir kai kurias balanso tobulinimo galimybes.

Antroje dalyje analizuojama, kaip 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ bei 4-osios Tarybos direktyvos reikalavimus atitinka 2-asis VAS „Balansas“, išskiriant šių reglamentų pagrindinius skirtumus.

Trečioje dalyje palyginta Lietuvos pavyzdinė balanso forma su užsienio šalių pavyzdinėmis balanso formomis, išskiriamos balanso tobulinimo galimybės, remiantis pasirinktų užsienio šalių ir Lietuvos istorine patirtimi ir, apibendrinus tyrimo rezultatus, pateikiamas patobulintas balanso modelis.

Pagrindiniai rezultatai. Atlikus Lietuvos ir užsienio autorių balanso sampratos analizę, suformuotas apibendrinantis balanso apibrėžimas. Palyginus svarbiausio nacionalinio reglamento reikalavimus balanso sudarymui su tuo, ko reikalauja tarptautiniai reglamentai, nustatyta, kad tarptautinių reglamentų reikalavimai iš esmės atspindi nacionaliniame reglamente.

Remiantis autorių pateiktais pasiūlymais, reglamentais, pasirinktų užsienio šalių praktika bei Lietuvos istorine patirtimi, sudarytas patobulintas balanso modelis, kuris gali būti pritaikytas ir šiandieninėje Lietuvos praktikoje. Nustatyta, kad reikšmingiausia papildoma informacija, kurios nėra dabartinėje pavyzdinėje balanso formoje yra informacija apie užstatytą turtą, pradelstos pirkėjų skolos ir skolos tiekėjams pagal apmokėjimo terminus bei kitos abejotinos skolos, taip pat gauti bei apmokėti vekseliai.

MATUSEVIČIENĖ, Lina. (2010) *The Formation of Balance Sheet Information and Balance Development Opportunities*. MBA Graduation Paper. Kaunas: Kaunas Faculty of Humanities, Vilnius University. 50 p.

SUMMARY

KEYWORDS: balance sheet, assets, equity, liabilities, balance sheet improvement.

Relevance of the topic. The main source of information for assessing a company's financial condition is a set of financial statements and the report said its main goal - balance. This is like the cornerstone of the company to attract new investors, partners and customers. Since balance is one of the most important elements of the accounting system, it is at all times and in all countries receive much attention.

To that end, in order to assess the companies' financial condition, with refereces to the balance sheet data, are developed and revised the standards international and national level, are created various methods and evaluation criteria.

However, both, and any set of financial statements, as well as one of its components, ie balance, there is not enough information. Since the successful functioning of the market economy only when it possesses a comprehensive information, so reports should be improved.

The object of research - the balance sheet.

The aim - to highlight the aspects of making the balance sheet and its improvement opportunities.

Working to achieve the following *tasks*:

1. To reveal the essence of the balance and its formation theoretical aspects;
2. Compare the balance of the agreement.
3. Compare Lithuanian balance form for the selected sample of foreign balances forms.
4. Explore the historical experience of Lithuanian businesses through the balance sheets.
5. Provide balance sheets development opportunities and an improved balance model.

Structure. The work consists of three main parts. The first part presents the concept of balance and is characterized by its regulation of both international and national level. Also in this part shall be disclosed balance sheet information theoretical aspects of formation, and reviewing some of the balance sheet improvement.

The second part looks at how an IAS of Financial Statements, 4 th Council Directive correspond to the 2nd IAC "Balance Sheet", highlighting key differences in these regulations.

The third model in Lithuanian compared to the balance sheet format with a sample of the balance of foreign forms, distinguished balance improvement opportunities, based on selected foreign countries and the Lithuanian historical experiences and summarized the results, the improved balance model.

Main results. After the Lithuanian and foreign authors, the concept of balance analysis, formed the balance of the synthesis is introduced. The comparison of the most basic requirements of national regulations establishing the balance with what the demands of international regulations, it was found that the requirements of international regulations are broadly reflected in national regulations.

According to sponsors of the proposals, regulations, practices of selected foreign and Lithuanian historical experience, consisting of an improved balance sheet profile, which can be applied to today's Lithuanian law. It was found that the most significant additional information not in the form of balance in the current model is built on information assets, overdue customer debts to suppliers in accordance with payment terms and other doubtful debts, as well as receive and pay bills.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. *Årsredovisningslagen No. 1554*. (1995) [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.alden.se/arsredovisningsl.htm>>.
2. BAGDŽIŪNIENĖ, Vitalija. (2006) *Apskaitos terminų žodynas*. Vilnius : Conto litera. 191 p. ISBN 978-9955-562-44-3, ISBN 9955-562-44-7.
3. BAGDŽIŪNIENĖ, Vitalija. (2009) *Apskaitos anglų-lietuvių kalbų aiškinamasis žodynas*. Vilnius: Conto litera. 185 p. ISBN 978-9986-836-32-2.
4. BANNOCK, Graham; BAXTER, R. E.; DAVIS, Evan. (1992) *The penguin dictionary of economics*. London : Penguin books. 448 p. ISBN 0-14-051255-1.
5. BARTAŠKA, Romualdas; ZAIKAUSKAS, Egidijus. (1998) *Anglų-lietuvių apskaitos terminų žodynėlis*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. 89 p.
6. BASOGLU, Besalet; GOMA, Ahmed. (2003) *International Accounting Standards and Selected Middle East Stock Exchanges*. Iš *Manhattan College* [interaktyvus]. [žiūrėta 2008 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.luc.edu/orgs/meea/volume4/Basoglu%20Revised.doc>>.
7. BRUŽAUSKAS, Valentinas. (2001) *Buhalterinės apskaitos pagrindai*. Akademija (Kauno raj.) : LŽŪU. 248 p. ISBN 9955-448-11-3.
8. BRUŽAUSKAS, Valentinas; NAVICKAITĖ, Aleksandra. (2002) Pagrindinių finansinių ataskaitų tobulinimas Lietuvoje Eurointegracijos sąlygomis. *Apskaitos ir finansų aktualijos integruojantis į Europos Sąjungą: tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga*, Akademija (Kauno raj.): Lietuvos žemės ūkio universiteto Leidybos centras, p. 17-21.
9. BUTKEVIČIUS, Jonas; ŽAPTORIUS, Jonas. (2008) *Apskaitos pagrindai : mokomoji knyga*. Vilnius : Technika. 204 p. ISBN 978-9955-28-252-5.
10. Bundesministeriums der Justiz. (1897, last amended December 2009) *Handelsgesetzbuch* [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/hgb/gesamt.pdf>>.
11. BURKŠAITIENĖ, Daiva. (2002) Tarptautiniai finansų apskaitos aspektai. *Ekonomika ir vadyba: Tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga 3 knyga*. Kaunas: Technologija.
12. BURKŠAITIENĖ, Daiva. (2008) *Finansinė turto apskaita ir finansinės atskaitomybės rengimas*. Vilnius : Technika. 158 p. ISBN 978-9955-28-281-5.
13. CHEN, Huifa; TANG, Qingliang; JIANG, Yihong et al. (2009) *International Financial Reporting Standards and Accounting Quality: Evidence from the European Union*. Iš *Social*

- Science Research Network* [interaktyvus]. January [žiūrėta 2009 m. gruodžio 03 d.]. Prieiga per internetą: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1330352&rec=1&srcabs=1325384.
14. COLLIN, P.H.; JOLIFFE, Adrian. (1998) *Dictionary of accounting*. Taddington (Midd'x) : Peter Collin publishing. 228 p. ISBN 0-948549-27-0.
 15. DAUDERIS, Henry. (1993) *Finansų apskaita: kaip pasirinkti sprendimą*. Kaunas: Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras. 344 p.
 16. Dictionary of economics. London: A&C Black. ISBN 10: 07 136 82035; ISBN 13: 9780713682038.
 17. *Elektronic Code of Federal Regulation* [interaktyvi duomenų bazė]. (2010) The U.S. Government Printing Office: Gpoaccess.gov. Atnaujinta 2010 m. balandžio 22 d. [žiūrėta 2010 m. balandžio 22 d.]. Prieiga per internetą: <http://ecfr.gpoaccess.gov/cgi/t/text/text-idx?c=ecfr&rgn=div5&view=text&node=17:2.0.1.1.8&idno=17#17:2.0.1.1.8.0.22.46>.
 18. Elektroonline Riigi teataja. (2002, last amended in 2008) *Raamatupidamise seadus*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12985310>.
 19. Federación Nacional de Contadores del Ecuador. (2007) *Normas Ecuatorianas de contabilidad No. 1 "Presentación de estados financieros"* [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.fnce.ec/normas-de-contabilidad>.
 20. FILIPAVIČIENĖ, Nijolė. *Buhalterinė apskaita* [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus kolegija, [žiūrėta 2009 gegužės 02 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.freewebs.com/rv06b/apskaitos%20pagrindai.doc>.
 21. Finansinės apskaitos teorija ir praktika. (2009) Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. 380 p. ISBN 978-9955-33-393-7.
 22. GIBSON, Charles H. (2009) *Financial reporting and analysis: using financial accounting information*. Mason (Ohio): South-Western. 608 p. ISBN-13: 978-0-324-65997-9; ISBN-10: 0-324-65997-0.
 23. Information for Better markets: New Reporting for Business. (2003) London: Institute of Chartered Accountants in England and Wales, p. 3–26.
 24. IVANAUSKIENĖ, Aldona. (2004) *Buhalterinės apskaitos pradmenys..* Vilnius : TEV. 317 p. ISBN 9955-491-69-8.
 25. IVANAUSKIENĖ, Aldona. (2007) *Buhalterinės apskaitos pagrindai*. Vilnius : TEV. 359 p. ISBN 9955-680-38-5.
 26. KALČINSKAS, Gediminas. (2007) *Buhalterinės apskaitos pagrindai*. Vilnius: Pačiolis. 863 p. ISBN 9955-04-166-8.

27. KANAPICKIENĖ, Rasa; RUDŽIONIENĖ, Kristina. (2007) Finansinės apskaitos reglamentavimo pokyčiai. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, Kaunas: Technologija, Nr. 1 (1), p. 26-32. ISSN 1822-8682.
28. Ketvirtoji Tarybos direktyva. (1978) Priimta 1978 liepos 25 d. *Europos Sąjungos oficialus leidinys* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 kovo 02 d.]. Prieiga per internetą: < <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:01:31978L0660:LT:PDF>>.
29. KLANAITĖ, Vainora. (2007) Tarptautiniai apskaitos standartai ir jų taikymas Lietuvoje. Iš *Jaunasis mokslininkas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2008 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lzuu.lt/jaunasis_mokslininkas/smk_2007/apskaita/Klanaite_Vainora.pdf>.
30. КОСТЮК, Поликарп Александрович. (1990) *Словарь бухгалтера*. Минск: Вышэйшая школа. 240 с. ISBN 5-339-00461-9.
31. KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 1126/2008 (2008) Priimtas 2008 lapkričio 3 d., *Europos Sąjungos oficialus leidinys* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 kovo 02 d.]. Prieiga per internetą: < <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:320:0001:0481:LT:PDF>>.
32. LEVIŠAUSKAITĖ, Kristina; LEGENZOVA, Renata. (2004) Perėjimas prie tarptautinių apskaitos standartų Lietuvoje: proceso ir poveikio verslui analizė. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, Nr. 32, p. 77-93. ISSN 1392-1142.
33. Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas Nr. IX-574. (2001) Priimtas 2001 m. lapkričio 6 d. *Valstybės žinios*, Nr. 99-3515.
34. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas Nr. IX-216. (2001) Priimtas 2001 m. kovo 20 d. *Valstybės žinios*, Nr. 31-1010.
35. Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. X-1633. (2008) Priimtas 2008 m. birželio 26 d. *Valstybės žinios*, Nr. 79-3098.
36. Lietuvos Respublikos įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. X-1634. (2008) Priimtas 2008 m. birželio 26 d. *Valstybės žinios*, Nr. 79-3099.
37. Lietuvos Respublikos įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatymas Nr. VIII-1087. (1999) Priimtas 1999 m. kovo 16 d. *Valstybės žinios*, balandžio 2 d., Nr. 30-851.
38. Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus finansinės atskaitomybės įstatymas Nr. X-1212. (2007) Priimtas 2007 liepos 12 d. *Valstybės žinios*, Nr. 77-3046.
39. MACKEVIČIUS, Jonas. (1991) *Buhalterinės apskaitos raida Lietuvoje*. Vilnius : Okto-Piligrimas. 444 p. ISBN 5-899-42625-X.
40. MACKEVIČIUS, Jonas. (1994) *Apskaita*. Vilnius : Mintis. 559 p. ISBN 5-417-00668-8.

41. MACKEVIČIUS, Jonas. (2006) Įmonių finansinių ataskaitų informacija: reikšmė, vertinimas, analizė. Iš *leidykla.lt* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. gruodžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.leidykla.eu/fileadmin/Informacijos_mokslai/37/53-63.pdf>.
42. MACKEVIČIUS, Jonas; POŠKAITĖ, Dalia. (1997) *Finansinės ataskaitos*. Vilnius: Katalikų pasaulis. 351 p. ISBN 9986-04-081-7.
43. MATES, Dorel; HLACIUC, Elena; GROSU, Veronica et al. (2009) Balance Sheet - Expression of Financial Condition and Communication at International Level. Iš *Social Science Research Network* [interaktyvus]. January [žiūrėta 2009 m. gruodžio 03 d.]. Prieiga per internetą: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1325384>
44. Ministerio de Economía y Finanzas. (1991) *Decreto sobre la Formulación de Estados Contables Uniformes No. 103* [interaktyvus]. Auditoria Interna de la Nación: Ain.gub.uy. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ain.gub.uy/rec/docs/103_91.html>.
45. Ministerio de Economía y Finanzas. (2007) *Decreto de Aprobación de NIIFs No. 266/07* [interaktyvus]. Auditoria Interna de la Nación: Ain.gub.uy. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ain.gub.uy/nics/266_2007.html>.
46. MONTVYDIENĖ, Olita. (2009) Ar tikrai mažos įmonės apsieis be buhalterijų. *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos*, balandis, Nr. 13(541), p. 3.
47. MUEHLBRADT, Frank. (1989) *Wirtschaftslexikon. Kompaktwissen fuer Schule, Ausbildung, Beruf*. ISBN 3-589-20918-6.
48. NOBES, Christopher; PARKER, Robert. (2004) *Comparative international accounting*. Harlow: Prentice Hall/Financial Times. 612 p. ISBN 0273687530.
49. PAMAZANOVA, M.; SALNIKOVA E. (2003) International Accounting standards in economic sectors. *Ekonomika ir vadyba*, Kaunas: Technologija.
50. PASS, Christopher; LOWES, Bryan; DAVIES, Leslie. (1994) *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius : Baltijos bisnis. 310 p.
51. PATAŠIENĖ, Rasa. (2000) Atsiskaitymų su pirkėjais ir tiekėjais apskaitos organizavimas. *Agrarinė vadyba ir ekonomika*. Kaunas: Akademija.
52. PEARCE, David W. (2006) *Aiškinamasis ekonomikos anglų-lietuvių kalbų žodynas*. Vilnius: TEV. 755 p. ISBN 9955-680-28-8.
53. RUDŽIONIENĖ, Kristina; Gipienė, Gailutė. (2008) Model of accounting regulation in Lithuania. *Transformations in business and economics*, Vilnius: Vilniaus universitetas, Bernas: Berno technologijos universitetas, Ryga: Latvijos universitetas, Vol. 7, No. 2 (14) Priedas B, p. 171-185, ISSN 1648-4460.

54. SENKUS, Kastytis. (2000) Balanso ataskaitos tobulinimas Lietuvoje. *Sąskaityba*, Nr. 5 (117), p. 4-17.
55. Septintoji tarybos Direktyva. (1983) Priimta 1983 birželio 13 d. *Europos Sąjungos oficialus leidinys* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 kovo 02 d.]. Prieiga per internetą: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:01:31983L0349:LT:PDF>>.
56. SMALENSKAS, Gediminas. (1997) *Finansinė atskaitomybė ir jos rodikliai*. Vilnius : Lietuvos informacijos institutas. 64 p. ISBN 9986-12-148-5.
57. STONČIUVIENĖ, Neringa. (2001) Buhalterinis balansas: tarptautiniai ir nacionaliniai reglamentavimo aspektai. *Ekonomika ir vadyba*, Kaunas: Technologija, 1 knyga, p. 255-261. ISBN 9986-13-923-6.
58. STREET, D.L. (2002) GAAP 2001 - Benchmarking national accounting standards against IAS: summary of results. *Journal of international accounting auditing & taxation*.
59. SVOROBOVIČIENĖ, Paulė. (2009) Kas yra finansinė atskaitomybė ir kas – finansinės ataskaitos. *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos*, gegužė, Nr. 19(547), p. 1.
60. ŠULIAUSKAITĖ, Eglė; VALUŽIS, Kostas. (2005) Atsiskaitymų su tiekėjais ir pirkėjais apskaitos tobulinimas. Iš *Jaunasis mokslininkas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2008 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą: <http://ev.lzuu.lt/jaunasis_mokslininkas/smk_2005/index.htm>.
61. *The Danish Financial Statements Act No. 448*. (2001) [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.eogs.dk/graphics/Regnskab/Regnskabslov_en.html>.
62. TIDIKIS, Rimantas. (2003) *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius : Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras. 626 p. ISBN 9955-563-26-5.
63. Translation and Terminology Centre. (2007) *Annual Accounts Law* [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.fm.gov.lv/gramatvediba/Annual_Accounts_Law.pdf>.
64. *Ustawa o rachunkowości*. (1994, as amended 2009) [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mf.gov.pl/_files/_rachunkowosc/akty_prawne/ustawa_o_rachunkowosci.pdf>.
65. VAINIENĖ, Rūta. (2005) *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius : Tyto alba. 326 p. ISBN 9986-16-418-4.
66. VALUŽIS, Kostas. (2000) *Apskaitos sistema*. Vilnius: UAB „Viltis“. 581 p. ISBN 9986-454-44-1.
67. VALUŽIS, Kostas. (2002) Kaip vienodai ir objektyviai vertinti įmonių finansinę būklę. *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos*, Nr. 33 (225), p.5.

68. VALUŽIS, Kostas. (2003) Įmonių finansinės būklės vertinimo problemos. *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos*, Nr. 18 (258), p.15.
69. VALUŽIS, Kostas. (2008) *Apskaitos politika. Dalinis VAS nuostatų taikymo konspektas*. Kaunas: LŽŪU Leidybinis centras. 56 p.
70. VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2006) *1-asis verslo apskaitos standartas „Finansinė atskaitomybė“* [interaktyvus]. [žiūrėta 2008 m. lapkričio 02 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aat.lt/index.php?id=14>>.
71. VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2006) *8-asis verslo apskaitos standartas „Nuosavas kapitalas“* [interaktyvus]. [žiūrėta 2008 m. lapkričio 02 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aat.lt/index.php?id=14>>.
72. VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba. (2010) *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“* [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aat.lt/index.php?id=14>>.
73. WALTON, Peter; AERTS, Walter. (2006) *Global Financial Accounting and Reporting: Principles and Analysis*. Thomson Learning , 493 p.
74. WEETMAN, Pauline. (2006) *Financial and management accounting: an introduction*. Harlow [etc.] : Financial Times Prentice Hall. 694 p. ISBN 0-273-70369-2, 978-0-273-70369-3.
75. ZINKEVIČIENĖ, Danutė. (2001) Atsiskaitymų organizavimas: patirtis ir pasekmės. *Nepriklausomos Lietuvos žemės ūkio plėtros dešimtmečiai: tarptautinės mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys*. Kaunas: Akademija.
76. Министерсва финансов Российской Федерации. (2007) *Положение по бухгалтерскому учету „Бухгалтерская отчетность организации“* [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www1.minfin.ru/common/img/uploaded/library/no_date/2007/pbu_4.pdf>.
77. ПЕТРАЧКОВА, А. М. (1994) *Как гитать балансовые счета*. 221 p.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. Pirmoji 4-ojoje Tarybos direktyvoje pateikta balanso schema.....	67
2 PRIEDAS. Antroji 4-ojoje Tarybos direktyvoje pateikta balanso schema	70
3 PRIEDAS. Latvijos balanso pavyzdinė forma	74
4 PRIEDAS. Estijos balanso pavyzdinė forma	78
5 PRIEDAS. Lenkijos balanso pavyzdinė forma	81
6 PRIEDAS. Rusijos balanso pavyzdinė forma	85
7 PRIEDAS. Vokietijos balanso pavyzdinė forma	88
8 PRIEDAS. Danijos balanso pavyzdinė forma.....	91
9 PRIEDAS. Švedijos balanso pavyzdinė forma	97
10 PRIEDAS. Jungtinių Amerikos Valstijų balanso pavyzdinė forma.....	100
11 PRIEDAS. Ekvadoro balanso pavyzdinė forma	103
12 PRIEDAS. Urugvajaus balanso pavyzdinė forma.....	105
13 PRIEDAS. Aliejaus gamybos akcinės bendrovės balansas 1909 m.	111
14 PRIEDAS. 1925 m. pramonės įmonės balansas	112
15 PRIEDAS. Pramonės įmonės pagrindinės veiklos balansas (tarybinė balanso forma).....	114
16 PRIEDAS. Balanso forma, galiojusi Lietuvoje po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo (patvirtinta 1991 m.).....	118
17 PRIEDAS. 1994 m. įsigaliojusi balanso forma.....	120
18 PRIEDAS. Patobulintas balanso modelis.....	123
19 PRIEDAS. Konferencijos pranešimo „Reikalavimai balanso sudarymui ir ataskaitos tobulinimo galimybės“ kopija.....	126
20 PRIEDAS. 6-osios mokslinės konferencijos „Ūkio plėtra: teorija ir praktika“ medžiagos titulinio lapo kopija.....	131
21 PRIEDAS. Pažyma dėl straipsnio priėmimo spaudai tarptautiniame tęstiniame recenzuojamame žurnale IJORTISS	132
22 PRIEDAS. 6-osios mokslinės konferencijos „Ūkio plėtra: teorija ir praktika“ programos kopija	133
23 PRIEDAS. Konferencijos dalyvio pažymėjimo kopija.....	134

1 PRIEDAS. Pirmoji 4-ojoje Tarybos direktyvoje pateikta balanso schema

Turtas

A. Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas, iš kurio pareikalauta apmokėti (jeigu nacionaliniai teisės aktai nenumato pareikalauto apmokėti kapitalo nurodyti „Isipareigojimuose“. Šiuo atveju pareikalautas apmokėti, bet dar neapmokėtas kapitalas turi būti nurodomas kaip turtas A arba D.II.5 straipsnyje.)

B. Formavimo savikaina

Pagal nacionaliniuose teisės aktuose pateikiamą apibrėžimą, jeigu juose leidžiama formavimo savikainą rodyti kaip turą. Nacionaliniuose teisės aktuose taip pat gali būti numatyta formavimo savikainą rodyti „Nematerialiojo turto“ pirmajame straipsnyje.

C. Ilgalaikis turtas

I. Nematerialusis turtas

1. Tyrimų ir taikomosios veiklos darbų savikaina, jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia ją rodyti kaip turą.
2. Koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės bei turtas, kurie:
 - a) buvo įsigyti atsilygintinai ir kurių nereikia rodyti C.I.3 straipsnyje;
 - b) arba sukurti pačios bendrovės, jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia juos rodyti kaip turą.
3. Geras vardas, jeigu jis buvo įsigytas atsilygintinai.
4. Išankstiniai mokėjimai.

II. Materialusis turtas

1. Žemė ir pastatai.
2. Statiniai ir mašinos.
3. Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai.
4. Išankstiniai mokėjimai ir nebaigta materialiojo turto statyba.

III. Finansinis turtas

1. Dukterinių bendrovių akcijos.
2. Dukterinėms bendrovėms suteiktos paskolos.
3. Kitų bendrovių akcijų paketai.
4. Paskolos bendrovėms, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi.
5. Investicijos į ilgalaikį turą.
6. Kitos paskolos.
7. Nuosavos akcijos (nurodant jų nominalią vertę, o jei nominalios vertės nėra - apskaitinę vertę), jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia jas rodyti balanse.

D. Trumpalaikis turtas

I. *Atsargos*

1. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai.
2. Nebaigta gamyba.
3. Baigti gaminiai ir perpardavimui skirti gaminiai.
4. Išankstiniai apmokėjimai.

II. *Gautinos sumos*

(Daugiau nei po vienerių metų gautinos sumos kiekviename straipsnyje rodomos atskirai.)

1. Pirkėjų įsiskolinimas.
2. Dukterinių bendrovių skolos.
3. Bendrovių, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi, skolos.
4. Kitos gautinos sumos.
5. Pareikalautas, bet neapmokėtas kapitalas (jeigu nacionaliniai teisės aktai nereikalauja pareikalauto įmokėti kapitalo rodyti „Turto“ A straipsnyje).
6. Išankstiniai apmokėjimai ir sukauptos pajamos (jeigu nacionaliniai teisės aktai nereikalauja šią sumą rodyti „Turto“ E straipsnyje).

III. *Investicijos*

1. Dukterinių bendrovių akcijos.
2. Nuosavos akcijos (nurodant jų nominalią vertę, o jei nominalios vertės nėra - buhalterinę vertę), jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia jas rodyti balanse.
3. Kitos investicijos.

IV. *Grynieji pinigai sąskaitoje ir kasoje*

E. Išankstiniai apmokėjimai ir sukauptos (gautinos) pajamos

(jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šių sumų rodyti D.II.6 straipsnyje).

F. Finansinių metų nuostolis

(jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta jo rodyti „Įsipareigojimų“ A.VI straipsnyje).

ĮSIPAREIGOJIMAI

A. Kapitalas ir rezervai

I. Pasirašytasis (įstatinis) kapitalas

(jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šiame straipsnyje rodyti pareikalautą apmokėti kapitalą. Šiuo atveju pasirašytojo kapitalo ir apmokėtojo kapitalo sumos turi būti rodomos atskirai).

II. Akcijų priedai

III. Perkainojimo rezervas

IV. Rezervai

1. Įstatymo numatyti rezervai, jeigu nacionaliniai teisės aktai reikalauja sudaryti tokius rezervus.

2. Nuosavų akcijų rezervas, jeigu nacionaliniai teisės aktai reikalauja sudaryti tokius rezervus, neatsižvelgiant į Direktyvos 77/91/EEB 22 straipsnio 1 dalies b punktą.

3. Bendrovės įstatuose numatyti rezervai.

4. Kiti rezervai.

V. *Pelnas arba nuostolis finansinių metų pradžioje*

VI. *Pelnas arba nuostolis finansinių metų pabaigoje*

(jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta jų rodyti „Turto“ F straipsnyje arba „Įsipareigojimų“ E straipsnyje).

B. Atidėjimai įsipareigojimams ir reikalavimams padengti

1. Atidėjimai pensijoms ir panašioms įsipareigojimams.

2. Atidėjimai mokesčiams.

3. Kiti Atidėjimai

C. Kreditoriai

(Per vienerius metus mokėtinos sumos ir vėliau kaip po vienerių metų mokėtinos sumos kiekviename straipsnyje ir straipsnių sumose nurodomos atskirai.)

1. Išleistos obligacijos, išskiriant konvertuojamas paskolas.

2. Įsiskolinimai kredito įstaigoms.

3. Avansu gautos sumos už užsakymus, jeigu šios sumos nerodomas atskirai kaip atsargų sumažėjimas.

4. Prekybos skolos.

5. Apmokėtini vekseliai.

6. Dukterinėms bendrovėms mokėtinos sumos.

7. Bendrovėms, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi, mokėtinos sumos.

8. Kiti įsiskolinimai, įskaitant mokesčius ir socialinio draudimo įmokas.

9. Sukauptos pajamos ir ateinančio laikotarpio sąnaudos (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šių sumų rodyti „Įsipareigojimų“ D straipsnyje).

D. Sukauptos pajamos ir ateinančio laikotarpio sąnaudos (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose šių sumų rodyti „Įsipareigojimų“ C.9 straipsnyje).

E. Finansinių metų pelnas (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šių sumų rodyti „Įsipareigojimų“ A.VI straipsnyje).

2 PRIEDAS. Antroji 4-ojoje Tarybos direktyvoje pateikta balanso schema

A. **Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas**, iš kurio pareikalauta apmokėti (jeigu nacionaliniai teisės aktai nenumato pareikalauto apmokėti kapitalo rodyti L straipsnyje, šiuo atveju pareikalautas apmokėti bet dar neapmokėtas kapitalas turi būti rodomas arba A, arba D.II.5 straipsnyje).

B. Formavimo savikaina

Pagal nacionaliniuose teisės aktuose pateikiamą apibrėžimą, jeigu juose leidžiama formavimo savikainą rodyti kaip turtą, nacionaliniuose teisės aktuose taip pat gali būti numatyta formavimo savikainą rodyti „Nematerialiojo turto“ pirmajame straipsnyje.

C. Ilgalaikis turtas

I. Nematerialusis turtas

1. Tyrimų ir taikomosios veiklos darbų savikaina, jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia ją rodyti kaip turtą.
2. Koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės bei turtas, kurie:
 - a) buvo įsigyti atsilygintinai ir kurių nereikia rodyti C.I.3 straipsnyje arba
 - b) sukurti pačios bendrovės, jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia juos rodyti kaip turtą.
3. Geras vardas, jeigu jis buvo įsigytas atsilygintinai.
4. Išankstiniai apmokėjimai.

II. Materialusis turtas

1. Žemė ir pastatai.
2. Statiniai ir mašinos.
3. Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai.
4. Išankstiniai apmokėjimai ir nebaigta materialiojo turto statyba.

III. Finansinis turtas

1. Dukterinių bendrovių akcijos.
2. Dukterinėms bendrovėms suteiktos paskolos.
3. Kitų bendrovių akcijos.
4. Paskolos bendrovėms, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi.
5. Investicijos į ilgalaikį turtą.
6. Kitos paskolos.
7. Nuosavos akcijos (nurodant jų nominalią vertę, o jei nominalios vertės nėra - buhalterinę vertę), jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia jas rodyti balanse.

D. Trumpalaikis turtas

I. Atsargos

1. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai.

2. Nebaigta gamyba.
3. Baigti gaminiai ir perpardavimui skirti gaminiai.
4. Išankstiniai apmokėjimai.

II. *Gautinos sumos*

(Daugiau nei po vienerių metų gautinos sumos kiekviename straipsnyje pateikiamos atskirai.)

1. Pirkėjų įsiskolinimas.
2. Dukterinių įmonių skolos.
3. Bendrovių, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi, skolos.
4. Kitos gautinos sumos.
5. Pareikalautas, bet neįmokėtas kapitalas (jeigu nacionaliniai teisės aktai nereikalauja pareikalauto įmokėti kapitalo rodyti A straipsnyje).
6. Išankstiniai mokėjimai ir sukauptos pajamos (jeigu nacionaliniai teisės aktai nereikalauja šią sumą rodyti E straipsnyje).

III. *Investicijos*

1. Dukterinių bendrovių akcijos.
2. Nuosavos akcijos (nurodant jų nominalią vertę, o jei nominalios vertės nėra - buhalterinę vertę), jeigu nacionaliniai teisės aktai leidžia jas nurodyti balanse.
3. Kitos investicijos.

IV. *Grynieji pinigai sąskaitoje ir kasoje.*

E. Išankstiniai mokėjimai ir sukauptos (gautinos) pajamos (jeigu nacionaliniai teisės aktai nenumato šią sumą rodyti D.II. 6 straipsnyje).

F. Mokėtinos sumos: per vienerius metus mokėtinos sumos

1. Išleistos obligacijos, išskiriant konvertuojamas paskolas.
2. Įsiskolinimai kredito įstaigoms.
3. Avansu gautos sumos už užsakymus, jeigu šios sumos nerodomas atskirai kaip atsargų sumažėjimas.
4. Prekybos skolos.
5. Apmokėtini vekseliai.
6. Dukterinėms bendrovėms mokėtinos sumos.
7. Bendrovėms, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi, mokėtinos sumos.
8. Kiti įsiskolinimai, įskaitant mokesčius ir socialinio draudimo įmokas.
9. Sukauptos pajamos ir ateinančio laikotarpio sąnaudos (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šią sumą rodyti K straipsnyje).

G. Grynasis trumpalaikis turtas arba įsipareigojimai (atsižvelgiant į išankstinius mokėjimus ir sukauptas pajamas, rodomas E straipsnyje, ir sukauptas sąnaudas ir ateinančio laikotarpio pajamas, rodomas K straipsnyje).

H. Visas turtas be trumpalaikių įsipareigojimų

I. Mokėtinos sumos: po vienerių metų mokėtinos sumos

1. Išleistos obligacijos, atskirai parodant konvertuojamas paskolas.
2. Įsiskolinimai kredito įstaigoms.
3. Avansu gautos sumos už užsakymus, jeigu šios sumos atskirai nerodomos kaip atsargų sumažėjimas.
4. Prekybos skolos.
5. Apmokėtini vekseliai.
6. Dukterinėms bendrovėms mokėtinos sumos.
7. Bendrovėms, kurių akcijų paketus bendrovė yra įsigijusi, mokėtinos sumos.
8. Kiti įsiskolinimai, įskaitant mokesčius ir socialinio draudimo įmokas.
9. Sukauptos pajamos ir ateinančio laikotarpio sąnaudos (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šią sumą rodyti K straipsnyje).

J. Įsipareigojimų ir reikalavimų mokėjimo atidėjimai

1. Pensijų ir panašių įsipareigojimų padengimo atidėjimai.
2. Mokesčių mokėjimo atidėjimai.
3. Kiti atidėjimai.

K. Sukauptos sąnaudos ir ateinančio laikotarpio pajamos (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta jų rodyti F.9 straipsnyje ir (arba) I.9 straipsnyje).

L. Kapitalas ir rezervai

I. Pasirašytasis (įstatinis) kapitalas (jeigu nacionaliniuose teisės aktuose nenumatyta šiame straipsnyje rodyti pareikalautą apmokėti kapitalą. Tokiu atveju pasirašytojo kapitalo ir apmokėtojo kapitalo sumos turi būti rodomos atskirai).

II. Akcijų priedai

III. Perkainojimo rezervas

IV. Rezervai

1. Įstatymo numatyti rezervai, jeigu tokius rezervus sudaryti reikalauja nacionaliniai teisės aktai.
2. Nuosavų akcijų rezervas, jeigu tokius rezervus sudaryti reikalauja nacionaliniai teisės aktai, neatsižvelgiant į Direktyvos 77/91/EEB 22 straipsnio 1 dalies b punktą.
3. Bendrovės įstatuose numatyti rezervai.
4. Kiti rezervai.

V. Pelnas arba nuostolis finansinių metų pradžioje

VI. Pelnas arba nuostolis finansinių metų pabaigoje

3 PRIEDAS. Latvijos balanso pavyzdinė forma

Turtas

Ilgalaikės investicijos

I. Nematerialus turtas:

1. Plėtros išlaidos
2. Koncesija, patentai, licenzijos, prekybos ženklai ir panašios teisės
3. Kitas nematerialus turtas
4. Prestižas
5. Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turta

II. Materialusis turtas:

1. Žemė, pastatai ir statiniai ir ilgalaikiai įrengimai
2. Ilgalaikės investicijos į nuomojamą ilgalaikį turta
3. Įranga ir mašinos
4. Kitas ilgalaikis turtas ir inventoriūs
5. Išlaidos ilgalaikio turto įkūrimui ir nebaigtiems statybų objektams
6. Išankstiniai apmokėjimai už materialųjį turta

III. Investicinis turtas

IV. Biologinis turtas

V. Ilgalaikės finansinės investicijos

1. Investicijos į giminingas įmones
2. Paskolos giminingoms įmonėms
3. Investicijos į asocijuotas įmones
4. Paskolos asocijuotoms įmonėms
5. Kiti vertybiniai popieriai ir investicijos
6. Kitos paskolos ir ilgalaikiai debitoriai
7. Nuosavos akcijos ir pajai
8. Paskolos akcininkui ar akcininkams ir valdybai

Trumpalaikis turtas

I. Atsargos

1. Žaliavos, pagrindinės medžiagos ir vartojimo reikmenys
2. Nebaigta gamyba
3. Pagaminta produkcija ir prekės, skirtos parduoti
4. Nebaigti užsakymai
5. Išankstiniai apmokėjimai už prekes
6. Darbiniai gyvuliai ir našūs gyvūnai

II. Ilgalaikės investicijos, laikomos pardavimui

III. Debitoriai:

1. Pirkėjų ir užsakytų partijų įsiskolinimas
2. Giminingų įmonių įsiskolinimas
3. Asocijuotų įmonių įsiskolinimas
4. Kiti įsiskolinimai
5. Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas
6. Trumpalaikės paskolos įmonės ar valdybos bendrasavininkams
7. Ateinančio laikotarpio išlaidos
8. Sukauptos pajamos

IV. Trumpalaikės finansinės investicijos

1. Investicijos į giminingas įmones
2. Nuosavos akcijos ir pajai
3. Kiti vertybiniai popieriai ir investicijos į kapitalą
4. Išvestiniai finansiniai instrumentai

V. Pinigai

Įsipareigojimai

Nuosavas kapitalas:

1. Akcinis kapitalas
2. Akcijų priedai

3. Ilgalaikio turto perkainojimo rezervas
4. Finansinio turto perkainojimo rezervas
5. Rezervai:
 - a) rezervai, suformuoti pagal įstatymą
 - b) rezervai savoms akcijoms ir pajams
 - c) rezervai, suformuoti pagal vidaus reglamentus
 - d) kiti rezervai
6. Nepaskirstytas pelnas:
 - a) ankstesnių metų pelnas;
 - b) ataskaitinių metų pelnas

Atidėjiniai:

1. atidėjiniai pensijoms ir panašioms išipareigojimams
2. atidėjiniai nenumatytiems mokesčiams
3. kiti atidėjiniai

Ilgalaikiai kreditoriai:

1. Skolinimasis obligacijomis
2. Paskolos, konvertuojamos į akcijas
3. Paskolos iš kredito institucijų
4. Kitos paskolos
5. Gauti išankstiniai apmokėjimai iš pirkėjų
6. Skolos tiekėjams ir rangovams
7. Vekselių skolos
8. Skolos giminingoms įmonėms
9. Skolos asocijuotoms įmonėms
10. Mokesčiai ir privalomos socialinio draudimo įmokos
11. Kiti kreditoriai
12. Ateinančio laikotarpio pajamos
13. Neišmokėti dividendai

Trumpalaikiai kreditoriai:

1. Skolinimasis obligacijomis
2. Paskolos, konvertuojamos į akcijas
3. Paskolos iš kredito institucijų

4. Kitos paskolos
5. Gauti išankstiniai apmokėjimai iš pirkėjų
6. Skolos tiekėjams ir rangovams
7. Vekselių skolos
8. Skolos giminingoms įmonėms
9. Skolos asocijuotoms įmonėms
10. Mokesčiai ir privalomos socialinio draudimo įmokos
11. Kiti kreditoriai
12. Ateinančio laikotarpio pajamos
13. Neišmokėti dividendai
14. Priaugusios obligacijos
15. Išvestiniai finansiniai instrumentai

4 PRIEDAS. Estijos balanso pavyzdinė forma

Turtas

Trumpalaikis turtas

Pinigai

Trumpalaikės investicijos

Gautinos sumos ir išankstiniai apmokėjimai

Prekybos gautinos sumos

Iš anksto sumokėti mokesčiai

Kitos gautinos sumos

Išankstiniai apmokėjimai už paslaugas

Iš viso

Atsargos

Medžiagos ir reikmenys

Nebaigta gamyba

Pagaminta produkcija

Prekės, skirtos perparduoti

Išankstiniai mokėjimai už atsargas

Iš viso

Trumpalaikio turto iš viso

Ilgalaikis turtas

Ilgalaikius finansinis turtas

Dukterinių bendrovių akcijos

Susijusių bendrovių akcijos

Kitos akcijos ir vertybiniai popieriai

Ilgalaikės gautinos sumos

Iš viso

Investicinis turtas

Materialusis turtas

Žemė

Pastatai

Mašinos ir įrengimai

Kitas ilgalaikis materialusis turtas

Nebaigti pastatai ir išankstiniai apmokėjimai už juos

Iš viso

Nematerialusis turtas

Prestižas

Plėtros išlaidos

Kitas nematerialusis turtas

Išankstiniai mokėjimai už nematerialųjį turą

Iš viso

Iš viso ilgalaikio turto

Turto iš viso

Įsipareigojimai (įsipareigojimai ir akcininkų nuosavybė)

Įsipareigojimai

Trumpalaikiai įsipareigojimai

Paskolos

Trumpalaikės paskolos ir obligacijos

Ilgalaikių paskolų einamųjų metų dalis

Konvertuojamosios obligacijos

Iš viso

Skolos ir išankstiniai apmokėjimai

Prekybos skolos

Mokėtinos sumos darbuotojams

Mokesčių įsipareigojimai

Kitos mokėtinos sumos

Gauti išankstiniai apmokėjimai

Iš viso

Trumpalaikiai įsipareigojimai iš viso

Ilgalaikiai įsipareigojimai

Ilgalaikės paskolos

Paskolos, skolos ir išperkamosios nuomos įsipareigojimai

Konvertuojamosios obligacijos

Iš viso

Kitos ilgalaikės skolos

Ilgalaikiai įsipareigojimai iš viso

Iš viso įsipareigojimų

Nuosavas kapitalas

Įstatinis kapitalas

Akcijų priedai

Nuosavos akcijos (-)

Privalomasis rezervas

Kiti rezervai

Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)

Pelnas (nuostolis)

Nuosavas kapitalas iš viso

Įsipareigojimai (įsipareigojimų ir akcininkų nuosavybės) iš viso

5 PRIEDAS. Lenkijos balanso pavyzdinė forma

Balansas

Turtas

A. Ilgalaikis turtas

I. Nematerialusis turtas

1. Plėtros išlaidos
2. Prestižas
3. Kitas nematerialusis turtas
4. Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turą

II. Materialusis ilgalaikis turtas

1. Ilgalaikis turtas
 - a) žemė (įskaitant nuolatinę teisę naudoti žemę)
 - b) pastatai
 - c) įranga ir mechanizmai
 - d) transporto priemonėmis
 - e) kitas ilgalaikis turtas
2. Nebaigta statyba
3. Išankstiniai mokėjimai už nebaigtą statybą

III. Ilgalaikės gautinos sumos

1. Iš filialų
2. Kitos

IV. Ilgalaikės investicijos

1. Nekilnojamasis turtas
2. Nematerialusis turtas
3. Ilgalaikis finansinis turtas
 - a) filialų
 - Akcijos
 - Kiti vertybiniai popieriai
 - Paskolos
 - Kitos ilgalaikės investicijos
 - b) kitų subjektų
 - Akcijos
 - Kiti vertybiniai popieriai

- Paskolos

- Kitos ilgalaikės investicijos

4. Kita

V. Būsimųjų laikotarpių išlaidos

1. Atidėtojo mokesčio turtas

2. Kitas atidėtas turtas

B. Trumpalaikis turtas

I. Atsargos

1. Medžiagos

2. Nebaigta gamyba ir pusiau pagamintos prekės

3. Gatavi produktai

4. Prekės

5. Išankstiniai apmokėjimai už atsargas

II. Trumpalaikės gautinos sumos

1. Gautinos sumos iš filialų

a) už prekes ir paslaugas

- Iki 12 mėnesių

- virš 12 mėnesių

b) kitos gautinos sumos

2. Gautinos sumos iš kitų subjektų

a) už prekes ir paslaugas

- Iki 12 mėnesių

- virš 12 mėnesių

b) gautinos sumos už maito mokesčius ir kitus mokesčius bei socialinę apsaugą

c) kita

d) abejotinos skolos

III. Trumpalaikės investicijos

1. Trumpalaikis finansinis turtas

a) filialų

- Akcijos

- Kiti vertybiniai popieriai

- Paskolos

- Kitos trumpalaikės investicijos

b) kitų subjektų

- Akcijos
- Kiti vertybiniai popieriai
- Paskolos
- Kitos trumpalaikės investicijos
- c) Grynieji pinigai kasoje ir banke
- Grynieji pinigai kasoje ir banke
- Kiti pinigų ekvivalentai

2. Kitos trumpalaikės investicijos

IV. Būsimųjų laikotarpių sąnaudos

Turto iš viso

Įsipareigojimai ir akcininkų nuosavas kapitalas

A. Akcininkų nuosavas kapitalas

I. Pasirašytasis kapitalas

II. Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (neigiama reikšmė)

III. Savos akcijos (neigiama reikšmė)

IV. Papildomas kapitalas

V. Perkainojimo rezervas

VI. Kiti rezervai

VII. Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)

VIII. Finansinių metų pelnas (nuostoliai)

IX. Per finansinius metus iš grynojo pelno nurašytos sumos (neigiama reikšmė)

B. Įsipareigojimai

I. Atidėjiniai

1. Atidėjiniai atidėtajam mokesčiui

2. Atidėjiniai pensijų programoms

- Ilgalaikiai

- Trumpalaikiai

3. Kiti atidėjiniai

- Ilgalaikiai

- Trumpalaikiai

II. Ilgalaikiai įsipareigojimai

1. Filialams

2. Kitiems subjektams

a) paskolas

b) išleistos obligacijos

c) kiti finansiniai įsipareigojimai

d) kiti įsipareigojimai

III. Trumpalaikiai įsipareigojimai

1. Mokėtinos sumos filialams

a) prekybos skolos

- Iki 12 mėnesių

- virš 12 mėnesių

b) kitos mokėtinos sumos

2. Mokėtinos sumos kitiems subjektams

a) paskolas

b) išleistos obligacijos

c) kiti finansiniai mokėjimai

d) prekybos skolos

- Iki 12 mėnesių

- virš 12 mėnesių

e) gauti išankstiniai apmokėjimai

f) mokėtinos sumos pagal vekselius

g) mokėtinos sumos už maito mokesčius ir kitus mokesčius, socialinę apsaugą

h) darbo užmokesčio įsipareigojimai

i) Kita

3. Specialūs fondai

IV. Koregavimai per periodą

1. Sumažėjusi prestižo vertė

2. Kitos būsimosios pajamos

- Ilgalaiškės

- Trumpalaikės

Iš viso įsipareigojimų ir akcininkų nuosavo kapitalo

6 PRIEDAS. Rusijos balanso pavyzdinė forma

Turtas

Ilgalaikis turtas

Nematerialusis turtas

Teisė į intelektualines nuosavybės objektus

Patentai, licencijos, prekių ženklai, paslaugų ženklai, kitos panašios teisės ir turtas

Plėtros darbai

Prestižas

Materialusis turtas

Žemė

Pastatai, mašinos, įranga ir kitas ilgalaikis turtas

Nebaigta statyba

Investicinis turtas

Turtas, perduotas pagal lizingo sutartis

Turtas, perduotas pagal nuomos sutartis

Finansinis turtas

Investicijos į dukterines įmones

Investicijos į priklausomas įmones

Investicijos į kitas įmones

Gautinos sumos daugiau nei po 12 mėnesių

Kitos finansinės investicijos

Trumpalaikis turtas

Atsargos

Žaliavos, medžiagos ir kitos panašios vertybės

Nebaigta gamyba

Pagaminta produkcija ir prekės, skirtos perparduoti

Išankstiniai apmokėjimai

Debitoriniai įsiskolinimai

Pirkėjų ir užsakovų skolos

Skolos pagal vekselius

Dukterinių ir priklausomų įmonių skolos

Savininkų įsiskolinimas formuojant įstatinį kapitalą

Išduoti avansai

Finansinės investicijos

Gautinos sumos per 12 mėnesių

Nuosavos akcijos, išpirktos savininkų

Kitos finansinės investicijos

Pinigai

Einamoji sąskaita

Valiutinė sąskaita

Grynieji pinigai

Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai

Kapitalas ir rezervai

Įstatinis kapitalas

Papildomas kapitalas

Rezervai

Rezervai, atitinkantys įstatymus

Rezervai pagal steigiamuosius dokumentus

Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)

Ilgalaikiai įsipareigojimai

Pasiskolintos lėšos

Kreditai, mokėtini daugiau nei po 12 mėnesių

Paskolos, mokėtinos daugiau nei po 12 mėnesių

Kiti įsipareigojimai

Trumpalaikiai įsipareigojimai

Pasiskolintos lėšos

Kreditai, mokėtini per 12 mėnesių

Paskolos, mokėtinės per 12 mėnesių

Kreditoriniai įsipareigojimai

Mokėtinės sumos tiekėjams ir rangovams

Mokėtinės sumos pagal vekselius

Mokėtinės sumos dukterinėms ir priklausomoms įmonėms

Darbo užmokesčio įsipareigojimai

Mokėtinės sumos į valstybės biudžetą

Įsiskolinimas akcininkams

Gauti išankstiniai apmokėjimai

Kiti kreditoriai

Ateinančių laikotarpių pajamos

Atidėjiniai būsimoms išlaidoms ir mokėjimams

7 PRIEDAS. Vokietijos balanso pavyzdinė forma

Turtas

A. Ilgalaikis turtas:

I. Nematerialusis turtas:

1. Paties sukurtos komercinės apsaugos teisės ir panašios teisės ir vertybės;
2. Apmokėti įsigyti patentai, licenzijos ir kitos teisės bei vertybės;
3. Prestižas;
4. Išankstiniai apmokėjimai.

II Materialusis turtas:

1. Žemės sklypai, nuomos teisės į žemės sklypus ir pastatai, įskaitant ir pastatus svetimoje žemėje;
2. Techninė įranga ir mašinos;
3. Kita įranga, įrenginiai ir biuro įranga;
4. Išankstiniai apmokėjimai ir nebaigta statyba;

III. Finansinis turtas:

1. Investicijos į dukterines įmones;
2. Paskolos dukterinėms įmonėms;
3. Investicijos į kitas įmones;
4. Paskolos bendrovėms, su kuriomis palaikomi finansiniai santykiai;
5. Investiciniai vertybiniai popieriai;
6. Kitos paskolos.

B. Trumpalaikis turtas:

I. Atsargos:

1. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai;
2. Nebaigta gamyba;
3. Pagaminta produkcija ir prekės
4. Išankstiniai apmokėjimai.

II Gautinos sumos:

1. Gautinos sumos iš prekių ir paslaugų tiekėjų;
2. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių;
3. Gautinos sumos iš įmonių, su kuriomis palaikomi finansiniai santykiai;
4. Kitos gautinos sumos.

III. Vertybiniai popieriai:

1. Dukterinių įmonių akcijos;
2. Kiti vertybiniai popieriai;
- IV. Grynieji pinigai kasoje, lėšos bankuose ir kitose kredito institucijose bei čekiai.

- C. Būsimųjų laikotarpių sąnaudos.
- D. Atidėtojo mokesčio turtas.
- E. Skirtumo suma dėl turto apmokėjimo.

Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai

A. Nuosavas kapitalas:

- I. Pasirašytasis kapitalas;
- II Akcijų priedai, įstatinio kapitalo papildymai
- III. Rezervai:
 1. Numatyti įstatymo rezervai;
 2. Rezervas savoms akcijoms įsigyti;
 3. Rezervai, sudaryti pagal statutą;
 4. Kiti rezervai.

IV. Nepaskirstytasis pelnas / nuostoliai;

V. Metų grynasis pelnas / nuostoliai.

B. Atidėjiniai:

1. atidėjiniai pensijoms ir panašioms įsipareigojimams;
2. atidėjiniai mokesčiams;
3. kiti.

C. Įsipareigojimai:

1. Konvertuojamosios obligacijos;
2. Įsipareigojimai bankams;
3. Gauti išankstiniai apmokėjimai;
4. Įsipareigojimai už prekes ir paslaugas;
5. Įsipareigojimai pagal vekselius;
6. Įsipareigojimai dukterinėms įmonėms;

7. Įsipareigojimai įmonėms, su kuriomis palaikomi finansiniai santykiai;
8. Kiti įsipareigojimai: mokesčiams bei susiję su socialine apsauga.

D. Būsimųjų laikotarpių pajamos.

E. Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas.

8 PRIEDAS. Danijos balanso pavyzdinė forma

I schema

TURTAS

ILGALAIKIS TURTAS

I. Nematerialusis turtas

1. Pabaigti plėtros projektai, įskaitant koncesijas, patentus, prekių ženklus ir panašias teises, kurios atsiranda dėl plėtros projektų
2. Įsigytos koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės
3. Prestižas
4. Nebaigti vykdyti plėtros projektai ir išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turta

II. Nekilnojamasis turtas, gamybiniai fondai

1. Žemė ir pastatai
2. Įranga ir mašinos
3. Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai
4. Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai

III. Investicijos

1. Investicijos į dukterines įmones
2. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių
3. Investicijos į asocijuotas įmones
4. Gautinos sumos iš asocijuotų įmonių
5. Kitos investicijos
6. Kitos gautinos sumos
7. Nuosavos akcijos
8. Gautinos sumos iš savininkų ir valdybos

TRUMPALAIKIS TURTAS

I. Atsargos

1. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai
2. Nebaigta gamyba
3. Pagamintos prekės ir prekės, skirtos perparduoti
4. Išankstiniai apmokėjimai už prekes

II. Gautinos sumos

1. Prekybos gautinos sumos
2. Nebaigtos vykdyti sutartys
3. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių
4. Gautinos sumos iš asocijuotų įmonių
5. Kitos gautinos sumos
6. Įnešto kapitalo įsiskolinimas
7. Gautinos sumos iš savininkų ir valdybos
8. Išankstiniai apmokėjimai

III. Investicijos

1. Investicijos į dukterines įmones
2. Nuosavos akcijos
3. Kitos investicijos

IV Pinigai

ĮSIPAREIGOJIMAI IR NUOSAVAS KAPITALAS

NUOSAVAS KAPITALAS

I. Įstatinis kapitalas

II Akcijų priedai

III. Perkainojimo rezervas

IV Kiti rezervai

1. Rezervas grynajam perkainojimui pagal nuosavybės metodą
2. Rezervas nuosavoms akcijoms
3. Investicinio turto tikrosios vertės rezervas
4. Biologinio turto tikrosios vertės rezervas
5. Kiti nustatyti įstatymo rezervai
6. Rezervai pagal bendrijos įstatus
7. Kiti rezervai

V. Nepaskirstytasis pelnas

ATIDĖJINIAI

1. Atidėjiniai pensijoms ir panašioms įsipareigojimams
2. Atidėtųjų mokesčių
3. Kiti atidėjiniai.

Įsipareigojimai, išskyrus atidėjinius (trumpalaikiai ir ilgalaikiai)

1. Hipotekos skola
2. Kitos skolos, susiję su obligacijų emisija
3. Kitoms kredito įstaigoms
4. Konvertuojamieji skolos instrumentai
5. Gauti išankstiniai apmokėjimai iš pirkėjų
6. Prekybos mokėtinos sumos
7. Mokėtinos sumos dukterinėms įmonėms
8. Mokėtinos sumos asocijuotoms įmonėms
9. Pelno mokesčio įsipareigojimai
10. Kitos mokėtinos sumos
11. Ateinančių laikotarpių pajamos
12. Išmokėtini dividendai už metus

II Schema

TURTAS

ILGALAIKIS TURTAS

I. Nematerialusis turtas

1. Pabaigti plėtros projektai, įskaitant koncesijas, patentus, prekių ženklus ir panašias teises, kurios atsiranda dėl plėtros projektų
2. Įsigytos koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės
3. Prestižas
4. Nebaigti vykdyti plėtros projektai ir išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turta

II. Nekilnojamasis turtas, gamybiniai fondai

1. Žemė ir pastatai
2. Įranga ir mašinos
3. Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai
4. Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai

III. Investicijos

1. Investicijos į dukterines įmones
2. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių
3. Investicijos į asocijuotas įmones
4. Gautinos sumos iš asocijuotų įmonių
5. Kitos investicijos
6. Kitos gautinos sumos
7. Nuosavos akcijos
8. Gautinos sumos iš savininkų ir valdybos

TRUMPALAIKIS TURTAS

I. Atsargos

1. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai
2. Nebaigta gamyba
3. Pagamintos prekės ir prekės, skirtos perparduoti
4. Išankstiniai apmokėjimai už prekes

II. Gautinos sumos

1. Prekybos gautinos sumos
2. Nebaigtos vykdyti sutartys
3. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių
4. Gautinos sumos iš asocijuotų įmonių
5. Kitos gautinos sumos
6. Įnešto kapitalo įsiskolinimas
7. Gautinos sumos iš savininkų ir valdybos
8. Išankstiniai apmokėjimai

III. Investicijos

1. Investicijos į dukterines įmones
2. Nuosavos akcijos
3. Kitos investicijos

IV Pinigai

TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI BE ATIDĖJINIŲ

1. Hipotekos skola
2. Kitos skolos, susiję su obligacijų emisija
3. Kitoms kredito įstaigoms
4. Konvertuojamieji skolos instrumentai
5. Gauti išankstiniai apmokėjimai iš pirkėjų
6. Prekybos mokėtinos sumos
7. Mokėtinos sumos dukterinėms įmonėms
8. Mokėtinos sumos asocijuotoms įmonėms
9. Pelno mokesčio įsipareigojimai
10. Kitos mokėtinos sumos
11. Ateinančių laikotarpių pajamos
12. Išmokėtini dividendai už metus

Trumpalaikis turtas – trumpalaikiai įsipareigojimai be atidėjinių

Turtas iš viso – trumpalaikiai įsipareigojimai be atidėjinių

ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI BE ATIDĖJINIŲ

1. Hipotekos skola
2. Kitos skolos, susiję su obligacijų emisija
3. Kitoms kredito įstaigoms
4. Konvertuojamieji skolos instrumentai
5. Gauti išankstiniai apmokėjimai iš pirkėjų
6. Prekybos mokėtinos sumos
7. Mokėtinos sumos dukterinėms įmonėms
8. Mokėtinos sumos asocijuotoms įmonėms
9. Pelno mokesčio įsipareigojimai
10. Kitos mokėtinos sumos
11. Ateinančių laikotarpių pajamos

ATIDĖJINIAI

1. Atidėjiniai pensijoms ir panašioms įsipareigojimams
2. Atidėtųjų mokesčių
3. Kiti atidėjiniai.

NUOSAVAS KAPITALAS

I. Įstatinis kapitalas

II Akcijų priedai

III. Perkainojimo rezervas

IV Kiti rezervai

1. Rezervas grynajam perkainojimui pagal nuosavybės metodą
2. Rezervas nuosavoms akcijoms
3. Investicinio turto tikrosios vertės rezervas
4. Biologinio turto tikrosios vertės rezervas
5. Kiti nustatyti įstatymo rezervai
6. Rezervai pagal bendrijos įstatus
7. Kiti rezervai

V. Nepaskirstytasis pelnas

9 PRIEDAS. Švedijos balanso pavyzdinė forma

TURTAS

A. Pasirašytas neapmokėtas kapitalas

B. Ilgalaikis turtas

I. Nematerialusis turtas

1. Išlaidos moksliniams tyrimams, plėtrai ir panašioms darbams
2. Koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės
3. Nuomos ir kitos panašios teisės
4. Prestižas
5. Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turtą

II. Materialusis turtas

1. Žemė ir pastatai
2. Mašinos ir techninė įranga
3. Įrengimai, įranga ir priedai
4. Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai už materialųjį turtą

III. Finansinis turtas

1. Dukterinių įmonių akcijos
2. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių
3. Investicijos į asocijuotas įmones
4. Gautinos sumos iš asocijuotų įmonių
5. Kiti vertybiniai popieriai
6. Paskolos akcininkams ar kitiems asmenims, kurie yra laikomi susijusiais
7. Kitos ilgalaikės gautinos sumos

C. Trumpalaikis turtas

I. Atsargos ir pan.

1. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai

2. Nebaigta gamyba
3. Pagaminta produkcija ir prekės
4. Nebaigtos vykdyti sutartys
5. Avansai tiekėjams

II. Gautinos sumos

1. Pirkėjų įsiskolinimai
2. Gautinos sumos iš dukterinių įmonių
3. Gautinos sumos iš asocijuotų įmonių
4. Kitos gautinos sumos
5. Išankstiniai mokėjimai ir sukauptos pajamos

III. Trumpalaikės investicijos

1. Dukterinių įmonių akcijos
2. Kitos investicijos

IV. Grynieji pinigai ir pinigai banke

NUOSAVAS KAPITALAS, ATIDĖJINIAI IR ĮSIPAREIGOJIMAI

A. Akcinis kapitalas

I. Kapitalas

II. Akcijų priedai

III. Perkainojimo rezervas

IV. Kiti rezervai

1. Nustatyti įstatymo
2. Kiti

V. Pelnas arba nuostolis

VI. Grynasis pelnas

B. Neapmokestinami rezervai

C. Atidėjiniai

1. Atidėjiniai pensijoms ir panašioms įsipareigojimams;

2. Atidėjiniai dėl mokesčių

3. Kiti atidėjiniai

D. Įsipareigojimai

1. Obligacijos

2. Įsipareigojimai kredito įstaigoms

3. Avansinės lėšos iš klientų

4. Mokėtinos sumos tiekėjams

5. Mokėtinos sumos pagal vekselius

6. Įsipareigojimai dukterinėms įmonėms

7. Įsipareigojimai asocijuotoms įmonėms

8. Mokesčių įsipareigojimai

9. Kiti įsipareigojimai

10. Ateinančių laikotarpių pajamos

Papildomi straipsniai:

Įkeistas turtas ir neapibrėžtieji įsipareigojimai

1. Užstatyti ir panašūs vertybiniai popieriai dėl savų skolų ir įsipareigojimų yra pateikiami kaip atidėjiniai, pateikiant atitinkamuose straipsniuose

2. Kitas įkeistas turtas ir lygiaverčiai vertybiniai popieriai – išskiriami atitinkamuose straipsniuose

3. Neapibrėžtieji įsipareigojimai

A. pensijų įsipareigojimai, kurie nėra įtraukti į skolas arba atidėjinius, nes nežinoma apimtis

B. Kiti įsipareigojimai.

10 PRIEDAS. Jungtinių Amerikos Valstijų balanso pavyzdinė forma

Turtas ir kiti debitoriai

Trumpalaikis turtas

Grynieji pinigai ir pinigų ekvivalentai

Apyvartiniai vertybiniai popieriai

Gautinos sumos pagal sąskaitas ir skolinius pasižadėjimus

 Pirkėjų įsiskolinimas

 Susijusių įmonių įsiskolinimas

 Draudėjų, steigėjų ir darbuotojų įsiskolinimai (išskyrus susijusių įmonių)

 Kiti įsiskolinimai

Lėšos abejotinoms sąskaitoms ir skoliniams pasižadėjimams

Sukauptos pajamos

Atsargos

 Pagaminta produkcija

 Išlaidos, susijusios su ilgalaikėmis sutartimis ir programomis

 Nebaigta gamyba

 Žaliavos

 Atsargos (ištekliai)

Išankstiniai apmokėjimai

Kitas trumpalaikis turtas

Trumpalaikis turtas iš viso

Ilgalaikis turtas

Susijusių įmonių vertybiniai popieriai

Susijusių įmonių įsiskolinimai

Kitos investicijos

Nekilnojamas turtas, įranga ir įrengimai

Nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų sukauptas nusidėvėjimas, nuvertėjimas

Nematerialusis turtas (detalizuojama tik tai, kas sudaro daugiau nei penkis proc. nuo bendros turto sumos)

Nematerialaus turto sukaupta amortizacija

Kitas turtas (detalizuojama tik tai, kas sudaro daugiau nei 5 proc. nuo bendros turto sumos)

Turto iš viso

Įsipareigojimai ir nuosavas kapitalas

Trumpalaikiai įsipareigojimai

Mokėtinos sumos pagal sąskaitas ir skolinius pasižadėjimus

Bankams už paskolas

Faktoringo ar kitai finansinei institucijai už paskolas

Komercinių vekselių savininkams

Prekybos skolos

Skolos susijusioms įmonėms

Skolos garantams, steigėjams ir darbuotojams (išskyrus susijusių įmonių)

Kitos skolos

Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai

Trumpalaikių įsipareigojimų iš viso

Ilgalaikiai įsipareigojimai

Obligacijos, hipotekos ir kitos ilgalaikės skolos

Skolos susijusioms įmonėms

Kiti įsipareigojimai

Neapibrėžtieji įsipareigojimai

Atidėti kreditai:

Būsimasis pelno mokestis

Atidėtųjų mokesčių įsipareigojimai

Lėšos būsimosioms pajamoms

Nuosavas kapitalas

Išperkamos privilegijuotosios akcijos

Neišperkamos privilegijuotosios akcijos

Paprastosios akcijos

Kita akcininkų nuosavybė

Papildomai apmokėtas kapitalas

Kitas papildomas kapitalas

Nepaskirstytasis pelnas

Paskirtas

Nepaskirstytasis

Nekontrolinis akcijų paketas

Iš viso įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo

11 PRIEDAS. Ekvadoro balanso pavyzdinė forma

TURTAS

Trumpalaikis turtas

Pinigai ir pinigų ekvivalentai x

Trumpalaikės investicijos x

Gautinos prekybos skolos x

Kitos gautinos sumos x

Atsargos x

Išankstiniai apmokėjimai už atsargas x

Trumpalaikis turtas iš viso x

Ilgalaikis turtas

Investicijos į susijusias įmones x

Nekilnojamas turtas, įranga ir įrengimai x

Prestižas x

Kitas turtas x

Turtas iš viso x

ĮSIPAREIGOJIMAI IR NUOSAVAS KAPITALAS

Trumpalaikiai įsipareigojimai

Trumpalaikės paskolos x

Mokėtini mokesčiai x

Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis x

Prekybos mokėtinos sumos x

Kitos mokėtinos sumos x

Sukauptos sąnaudos x

Trumpalaikiai įsipareigojimai iš viso x

Ilgalaikiai įsipareigojimai

Ilgalaikė skolos x

Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas x

Atėdijiniai pensijoms x

Iš viso įsipareigojimų x

Mažumos dalis x

Nuosavas kapitalas

Įstatinis kapitalas x

Rezervai x

Sukauptas pelnas (nuostoliai) x

Iš viso nuosavo kapitalo x

Iš viso įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo x

12 PRIEDAS. Urugvajaus balanso pavyzdinė forma

TURTAS

TRUMPALAIKIS TURTAS

DISPONAVIMAS

Grynieji pinigai

.....

.....

TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS

Indėliai banke

Valstybės vertybiniai popieriai

.....

Minus:

Atidėjiniai devalvacijai (nuvertėjimui)

Iš anksto gautos palūkanos

.....

PIRKĖJŲ ĮSISKOLINIMAS

Šalies skolininkai

Eksporto skolininkai

Gauti vekseliai

.....

Minus:

Abejotinos skolos

Atidėjiniai grąžinimams ir nuolaidoms

Iš anksto gautos palūkanos

Sukauptos pajamos

.....

Kitos paskolos

Avansai tiekėjams

Buveinei, patronuojančiai bendrovei/ susijusioms
įmonėms

Indėlių garantijos

Išankstiniai apmokėjimai

Vadovų balansinė sąskaita

Įvairūs

.....

Minus:

Abejotinos skolos

Iš anksto gautos palūkanos

Sukauptos pajamos

.....

Atsargos

Prekės, skirtos perparduoti

Pagaminta produkcija

Nebaigta gamyba

Žaliavos

Medžiagos ir komplektavimo gaminiai

Importuojama

.....

Minus:

Atidėjiniai devalvacijai (nuvertėjimui)

.....

Trumpalaikis turtas iš viso

ILGALAIKIS TURTAS

Ilgalaikiai kreditai

Ilgalaikiai prekybos kreditai

Šalies skolininkai

Eksporto skolininkai

Gauti vekseliai

.....

Minus:

Abejotinos skolos

Atidėjiniai grąžinimams ir nuolaidoms

Iš anksto gautos palūkanos

Sukauptos pajamos

.....

Kiti kreditai

Avansai tiekėjams

Buveinei, patronuojančiai bendrovei/ susijusioms
įmonėms

Indėlių garantijos

Išankstiniai apmokėjimai

Vadovų balansinė sąskaita

Įvairūs

.....

Minus:

Abejotinos skolos

Iš anksto gautos palūkanos

Sukauptos pajamos

Ilgalaikės investicijos

Indėliai banke

Pastatai

Pervertinta originalia verte

Minus:

Sukauptas nusidėvėjimas

Vertybieniai popieriai ir akcijos

.....
Minus:

Atidėjiniai devalvacijai (nuvertėjimui)

Iš anksto gautos palūkanos

.....
MATERIALUSIS TURTAS

Pradinė vertė arba perkainota vertė

Minus:

Sukauptas nusidėvėjimas

Nematerialus turtas

Patentai, prekių ženklai ir licencijos

Išlaidos moksliniams tyrimams

.....
Minus:

Sukauptas nusidėvėjimas

Ilgalaikis turtas iš viso

TURTO IŠ VISO

Neapibrėžtasis turtas (nenumatyti atvejai)

ĮSIPAREIGOJIMAI

TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

PREKYBOS SKOLOS

Importo tiekėjai

Minus:

Iš importo valiutinių sandorių gautinos sumos

Šalies tiekėjams

Apmokėtini dokumentai

Minus: panaikintos palūkanos

.....

Finansinės skolos

Banko paskolos

Įsipareigojimai

Mokėtinos palūkanos

Minus: panaikintos palūkanos

.....

KITOS SKOLOS

Paimti indėliai

Mokėtini dividendai

Buveinei, patronuojančiai įmonei/ Dukterinėms įmonėms

Darbo užmokestis ir atlyginimai

Socialinių mokesčių skolos

Kitų mokesčių skolos

Skolos auditoriams

Kitos skolos

.....

PROGNOZĖS

Įsipareigojimai trečiosioms šalims

.....

Trumpalaikiai įsipareigojimai iš viso**ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI****ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI****PREKYBOS SKOLOS**

Importo tiekėjams

Minus:

Iš importo valiutinių sandorių gautinos sumos

Šalies tiekėjams

Apmokėtini dokumentai

Minus: panaikintos palūkanos

.....

Finansinės skolos

Banko paskolos

Įsipareigojimai
Mokėtinos palūkanos
Minus: panaikintos palūkanos

.....

KITOS SKOLOS

Paimti indėliai
Mokėtini dividendai
Buveinei, patronuojančiai įmonei/ Dukterinėms įmonėms
Darbo užmokestis ir atlyginimai
Socialinių mokesčių skolos
Kitų mokesčių skolos
Skolos auditoriams
Kitos skolos

.....

IŠ VISO ILGALAIKIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ

NUOSAVAS KAPITALAS

SAVININKŲ ĮNAŠAI

KAPITALAS

PAPILDOMAS KAPITALAS

NUOSAVO KAPITALO PATIKSLINIMAS

NEPASKIRSTYTASIS PELNAS

Rezervai

.....

Ankstesnių metų rezultatas

Ataskaitinių metų rezultatas

TURTO IŠ VISO

IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ IR NUOSAVO KAPITALO

Neapibrėžtieji įsipareigojimai (nenumatyti atvejai)

13 PRIEDAS. Aliejaus gamybos akcinės bendrovės balansas 1909 m.

Aktyvas	Pasyvas
Kasa	Pagrindinis kapitalas
Prekės	Atsarginis kapitalas
Prekiniai vekseliai	Amortizacijos kapitalas
Debitoriai	Kreditoriai
Draudimas	Įsiskolinimas darbuotojams
Užstatai	Pelnas
Nekilnojamas turtas	Kiti įsiskolinimai
Kilnojamas turtas	
Atsiskaitytiniai asmenys	
Balansas	Balansas

14 PRIEDAS. 1925 m. pramonės įmonės balansas

AKTYVAS

1. Nesumokėtas kapitalas
2. Kasa
3. Svetimų šalių valiuta ir čekiai
4. Einamos sąskaitos bankuose
5. Vekseliai
6. Vekselio inkaso
7. Protestuoti vekseliai
8. Debitoriai
9. Abejotini debitoriai
10. Prekės
 - a) Žalia medžiaga
 - b) Pusfabrikatai
 - c) Fabrikatai-prekės
11. Vertybiniai popieriai
12. Hypotekos
13. Kilnojamas turtas
 - a) Mašinos
 - b) Fabrikų įtaisymai ir įrankiai
 - c) Gyvas inventorius
14. Nekilnojamas turtas
 - a) Žemė
 - b) Trobesiai
15. Kiti aktyvai
16. Pereinamos sumos
17. Grynas nuostolis

PASYVAS

1. Pagrindinis kapitalas
2. Atsargos kapitalas (numatytas įstaigos įstatais)
3. Ypatingi atsargos kapitalai

4. Amortizacijos kapitalas
5. Išduoti vekseliai
6. Diskontuoti vekseliai
7. Einamos sąskaitos
8. Kreditoriai
9. Neišmokėtas dividendas
10. Pereinamos sumos
11. Grynas pelnas

15 PRIEDAS. Pramonės įmonės pagrindinės veiklos balansas (tarybinė balanso forma)

AKTYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.	PASYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.
I. Pagrindinės priemonės (fondai) ir neapvyartiniai aktyvai					I. Savų ir joms prilygintų lėšų šaltiniai				
1. Pagrindinės priemonės (fondai) (01)		010			1. Įstatinis fondas (85)		710		
2. Atitrauktos lėšos (80,81)					2. Pagrindinių priemonių (fondų) nusidėvėjimas (02)		730		
Įnašai į biudžetą		020			3. Pelnas (99)				
Kitos atitrauktos lėšos		030			praėjusių metų		820		
					ataskaitinių metų		830		
Iš viso 2 grupėje		040			Iš viso 1-3 grupėse		840		
3. Nuostolis (99)							Normatyvai		
paėjusių metų		090					metų pr.	metų pab.	
ataskaitinių metų		100			4. Pastovūs pasyvai				
Iš viso I skyriuje		110			Darbo užmokesčio įsiskolinimas				
Savų ir joms prilygintų apvyartinių lėšų dydis		120			darbininkams ir tarnautojams (69, 70)		850		
II. Normuojamos apvyartos lėšos		Normatyvai			Būsimų laikotarpių išlaidų ir mokėjimų rezervas (89)		860		
		metų per.	metų pab.		Lėšos, paimtos kreditavimui pagal apyvertą		910		
Žaliavos pagrindinės medžiagos, pirktiniai pusfabrikačiai (05)		130			Amortizacijos fondo lėšos medžiagų atsargoms, kapitaliniam remontui		920		
Pagalbinės medžiagos (05)		140			Laikinai laisvos specialiujų fondų lėšos				
Kuras (06)		150			planinėms priemonėms finansuoti		921		
Tara (05)		160			Kiti pastovūs pasyvai		930		
Atsarginės dalys remontui (08)		170			Iš viso 4 grupėse		940		
Mažaverčiai ir greitai susidėvintys daiktai (12)		180			Iš viso I skyriuje		950		
Iš viso gamybos atsargų		190			II. Banko kreditai normuojamoms apvyartinėms lėšoms (90)				

AKTYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.	PASYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.
Nebaigta pramoninė gamyba, savos gamybos					Paskolos kredituojant pagal apyvartą		960		
pusfabrikačiai (20, 21, 23)		210			Paskolos žaliavoms, medžiagoms ir kurui		970		
Būsimų laikotarpių išlaidos (31)		240			Paskolos nebaigtai gamybai it savos				
Gatava produkcija (40, 45)		260			gamybos pusfabrikačiams		980		
Prekės (41)		280			Kitos paskolos		1040		
Iš viso II skyriuje		320			Iš viso II skyriuje		1050		
III. Piniginės lėšos, atsiskaitymai ir kiti aktyvai					II-I. Mažaverčių ir greitai susidėvinčių daiktų nusidėvėjimas				
1. Piniginės lėšos							1060		
Kasa (50)		330							
Atsiskaitomoji sąskaita (51)		340			III. Įvairūs banko kreditai, atsiskaitymai ir kiti pasyvai				
Kitos sąskaitos banke ir kitos					1. Trumpalaikės banko paskolos (90)				
piniginės lėšos (55-2, 55-3 ir 56)		350			Paskolos pagal atsiskaitomuosius dokumentus kelyje				
Iš viso I grupėje		360			ir čekių knygutėms įsigyti		1080		
					Paskolos, gautos atliekant tarpšakinis įskaitymus		1120		
2. Ilgalaikių banko kreditų panaudojimas (82)		370			Kitos paskolos (eksponatai parodose)		1140		
3. Išsiųstos prekės ir atlikti darbai pagal perduotus					Iš viso I grupėje		1160		
bankui inkasuoti atsiskaitomuosius dokumentus, kurių									
apmokėjimo terminas dar nepasibaigė (45)		380			2. Ilgalaikiai banko kreditai kapitaliniams				
4. Išsiųstos prekės ir atlikti darbai pagal atsiskaitomuosius					įdėjimams (92)		1170		
dokumentus, pirkėjų laiku neapmokėtus (45)		390			3. Kreditoriai				
5. Prekės, pirkėjų atsakingai saugomos atsisakius					Kreditoriai pagal akceptuotus ir kitus atsiskaitomuosius				
akceptuoti (45)		400			dokumentus, kurių apmokėjimo terminas dar nepasibaigė (60)		1210		

AKTYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.	PASYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.
4. Ekspozitai parodoje		430			Tiekėjai pagal laiku neapmokėtus atsiskaitomuosius dokumentus (60)		1220		
7. Debitoriai					Tiekėjai pagal nefaktūruotus tiekimus (60)		1230		
Avansai, išmokėti pagal sutartis žemės ūkio produkcijai apmokėti (65)		440			Finansų organai pagal apyvartos mokesčių (73)		1250		
Atsiskaitymai už materialinius nuostolius (75-1)		450			Finansų organai pagal pelno atsiskaitymus ir kitus mokėjimus		1260		
Kapitalinės statybos skyriaus išsiskolinimas, susidaręs					Kiti kreditoriai		1290		
pažeidus finansinę sąmatinę drausmę (79)		460			Iš viso 3 grupėje		1300		
Kiti debitoriai		480							
Iš viso 7 grupėje		490			4. Lėšos, gautos iš ministerijos laikinai finansinei paramai (78)		1340		
8. Kreditoriai, darbininkams ir tarnautojams					5. Valstybinis bankas už paskolas, suteiktas apmokėti prekėms,				
išsimokėtinai įsigyjant prekes		550			išsimokėtinai parduotoms tarnautojams ir darbininkams (90)		1360		
9. Išlaidos, nekompensuotos specialiųjų fondų ir					6. Specialieji fondai, tikslinis finansavimas ir tikslinės				
tikslinio finansavimo lėšomis (87,96)		560			įplaukos (87, 96)		1370		
10. Specialiųjų fondų ir tikslinio finansavimo lėšos,					7. Į Statybos banką pervestinas amortizacijos fondas		1380		
pervestos į banko atskirąją sąskaitą (54)		600			8. Kapitalinio remonto lėšų šaltiniai		1390		
11. Kapitalinio remonto išlaidos ir lėšos					Amortizacijos fondas įmonės žinioje				
Nebaigto kapitalinio remonto išlaidos (03, 23)		610			kapitaliniam remontui (86)		1410		
Amortizacinių atskaitymų kapitaliniam remontui					Kiti kapitalinio remonto finansavimo šaltiniai (90)		1420		
atskiroji sąskaita Valstybiniame banke (55)		620			Valstybinio banko paskolos kapitaliniam remontui (90)		1430		
Tiekėjai ir rangovai pagal suteiktus avansus		630			Tiekėjai ir rangovai už jų suteiktus ir				
Iš viso II grupėje		640			atliktus darbus (60)		1440		
Iš viso III skyriuje		670			Iš viso 8 grupėje		1450		

AKTYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.	PASYVAS		Eil. Nr.	Metų pr.	Metų pab.
IV. Kapitalinės statybos išlaidos ir lėšos		680			Iš viso III skyriuje		1480		
V. Pagrindinės bandos formavimo išlaidos		690							
Balansas (110, 320, 670, 680 eil. Suma)		700			IV. Kapitalinės statybos lėšos šaltiniai		1490		
					V. Pagrindinės bandos formavimo lėšų šaltiniai		1500		
					Balansas (950, 1050, 1060, 1070, 1480, 1490, 1500 eil. Suma)		1520		

**16 PRIEDAS. Balanso forma, galiojusi Lietuvoje po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo
(patvirtinta 1991 m.)**

Turtas	Eil. kodas
1. Pagrindinės priemonės ir nebaigti darbai:	
1.1. Pagrindinės priemonės (01-02)	010
jų nusidėvėjimas	011
1.2. Nebaigti kapitaliniai darbai (33)	020
1.3. Kiti (04)	030
Iš viso 1 skyrius	040
2. Ilgalaikės investicijos:	
2.1. Išduotos paskolos (73)	050
2.2. Kitos investicijos (76)	060
Iš viso 2 skyrius	070
3. Prekės ir gamybos atsargos:	
3.1. Gamybos atsargos (05, 06, 07, 08, 09, 10, 12-13)	080
3.2. Nebaigta gamyba (20, 21, 23, 29, 30)	090
3.3. Produkcija (40)	100
3.4. Prekės (41-42-43)	110
3.5. Kitos (31)	120
Iš viso 3 skyrius	130
4. Pinigai ir debitoriai:	
4. 1. 1. Kasa, sąskaitos bankuose (50, 51, 55, 56)	140
4. 1. 2. Valiutinės sąskaitos (52)	150
4. 1. 3. Vertybiniai popieriai (56)	160
Iš viso 4.1 grupė	170
4. 2. 1. Pirkėjai ir išsiųstos prekės (62, 45)	180
4. 2. 2. Avansai (61, 60)	190
4. 2. 3. Atsiskaitymai su akcininkais (75)	200
4. 2. 4. Įvairūs debitoriai (63, 68, 70, 71, 76, 79)	210
Iš viso 4.2 grupė	220
Iš viso 4 skyrius	230
	240
Balansas	250

17 PRIEDAS. 1994 m. įsigaliojusi balanso forma

Eil. Nr.	Turtas	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	Ilgalaikis turtas		
1	FORMAVIMO SAVIKAINA		
1.1.	Kapitalo pakitimo ir įmonės formavimo		
1.2.	Obligacijų išleidimo		
1.3.	Kitų formavimo darbų		
1.4.	Reorganizavimo		
II	NEMATERIALUSIS TURTAS		
II.1.	Tyrinėjimo ir plėtojimo darbų savikaina		
II.2.	Įgytos teisės		
II.3.	Prestižas		
II.4.	Iš anksto apmokėtos sąnaudos		
III.	MATERIALUSIS TURTAS		
III.1.	Žemė		
III.2.	Pastatai		
III.3.	Statiniai ir mašinos		
III.4.	Transporto priemonės		
III.5.	Kiti įrenginiai ir įrankiai		
III.6.	Išperkamosios nuomos ir panašios teisės		
III.7.	Kitas materialusis turtas		
III.8.	Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai		
IV.	ILGALAIKIS FINANSINIS TURTAS		
IV.1.	Dalyvavimas kitose įmonėse		
IV.1.1.	Investicijos		
IV.1.2.	Gautinos sumos		
IV.2.	Kitas ilgalaikis finansinis turtas		
IV.2.1.	Savos akcijos		
IV.2.2.	Kitos investicijos		
IV.3.	Kitos gautinos sumos		
V.	PO VIENERIŲ METŲ GAUTINOS SUMOS		
V.1.	Pirkėjų išskolinimas		
V.2.	Kitos gautinos sumos		
B.	Trumpalaikis turtas		
1.	ATSARGOS IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		
1.1.	Atsargos		
1.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		
1.1.2.	Nebaigta gamyba		
1.1.3.	Pagaminta produkcija		
1.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti		
1.1.5.	Ilgalaikis turtas, skirtas perparduoti		
1.1.6.	Išankstiniai apmokėjimai		
1.2.	Nebaigtos vykdyti sutartys		

II.	PER VIENUS METUS GAUTINOS SUMOS		
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas		
II.2.	Kitos gautinos sumos		
II.2.1.	Pareikalautas, bet neįmokėtas kapitalas		
II.2.2.	Kitos skolos		
III.	INVESTICIJOS IR TERMINUOTI INDĖLIAI		
III.1.	Savos akcijos		
III.2.	Kitos investicijos ir terminuoti indėliai		
IV.	GRYNIEJI PINIGAI ŠĄSKAITOJE IR KASOJE		
C.	Sukauptos (gautinos) pajamos ir ateinančio laikotarpio sąnaudos		
	IŠ VISO TURTO		
A.	Kapitalas ir rezervai		
I.	KAPITALAS		
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)		
I.2.	Nepareikalautas įmokėti (-)		
II.	AKCIJŲ PRIEDAI (nominalinės vertės perviršijimas)		
III.	PERKAINOJIMO REZERVAS		
IV.	REZERVAI		
IV.1.	Įstatymo numatyti		
IV.2.	Nepaskirstytini		
IV.3.	Paskirstytini		
V.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIS)		
V.1.	Ataskaitinių metų		
V.2.	Ankstesniųjų metų		
B.	Finansavimas (dotacijos ir subsidijos)		
C.	Atidėjimai ir atidėtieji mokesčiai		
I.	ĮSIPAREIGOJIMŲ IR REIKALAVIMŲ PADENGIMO ATIDĖJIMAI		
I.1.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų		
I.2.	Mokesčių		
I.2.1.	Netikėtųjų		
I.2.2.	Kitų		
I.3.	Kapitalinio remonto ir stambių priežiūros darbų		
I.4.	Kiti		

II.	ATIDĖTI MOKESČIAI		
II.1.	Kapitalo subsidijoms		
II.2.	Kiti		
D.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai		
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		
I.1.	Finansinės skolos		
I.1.1.	Antraeilės		
I.1.2.	Neantraeilės		
I.1.3.	Išperkamosios nuomos ir panašūs įsipareigojimai		
I.1.4.	Kreditinėms institucijoms		
I.1.5.	Kitos		
I.2.	Prekybos skolos (skolos, susijusios su prekių pardavimu)		
I.2.1.	Tiekėjams		
I.2.2.	Apmokėtini vekseliai		
I.3.	Avansu gautos sumos pagal pasirašytas sutartis		
I.4.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		
II.2.	Finansinės skolos		
II.2.1.	Kreditinėms institucijoms		
II.2.2.	Kitos		
II.3.	Prekybos skolos		
II.3.1.	Tiekėjams		
II.3.2.	Apmokėtini vekseliai		
II.4.	Avansu gautos sumos pagal pasirašytas sutartis		
II.5.	Mokesčiai, atlyginimai ir socialinis draudimas		
II.5.1.	Mokesčiai		
II.5.2.	Atlyginimai		
II.5.3.	Socialinis draudimas		
II.6.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai		
E.	Sukauptos sąnaudos ir ateinančio laikotarpio pajamos		
	IŠ VISO SAVININKŲ NUOSAVYBĖS IR ĮSIPAREIGOJIMŲ		

18 PRIEDAS. Patobulintas balanso modelis

Pavyzdinė pilno balanso forma		Patobulinta pilno balanso forma	
TURTAS		TURTAS	
A.	ILGALAIKIS TURTAS	A.	ILGALAIKIS TURTAS
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	I.	NEMATERIALUSIS TURTAS
I.1.	Plėtos darbai	I.1.	Plėtos darbai
I.2.	Prestižas	I.2.	Prestižas
I.3.	Patentai, licencijos	I.3.	Patentai, licencijos
I.4.	Programinė įranga		
I.5.	Kitas nematerialusis turtas	I.4.	Kitas nematerialusis turtas
II.	MATERIALUSIS TURTAS	II.	MATERIALUSIS TURTAS
II.1.	Žemė	II.1.	Žemė
II.2.	Pastatai ir statiniai	II.2.	Pastatai ir statiniai
II.3.	Mašinos ir įrengimai	II.3.	Mašinos ir įrengimai
II.4.	Transporto priemonės		
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	II.4.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai
II.6.	Nebaigta statyba	II.5.	Nebaigta statyba
II.7.	Kitas materialusis turtas	II.6.	Kitas materialusis turtas
II.8.	Investicinis turtas	II.7.	Investicinis turtas
II.8.1.	Žemė	II.7.1.	Žemė
II.8.2.	Pastatai	II.7.2.	Pastatai
			Užstatytas turtas (straipsnis turi būti pateikiamas prie tos turto rūšies, kuri yra užstatyta)
III.	FINANSINIS TURTAS	III.	FINANSINIS TURTAS
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	III.1.	Investicijos į dukterines įmones
		III.2.	Investicijos į asocijuotas įmones
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms	III.3.	Paskolos dukterinėms įmonėms
		III.4.	Paskolos asocijuotoms įmonėms
		III.5.	Savos akcijos
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos	III.6.	Po vienerių metų gautinos sumos
		III.6.1.	Abejotinos skolos
III.4.	Kitas finansinis turtas	III.7.	Kitas finansinis turtas
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS	IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS
IV.1.	Atidėtojo mokesčio turtas	IV.1.	Atidėtojo mokesčio turtas
IV.2.	Kitas ilgalaikis turtas	IV.2.	Kitas ilgalaikis turtas
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	B.	TRUMPALAIKIS TURTAS
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		
I.1.	Atsargos	I.	ATSARGOS
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	I.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai
I.1.2.	Nebaigta gamyba	I.2.	Nebaigta gamyba
I.1.3.	Pagaminta produkcija	I.3.	Baigti gaminiai ir perpardavimui skirti gaminiai
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti		
I.1.5.	Ilgalaikis materialusis turtas, skirtas parduoti		
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	I.4.	Išankstiniai apmokėjimai
		I.5.	Sumokėti užstatai
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys	I.6.	Nebaigtos vykdyti sutartys

Pavyzdinė pilno balanso forma		Patobulinta pilno balanso forma	
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas
		II.1.1.	Įsiskolinimai, kurių apmokėjimo terminas dar nesuėjęs
		II.1.2.	Iki vieno mėnesio pradelsti įsiskolinimai
		II.1.3.	Iki trijų mėnesių pradelsti įsiskolinimai
		II.1.4.	Virš trijų mėnesių pradelsti įsiskolinimai
		II.2.	Gauti vekseliai
		II.2.1.	Protestuoti vekseliai
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos	II.3.	Dukterinių įmonių skolos
		II.4.	Asocijuotų įmonių skolos
II.3.	Kitos gautinos sumos	II.5.	Kitos gautinos sumos
		II.5.1.	Abejotinos skolos
		II.6.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS
III.1.	Trumpalaikės investicijos	III.1.	Trumpalaikės investicijos
		III.2.	Savos akcijos
III.2.	Terminuoti indėliai	III.3.	Terminuoti indėliai
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	III.4.	Kitas trumpalaikis turtas
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI
TURTO IŠ VISO:		TURTO IŠ VISO:	
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI		NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	C.	NUOSAVAS KAPITALAS
I.	KAPITALAS	I.	KAPITALAS
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)		
I.3.	Akcijų priedai	I.2.	Akcijų priedai
I.4.	Savos akcijos (-)		
	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)		PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)
II.	REZERVAI	II.	REZERVAI
III.1.	Privalomasis	III.1.	Privalomasis
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti	III.2.	Savoms akcijoms įsigyti
III.3.	Kiti rezervai	III.3.	Kiti rezervai
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI
I.1.	Finansinės skolos	I.1.	Finansinės skolos
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai
I.1.2.	Kredito įstaigoms	I.1.2.	Kredito įstaigoms
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	I.1.3.	Kitos finansinės skolos
I.2.	Skolos tiekėjams	I.2.	Skolos tiekėjams

Pavyzdinė pilno balanso forma		Patobulinta pilno balanso forma	
		I.3.	Apmokėtini vekseliai
		I.4.	Skolos dukterinėms įmonėms
		I.5.	Skolos asocijuotoms įmonėms
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	I.6.	Gauti išankstiniai apmokėjimai
I.4.	Atidėjiniai	I.7.	Atidėjiniai
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo	I.7.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų		
I.4.3.	Kiti atidėjiniai	I.7.2.	Kiti atidėjiniai
I.5.	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	I.8.	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	I.9.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis
II.2.	Finansinės skolos	II.2.	Finansinės skolos
II.2.1.	Kredito įstaigoms	II.2.1.	Kredito įstaigoms
II.2.2.	Kitos skolos	II.2.2.	Kitos skolos
II.3.	Skolos tiekėjams	II.3.	Skolos tiekėjams
		II.3.1.	Įsiskolinimai, kurių apmokėjimo terminas dar nesuėjo
		II.3.2.	Iki vieno mėnesio pradelsti įsiskolinimai
		II.3.3.	Iki trijų mėnesių pradelsti įsiskolinimai
		II.3.4.	Virš trijų mėnesių pradelsti įsiskolinimai
		II.4.	Apmokėtini vekseliai
		II.5.	Skolos dukterinėms įmonėms
		II.6.	Skolos asocijuotoms įmonėms
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	II.7.	Gauti išankstiniai apmokėjimai
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	II.8.	Pelno mokesčio įsipareigojimai
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	II.9.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai
		II.9.1.	Pradelsti įsipareigojimai
II.7.	Atidėjiniai	II.10.	Atidėjiniai
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	II.11.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:		NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	

19 PRIEDAS. Konferencijos pranešimo „Reikalavimai balanso sudarymui ir ataskaitos tobulinimo galimybės“ kopija

Straipsnio tikslas

Palyginti pagrindinių tarptautinių ir nacionalinių teisės aktų reikalavimus balanso sudarymui bei pateikti kai kurias balanso tobulinimo galimybes.

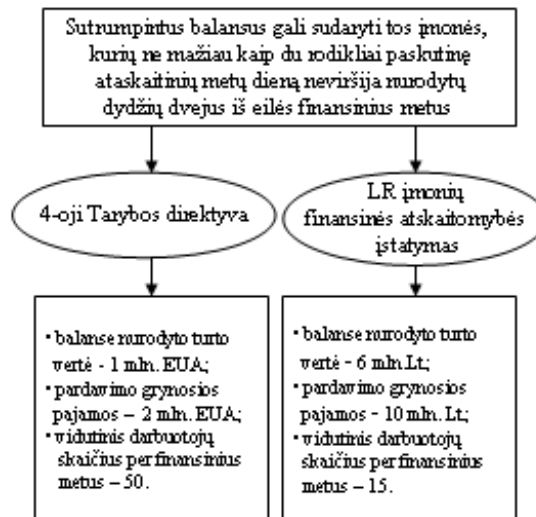
Siekiant užsibrėžto tikslo, yra sprendžiami tokie uždaviniai:

- ✓ palyginti 1-ojo tarptautinio apskaitos standarto „Finansinių ataskaitų pateikimas“, 4-osios Tarybos direktyvos bei 2-ojo verslo apskaitos standarto „Balansas“ reikalavimus balanso sudarymui;
- ✓ pateikti autorių siūlomas balanso tobulinimo galimybes.

Tarptautinių ir nacionalinio teisės aktų reikalavimų balanso sudarymui palyginimas

Kriterijai	1 TAS "Finansinių ataskaitų pateikimas"	4-oji Tarybos direktyva	2 VAS "Balansas"
Balanso formos	nerašomąja	pilna ir trumpa	pilna ir trumpa
Pasirašytas neapmokėtas kapitalas	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	alternatyva rodyti arba turto, arba įsipareigojimų dalyje	pateikiamas nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalyje
Formavimo savikaina	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	pateikiama, jei nacionaliniuose teisės aktuose leidžiama rodyti kaip turtą	nepripažįstama kaip turtas
Tyrimų darbų savikaina	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	gali būti nurodyta nematerialiojo turto dalyje, jei nacionaliniai teisės aktai leidžia naudoti kaip turtą	balanse nepateikiama
Investicinis turtas	reikalaujama pateikti	nereikalaujama pateikti	reikalaujama pateikti
Po vienerių metų gautinos sumos	reikalaujama pateikti gautinas sumas	pateikiamos po trumpalaikio turto	pateikiamos ilgalaikio finansinio turto sudėtyje
Išankstiniai apmokėjimai ir sukauptos pajamos	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	ši suma pateikiama turto dalyje	sukauptos pajamos parodomos gautinų sumų, o ateinančio laikotarpio sąnaudos - išankstinių apmokėjimų straipsniuose
Nuosavos akcijos	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	pateikiama finansinio turto poskytyje, jei nacionaliniai teisės aktai jas leidžia rodyti balanse	pateikiama nuosavo kapitalo dalyje
Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	parodoma ataskaitinių ir ankstesnių metų	parodoma ataskaitinių ir ankstesnių metų
Dotacijų, subsidijų straipsnis	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	neišskirtas	išskirtas
Sukauptos sąnaudos ir ateinančio laikotarpio pajamos	nepateikiama tarp privalomų straipsnių	pateikiama įsipareigojimų dalyje	sukauptos sąnaudos parodomos kitų įsipareigojimų, o ateinančio laikotarpio pajamos - gautų išankstinių apmokėjimų straipsniuose
Įsipareigojimai duodešimėms mėnesiams	neišskiriami	išskiriami	neišskiriami

Reikalavimų sutrumpintam balansui sudaryti palyginimas

Pagrindiniai teisės aktų reikalavimų skirtumai balanso sudarymui :

- ✓ 1-asis TAS dauguma straipsnių, kurių reikalauja 4-oji Tarybos direktyva ir 2-asis VAS nepateikia tarp privalomų straipsnių;
- ✓ 4-oji Tarybos direktyva pateikia kai kuriems balanso straipsniams alternatyvas;
- ✓ Kai kuri informacija lietuviškame balanse yra pateikiama detaliau, labiau išskleista nei to reikalauja 4-oji Tarybos direktyva, o kai kuri informacija – priešingai.

Balanso turto dalies tobulinimo galimybės

- ✓ Reikėtų išskirti užstatyto turto balansinę vertę, užstatyto turto paskolų draudimo vertę, bendrąją balanso turto vertę be užstatyto turto balansinės vertės bei bendrąją balanso įsipareigojimų vertę be paskolų, gautų už tą užstatytą turtą;
- ✓ Balanso formoje „Pirkėjų įsiskolinimo“ poskyri detalizuoti abejotinų skolų straipsniu atskirai išskiriant iki 3 mėnesių ir daugiau nei 3 mėnesius pradelstas skolas;
- ✓ Galėtų būti detalesnė informacija apie gatavą produkciją, pardavimui skirtas prekes, nebaigtą gamybą bei jų pokyčius per ataskaitinius metus.

Balanso nuosavybės ir įsipareigojimų dalies tobulinimo galimybės

- ✓ Balanso formos „Skolos tiekėjams“ poskyri detalizuoti pradelstų skolų straipsniu, atskirai išskiriant iki 3 mėnesių ir daugiau nei 3 mėnesius pradelstas skolas;
- ✓ Išskirti atlyginimo ir su juo susijusių mokesčių mokėjimą pradelstais terminais;
- ✓ Atsisakyti dirbtinio atsiskaitymų apskaitos sąskaitų skirstymo į aktyvines ir pasyvines.

Išvados (1)

- ✔ Lietuvoje reikalavimai trumpam balansui sudaryti yra lankstesni nei tarptautinėje rinkoje ir užima tarpinę padėtį tarp tarptautinių apskaitos standartų, kur tai neregamentuota, ir ES reikalavimų, kadangi didžioji jų dalis - griežtesni.
- ✔ Palyginus 1-ąjį TAS, 4-ąją Tarybos direktyvą ir 2-ąjį VAS, matyti, kad griežtesnius balanso sudarymo reikalavimus numato 4-oji Tarybos direktyva ir 2-asis VAS nei 1-asis TAS, kuris yra gana lankstus.
- ✔ Nors atlikus palyginamąjį teorinį tyrimą randama nemaža skirtumų tarp tarptautinių ir nacionalinių teisės aktų reikalavimų balanso formai ir turiniui, tačiau šie skirtumai nėra esminiai, todėl galima daryti išvadą, kad 2-asis VAS „Balansas“ iš esmės atitinka 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ ir 4-osios Tarybos direktyvos reikalavimus balanso sudarymui.

Išvados (2)

- ✔ Informacijos nebuvimas, kiek įmonė turi neišieškotų abejotinių skolų ir kiek turi skolų praleistais mokėjimų terminais, įvardijamas vienu iš pagrindinių balanso trūkumų.
- ✔ Siūloma neskirstyti taip griežtai atsiskaitymų su pirkėjais ir tiekėjais sąskaitų į aktyvines ir pasyvines, kadangi tai verčia naudoti beveik dvigubai daugiau sąskaitų.

20 PRIEDAS. 6-osios mokslinės konferencijos „Ūkio plėtra: teorija ir praktika“ medžiagos
titulinio lapo kopija

21 PRIEDAS. Pažyma dėl straipsnio priėmimo spaudai tarptautiniame tęstiniame
recenzuojamame žurnale IJORTISS

 <p>http://inriss.vukhf.lt</p>	<p>Online ISSN 1822-3532</p> <p>International Journal of Research Trends in Social Sciences</p> <p>http://ijortiss.vukhf.lt</p>	<p>IJORTISS is an official reviewed (refereed) online full-text publication of International Network of Young Researchers in Social Sciences (INRYS)</p>
--	--	--

CERTIFICATE OF ACCEPTANCE

REF.: 2010-5

05th May, 2010

This is to certify that Lina RASTENYTĖ-MATUSEVIČIENĖ (MBA student in Accounting, Finances and Banking, Kaunas Faculty of Humanities, Vilnius University, Lithuania) has submitted the paper to IJORTISS as a part of 6th International Scientific Conference "The Development of Economy: Theory and Practice" (4th December, 2009, Kaunas, Lithuania). The preliminary title of the paper is "Reikalavimai balanso sudarymui ir ataskaitos tobulinimo galimybės".

After the first reviewing, it has been outlined that the paper needs improvements to be performed, after which it will be due for publishing in Summer 2010.

Note that the Editorial Board retains the right of shifting the paper to another IJORTISS volume or issue. The Editorial Board also retains the right to reject the paper in the case of copyright violation.

Prof. Dr. (HP) Dainora Grundey
Editor-in-Chief of IJORTISS

Editorial correspondence:
International Journal of Research Trends in Social Sciences (IJORTISS)
Multines g. 8,
LT-44820, Kaunas
Lithuania

Fax: (+370) 37 423 222
Phone: (+370) 422 376
E-mail: dainoragrundey@yahoo.co.uk
Web: <http://ijortiss.vukhf.lt>

22 PRIEDAS. 6-osios mokslinės konferencijos „Ūkio plėtra: teorija ir praktika“ programos kopija

<p>12.00–13.00 REGISTRACIJA (prie J. Jablonskio a.) 13.00–13.40 PLENARINIS POSĖDIS (11 a.) Pranešėjai: Prof. dr. Rasa Kanapickienė (VU KHF, Lietuva) Sveikinimo kalba Prof. dr. Dainora Grundey (VU KHF, Lietuva) Ekonomines krizes semiotika: simbolio interpretacija mokslinių knygų viršeliuose 17.45–18.00 Uždarymo ceremonija. Geriausių pranešimų apdovanojimas. (11 a.)</p>	<p>B SEKCIJA, Finansiniai sprendimai verslo aplinkoje</p>	<p>C SEKCIJA, Vadybos aktualijos ir perspektyvos</p>
<p>A SEKCIJA, Ekonomikos aktualijos ir perspektyvos</p>	<p>Pirminkauja: Živilė Grundienė, Darius Gliubicas 14.00–18.00, Mokslo darbuotojų skaitykla</p>	<p>Pirminkauja: Donatas Pilinkus, Renaldas Tatoris 14.00–18.00, 10 a.</p>
<p>Pirminkauja: Irena Kiaušienė, Miglė Sarvutytė 14.00–18.00, J. Jablonskio a. 14.00–14.10 Živilė Ardaravičiūtė (VU KHF) Socialinės atsakomybės standartas SA 8000. 14.10–14.20 Paulius Bovelis (VU KHF) Saulės energijos panaudojimo Lietuvoje problemos. 14.20–14.30 Vaida Bulkevičiūtė (VU KHF) Lisabonos strategija: inovacijos, užsienio investicijos ir rinkos plėtra. 14.30–14.40 Vaidotas Paukštė (VDU) The effect of FDI to sustainable development in developing countries. 14.40–14.50 Rolanda Redikienė (KTU) Protekcionizmo priemonių taikymo padariniai šalies ekonomikai recesijos metu. 14.50–15.00 Miglė Sarvutytė (VU KHF) Darbo jėgos migracija lyčių aspektu: moterų migracija. 15.00–15.10 Indrė Šikšnelytė (VU KHF) Elektros energijos rinkos atvėrimo teorinis pagrindimas. 15.10–15.20 Rytis Jankauskas (VU KHF) Lietuvos pramonės vystymosi poveikis aplinkai. 15.20–15.30 Mingailė Kalnietė (VU KHF) Lietuvos aktyvaus poilsio instruktorių veiklos raiška, panaudojant ES šalių patirtį.</p>	<p>14.00–14.10 Reda Jasiunaitė (VU KHF) Produkcijos savikainos kalkuliavimas gamybinėse įmonėse. 14.10–14.20 Lina Matusevičienė (VU KHF) Reikalavimai balanso sudarymui ir atskaitos tobulinimo galimybės. 14.20–14.30 Asta Mockevičiūtė (VU KHF) Pelno valdymo prielaidos ir tyrimo metodai. 14.30–14.40 Egidija Karpavičienė (VU KHF) Įmonės vertę lemiantys veiksniai. 14.40–14.50 Simona Stoškutė (VU KHF) Apmokestinamojo pelno apskaičiavimo ypatumai. 14.50–15.00 Ema Vaišnoraitė, Irma Gudeličiūtė, Karolis Zaveckas (VU KHF) Teoriniai pirkėjų skolų valdymo sprendimai. 15.00–15.10 Živilė Treigytė (VU KHF) Klientų rizikingumo vertinimas. 15.10–15.20 Giedrė Lazauskienė (VU KHF) Grynosios galimo realizavimo vertės nustatymo problemos. 15.20–15.30 Inga Mockutė (VU KHF) Tiesioginių užsienio investicijų palyginamoji analizė Baltijos šalyse.</p>	<p>14.05–14.15 Rasa Katilienė (VDU) Autentiškos lyderystės teoriniai aspektai. 14.20–14.30 Mantas Normantas, Lina Normantienė (VDU) Lankščios organizacijos kūrimas remiantis lyderio ontopsichologiniu modeliu. 14.40–14.50 Vilnius Drulia, Svajūnė Monstvilaitė, Kamilė Volobujeva (Kauno „Purienu“ vid. m-kl.) Lietuvos „Junior Achievement“ organizacija, ugdanči moksleivių ir studentų versluma. 15.00–15.10 Lina Plytnikaitė (VU KHF) Karjeros valdymo įtaka darbuotojų lojalumui. 15.10–15.20 Mindaugas Urbas (VU KHF) Santykių su klientais kūrimo, vystymo ir valdymo optimizavimas programine įranga.</p>
<p>15.30–16.00 KAVOS PERTRAUKA (prie J. Jablonskio a.)</p>	<p>15.30–16.00 KAVOS PERTRAUKA (prie J. Jablonskio a.)</p>	<p>15.30–16.00 KAVOS PERTRAUKA (prie J. Jablonskio a.)</p>
<p>16.00–16.10 Irena Kiaušienė (VU KHF) Moterų skurdo problemos Lietuvoje. 16.20–16.30 Almantė Klupšaitė (VU KHF) Būsto kreditų rinkos ypatybės Baltijos šalyse. 16.40–16.50 Birutė Kulvelytė (VDU) Mokslo ir technologijų įtaka Lietuvos konkurencingumui. 17.00–17.10 Rasa Stasiulaitė (VU KHF) ES prekyba šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijomis Lietuvoje. 17.20–17.30 Jurgita Plytnikaitė (KTU) Subjektyvios gyvenimo kokybės ir socialinės-ekonominės gerovės santykis: teoriniai aspektai.</p>	<p>16.00–16.10 Paulius Paškevičius (VU KHF) Didžiųjų pasaulio akcijų rinkų įtaka Baltijos šalių vertybinių popierių rinkos indeksams. 16.20–16.30 Evaldas Račickas (KTU) Pasaulinė finansų krizė ir jos poveikis Lietuvos ekonomikai. 16.40–16.50 Mantas Valukonis (VU KHF) Portfelio sudaryto iš ETF fondų pelningumo ir rizikos vertinimas. 17.00–17.10 Greta Vetriakaitė (VU KHF) JAV ir ES apskaitos harmonizacijos įvertinimas 17.20–17.40 Rūta Martinkutė (VU KHF) Turto apibrėžimo įtaka turto pripažinimui finansinėje apskaitoje.</p>	<p>16.00–16.10 Roberta Štekaitytė (VU KHF), Lina Žalpytė (VDU) Deklaruojamų personalo valdymo politikų palyginamoji analizė. 16.20–16.30 Diana Urbonaitė (VU KHF) Jaunimo integracijos ir adaptacijos proceso analize Kauno turizmo organizacijose. 16.40–16.50 Raimonda Zakaravičiūtė (VU KHF) Kūrybinių darbuotojų motyvavimo ypatybės: Lietuvos leidybos įmonės atvejis. 17.00–17.10 Kristina Okuneva (VU KHF) Vadovo kompetencijos ugdymo modelio kūrimas ir taikymas organizacijose. 17.10–17.20 Mindaugas Kaselis (VDU) Veiklos valdymo sistemos Lietuvos respublikos viešajame sektoriuje</p>
<p>17.45–18.00 Uždarymo ceremonija Geriausių pranešimų apdovanojimas (11 a.)</p>	<p>17.45–18.00 Uždarymo ceremonija Geriausių pranešimų apdovanojimas (11 a.)</p>	<p>17.45–18.00 Uždarymo ceremonija Geriausių pranešimų apdovanojimas (11 a.)</p>

23 PRIEDAS. Konferencijos dalyvio pažymėjimo kopija

